

Sametingets plenum

Møtebok 4/96

Tid: 26. - 29. november 1996

Sted: Samelandssenteret, Kárášjohka

- Sak 46/96   Konstituering
                 - navneopprop, permisjoner, innkalte vararepresentanter
                 - godkjenning av innkalling og saksliste
- Sak 47/96   Oppnevning av lønnsforhandlingsutvalg
- Sak 48/96   Sametingsrådets beretning om virksomheten, herunder referatsaker
- Sak 49/96   Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 26
- Sak 50/96   Kunngjøring av nye saker
- Sak 51/96   Budsjett 1998 - Problem- og stillingsnotat
- Sak 52/96   Næringsstrategier for Nord-Norge
- Sak 53/96   Budsjett 1997 Kap. 0540 Sametinget - Fordeling
- Sak 54/96   Samisk læreplanverk, L-97 Samisk
- Sak 55/96   NOU 1996:7 Museum - mangfald, minne, møtestad - Høring
- Sak 56/96   Konfliktråd i reinbeiteområde
- Sak 57/96   Statutter for Sámi Instituhtta
- Sak 58/96   Forsknings- og utredningsprosjekt vedrørende samiske sedvaner og retts-
                 oppfatninger

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
26. november 1996 kl. 09.00 - 12.10	Sak nr. 46/96	3
	Sak nr. 47/96	6
	Sak nr. 48/96	8
26. november 1996 kl. 15.10 - 17.45	Sak nr. 49/96	10
	Sak nr. 50/96	17
27. november 1996 kl. 09.00 - 13.00	Seminar om NOU 1996:11 Forslag til ny minerallov	
27. november 1996 kl. 15.00 - 19.15	Sak nr. 51/96	21
28. november 1996 kl. 09.00 - 12.10	Sak nr. 52/96	66
	Sak nr. 53/96	73
28. november 1996 kl. 15.00 - 18.40	Sak nr. 53/96 forts.	
	Sak nr. 54/96	81
	Sak nr. 55/96	88
29. november 1996 kl. 09.00 - 12.00	Sak nr. 56/96	94
	Sak nr. 57/96	96
	Sak nr. 58/96	100

Sign: SS, EKN

Sak 46/96 Konstituering

Saken påbegynt 26. november 1996 kl. 09.00.

Representanter

Følgende representanter var tilstede ved konstitueringen:

1. Olav Magnar Dikkanen
2. Magnhild Mathisen
3. Berit Ranveig I. Nilssen
4. Steinar Pedersen
5. Marianne Balto Henriksen
6. Hartvik Hansen
7. Ragnhild Nystad
8. Egil Olli
9. Marit Sofie Holmestrand   vararepr. for John Henrik Eira
10. Ole Henrik Magga
11. Heaika Skum
12. Inger Anne S. Gaup
13. Peder Mathisen
14. Alf Edvard Nystad
15. Sverre Andersen   vararepr. for Jens Petter Olsen
16. Anne Lise Varsi Solbakk   vararepr. for Tore Bongo
17. Terje K. Haugen
18. Ingar Eira
19. Mary Mikalsen Trollvik
20. Eilif O. Larsen
21. Geir Tommy Pedersen
22. Sven Roald Nystø
23. Margreta Påve Kristiansen
24. Inger A. Skum
25. Olav Andersen
26. Anders Oskal
27. Ann-Mari Thomassen   vararepr. for Inger-Ann Fosli
28. Magne A. S. Huuva
29. Per Solli
30. Roger Pedersen
31. Ing-Lill Pavall
32. Amund Eriksen
33. Nils O. Nilsen
34. Jarle Jonassen
35. Åsta Vangberg
36. Odd Kappfjell
37. Máret Guhttor
38. Johan Mikkel Sara
39. Berit Johnskareng

Sign: SS / EN

Innvilgede permisjoner

Representant nr 16 Tore Bongo 26. - 27.11.96.

Representant nr 3 Berit Ranveig I. Nilssen 27.11 kl. 18.00 - 29.11.96.

Representant nr 11 Heaika Skum fra 27.11 - 28.11.96 kl. 15.00.

Representant nr 4 Steinar Pedersen 27.11.96 kl. 18.00 - 19.15.

Representant nr 25 Olav Andersen 28.11.96 kl. 17.55 - 18.40.

Representant nr 32 Amund Eriksen 29.11.96 fra kl. 11.00.

Vararepresentanter

Vararepresentant Venche Tørmænen for representant nr 3 Berit Ranveig I. Nilssen fra 28.11.96 kl. 15.00.

Vararepresentant Anne Lise V. Solbakk for representant nr 16 Tore Bongo.

Vararepresentant Klemet K. Hætta for representant nr 11 Heaika Skum.

I. Dokumenter

– Møteinnkalling av 6. november 1996 med innstilling til saksliste.

II. Innleverte forslag

– Møtelederskapets innstilling

Representanten Heaika Skum stilte spørsmål om han er inhabil i sak 53/96. Han viste til at han er leder i SVL, som igjen er mottaker av organisasjonsstøtte. Skum fratradte under den videre debatten om habiliteten.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Godkjenning av innkalling: Innkallingen av 6. november 1996 ble enstemmig godkjent
2. Godkjenning av saksliste: Sakslisten som fulgte innkallingen ble enstemmig godkjent.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Egil Olli, saksordfører	
2.	Heaika Skum	
3.	Magnhild Mathisen	
4.	Ragnhild Nystad	
5.	Amund Eriksen	
6.	Ole Henrik Magga	
7.	Egil Olli	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innkalling med saksliste av 6. november 1996 ble enstemmig godkjent.

Sign: SS / EKN

Spørsmålet om Skums habilitet, se pkt. II, ble utsatt til onsdag 27. november, da vil den bli tatt opp til realitetsbehandling.

Saken ble avsluttet 26. november 1996 kl. 09.05.

Sign: SS...../ EKN.....

Sak 47/96 Oppnevning av lønnsforhandlingsutvalg

Saken påbegynt 26. november 1996 kl. 09.05.

I. Dokumenter

- Åremålskontrakt
- Brev av 29.01.96 fra AF
- Brev av 5.02.96 fra NTL
- Utskrift av møtebok i sak R 8/96

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget oppnevner et utvalg på tre medlemmer til å forestå forhandlinger av lønns- plassering for direktørstillingen. Utvalget består av et medlem fra Sametingsrådet og to medlemmer oppnevnt av Sametinget. Resultatet av forhandlingene med forslag til vedtak oversendes plenum gjennom møtelederskapet.

Forslag 1 fra representant Margreta Påve Kristiansen, AP's sametingsgruppe:

Siste setning strykes, og ny siste setning som følger:

Forhandlingsresultatet oversendes Sametingsrådet til godkjenning.

Valgkomiteens innstilling overfor Sametinget, fremmet av representant Eilif O. Larsen:

Ragnhild Nystad og Egil Olli foreslås som representanter til lønnsforhandlingsutvalget.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådet innstilling med forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
2. Valgkomiteens forslag ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jarle Jonssen, saksordfører	
2.	Margreta Påve Kristiansen	
3.	Eilif O. Larsen	
4.	Jarle Jonassen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget oppnevner et utvalg på tre medlemmer til å forestå forhandlinger av lønns- plassering for direktørstillingen. Utvalget består av et medlem fra Sametingsrådet og to medlemmer oppnevnt av Sametinget. Forhandlingsresultatet oversendes Sametingsrådet til godkjenning.

Sign: SS / EKN

Ragnhild Nystad og Egil Olli oppnevnes som representanter til lønnsforhandlingsutvalget.

Saken avsluttet 26. november 1996 kl. 09.15.

Sign: SS...../.....EKP.....

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 101

Sak 48/96 Sametingsrådets beretning om virksomheten, herunder referatsaker

Saken påbegynt 26. november 1996 kl. 09.15.

I. Dokumenter

– Sametingsrådets beretning om virksomheten med referatsaker.

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametingsrådets beretning tas til etterretning.

Forslag 1 fra Eilif O. Larsen, AP's sametingsgruppe:

Pkt. 2.2 Samisk jordbruksplan - Oppfølging

Sametinget konstaterer at saueneringen er kommet i store vanskeligheter på grunn av tildels alvorlig inntektssvikt. Regnskapsmaterieell som er innsamlet og bearbeidet av Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) viser at arbeidsfortjenesten i de rene sauebrukene, fra 1994 til 1995, sank med mer enn 30.000 kroner, og er nå nede på litt over 50.000 kr. Det er noe av det svakeste som noensinne er registrert.

Fra Sametingets side er det meget bekymringsfullt at den mest tradisjonsrike samiske jordbrukstilpasningen, nå opplever en slik utvikling.

Sametinget vil derfor be Sametingsrådet fokusere spesielt på dette i den planlagte kontakten med Landbruksdepartementet, i forbindelse med forberedelsene til de kommende jordbruksforhandlingene. Sametingsrådet bes derfor fremme konkrete forslag for Landbruksdepartementet for å bedre situasjonen for saueneringen, slik at man igjen kan komme inn på et positivt spor.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

1. Sametingsrådets innstilling med merknad (forslag 1) ble tatt til etterretning.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga, saksordfører	
2.	Ingar Eira	
3.	Magnhild Mathisen	Ingar Eira Magnhild Mathisen
4.	Amund Eriksen	
5.	Ragnhild Nystad	
6.	Eilif O. Larsen	
7.	Peder Mathisen	Mary Mikalsen Trollvik Ragnhild Nystad Peder Mathisen

Sign: SS / EKR

8.	Johan Mikkel Sara	Sven-Roald Nystø
		Johan Mikkel Sara
9.	Berit Johnskareng	Johan Mikkel Sara
		Berit Johnskareng
10.	Per Solli	
11.	Máret Guhttor	Peder Mathisen
		Máret Guhttor
12.	Heaika Skum	
13.	Geir Tommy Pedersen	
14.	Berit Ranveig I. Nilssen	
15.	Sven-Roald Nystø	
16.	Olav Andersen	
17.	Ing-Lill Pavall	Eilif O. Larsen
18.	Amund Eriksen	Olav Andersen
19.	Ole Henrik Magga	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingsrådets beretning med merknad ble tatt til etterretning.

Saken avsluttet 26. novmeber 1996 kl. 12.10.

Sign: SS / EKN

Sak 49/96 Spørsmål til Sametingsrådet i hht. forretningsorden § 26

Saken påbegynt 26. november 1996 kl. 15.10

I. Dokumenter

- Spørsmål fra Roger Pedersen, Samegruppa, mottatt 18.11.96 kl. 22.03
- Spørsmål fra Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, mottatt 18.11.96 kl. 14.45
- Spørsmål fra Per Solli, Arbeiderpartiets sametingsgruppe, mottatt 18.11.96 kl. 14.45
- Spørsmål Heaika Skum, Fastboendes sametingsgruppe, mottatt 18.11.96
- Spørsmål Heaika Skum, Fastboendes sametingsgruppe, mottatt 18.11.96

II. Innleverte spørsmål, svar og eventuelle forslag

Spørsmål fra Roger Pedersen, Samegruppa:

I forbindelse med en søknad til Samisk næringsråd i sak 096/96 er jeg kjent med at Kultur- og bygdeutviklingsprosjektet for Evenes og Skånland kommuner betegner Sametinget m/underliggende råd som "samarbeidspartner/støttespiller" for det kultursenterprosjekt de planlegger. Dette står å lese i prosjektets statusrapport.

1. Kan enkeltstående prosjekt i sine utredninger på denne måten ta Sametinget og dets underliggende råd til "inntekt" for prosjekt som i utgangspunktet er sterkt omdiskutert og meget "betent" i regionen og der Sametinget ikke er involvert i prosjektet på annen måte enn som mulig finansieringskilde?
2. Jeg vil også be om en forklaring på om samisk kulturråd kan tilsidesette Sametingets plenumsvedtak i sak 23/96, der det heter at "Sametinget forutsetter at flest mulig av de samiske organisasjoner i regionen står bak etableringen", slik de har gjort i sak 129/96 ved å innvilge tilskudd til forprosjektering av et kulturhus i Ofoten/Sør-Troms regionene der kun to av seks sameforeninger har fått delta i den begynnende planprosess?
3. Hva vil Sametinget gjøre for å forsikre seg at Sametingets plenumsvedtak blir fulgt opp av Sametingets underliggende råd?

Svar fra Sametingsrådet:

Kultursenterprosjektet i Sør-Troms og Ofoten er av Sametinget definert som en regional samisk ansvarsinstitusjon med iboende potensiale for utvikling til nasjonal samisk kulturinstitusjon, vedtatt i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus.

Dette prosjektet er etter rådets vurdering godt planlagt. Samiske foreninger har vært invitert til samarbeid. Planskissen er godt utformet, og den videre prosessen er deltajutføring og faglig dokumentasjon av ulike sider av konseptet. Det er til denne delen det er søkt finansiering til, bl.a gjennom Samisk næringsråd og Samisk kulturråd.

Etter rådets oppfatning har ikke Samisk kulturråd tilsidesatt Sametingets vedtak i sak 23/96 hvor det heter at *Sametinget forutsetter at flest mulig av de samiske organisasjoner i regionen står bak etableringen*. Såvidt vi er kjent med er 10 av de samiske organisasjonene/foreningene og 11 av 14 kommuner i regionen positive til prosjektet. Såvidt vi er kjent med er det kun to foreninger (Ofoten Samiske forening og Spansdalen sameforening) som har stilt spørsmålsteget ved prosjektet. Rådet beklager at ikke alle samiske foreninger kan stille seg bak kultursenterprosjektet, men rådet mener likevel tingets forutsetning om *flest mulig* er oppfylt.

For Sametinget må det være et sentralt mål å gjenreise samisk kultur og språk i regionen. Et samisk kultursenter i området vil antagelig ha stor betydning for den "reelle samiske

Sign: SS / EKN

kulturutøvelsen", jf. tingets overordnet mål for samiske kulturhus. Rådet mener det er viktig at fremdriften i prosjektet ikke forsinkes ytterligere.

Sametingsrådet synes dette kultursenterprosjektet oppfyller de forhold tinget mener er viktig i planleggingen av samiske kultursentra, jf. sak 23/96. Bl.a er kommunene i området og fylkeskommunen sentrale aktører i prosjektet, som nettopp er tingets "krav" mht. at lokale og regionale myndigheter i større grad må delta i finansieringen av samiske kulturtiltak.

Rådet vil konkludere med at det samisk kultursenterprosjektet i Sør-Troms og Ofoten er helt i tråd med Sametingets forutsetninger og intensjoner.

Spørsmål fra Per Solli, AP's sametingsgruppe:

Nasjonalpark og sørsamisk kulturlandskap

Arbeiderpartiets sametingsgruppe er kjent med at det arbeides med planer om å utvide Børgefjell nasjonalpark på grensa mellom Nord-Trøndelag og Nordland i et sentralt sørsamisk bruksområde. Verneforskriftene er også under revisjon.

For vår del ser vi det som viktig at det sørsamiske aspektet og kulturen markeres i forbindelse med en slik utvidelse og revisjon av verneforskriftene.

Dette er sørsamisk kulturlandskap - noe som må ligge til grunn - når det arbeides videre med disse planene.

Jeg vil derfor spørre presidenten hva Sametinget vet om dette som planlegges?

Har Sametinget vært med i prosessen?

Hva akter Sametinget å gjøre for at det sørsamiske kulturelement blir fremtredende - gjennom sterk deltakelse fra de som blir berørt?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet er kjent med at Børgefjell nasjonalpark er en av to nasjonalparker som er planlagt utvidet. Sametinget har gjennom Samisk kulturminneråd som forvalter av samiske kulturminner etter kulturminneloven, gitt innspill til utvidelse av nasjonalparken til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. I dette ligger det en presisering om ivaretagelse av kulturlandskapet og orientering om de registreringene som finnes og som er tilrettelagt for digitalisering i Nord-Trøndelags del av Børgefjell.

Samisk kulturminneråd har også hatt møter med Fylkesmannens miljøvernavdeling i Nord-Trøndelag. Fylkesmannen har stilt seg positiv til Samisk kulturminneråds anmodning om en bedre dokumentasjon og registrering av samiske kulturminner og kulturlandskap i Børgefjell, og de andre foreslåtte nasjonalparkene i Nord-Trøndelag og Nordland. Fylkesmannen tar sikte på å få finansiert et slikt arbeid. Samisk kulturminneråd skal gi en nærmere konkretisering av hvilket arbeid som må utføres i 1997. Spørsmålet om uregistrerte kulturminner og nasjonalparkarbeid er videre tatt opp med Riksantikvaren fra Samisk kulturminneråds side.

Sametingsrådet har oversendt Samisk kulturminneråds merknader av mer generell art til DN's utkast til strategiplan for forvaltning av nasjonalparker. I denne strategiplanen presiseres det bl.a at samiske kulturminner skal få spesiell oppmerksomhet i forvaltningen av nasjonalparkene.

Sametinget er derfor gjennom Samisk kulturminneråd inne i prosessen med utvidelse/nyetableringer av nasjonalparker. Dette gjelder også for Børgefjell nasjonalpark. Sametingsrådet forventer at tinget får gjennomslag for sine synspunkter overfor sentrale myndigheter.

Sign: SS / EKN

Sametingsrådet viser førøvrig til at det i alt vernearbeid naturligvis er viktig å vektlegge deltagelse fra berørte parter.

Spørsmål fra Per Solli, AP's sametingsgruppe:

Sametingets troverdighet og habilitet

Arbeiderpartiets Sametingsgruppe mener at ingen skal kunne trekke i tvil troverdigheten og habilitet til Sametinget med underlagte ledd. Slik vi ser det er det Sametingets oppgave å trekke opp retningslinjer, slik at Sametingets troverdighet og habilitet ikke skal kunne trekkes i tvil.

Spørsmålet mitt er:

ER det i tråd med god forvaltningsskikk at person som er under gransking angående økonomiske forhold, skal kunne sitte f.eks. i et av Sametingets underlagte råd, og fordele økonomiske midler, mens granskingen foregår?

Deler Sametingsrådet vår bekymring for Sametingets omdømme?

Sametingsrådets svar:

Sametingsrådet har som mål at Sametinget skal ha størst mulig troverdighet og ha den habilitet som til en hver tid kreves av et folkevalgt organ.

Disse mål legger Sametingsrådet vekt på til en hver tid å etterleve når rådet oppnevner medlemmer til råd og utvalg.

Sametingets underliggende råd er regulert av de alminnelige regler som gjelder for forvaltningen, bl.a. forvaltningsloven. Vi forutsetter at underliggende råd til en hver tid følger disse reglene og rådet har dette for øyet ved oppfølging av de underliggende råd.

Reaksjoner ovenfor medlemmer i underliggende råd, bør Sametingets av hensyn til rettssikkerheter, bruke med varsomhet.

På den andre side vil det kunne forekomme tilfeller av en slik art og alvorlighetsgrad som gjør det naturlig at et medlem i underliggende råd må fratrukket vervet. Dette må vurderes i det enkelte tilfelle. Det enkelte medlem har også anledning å be seg fritatt for vervet hvis han føler at ikke har den troverdighet som kreves.

Rådet vil følge opp hele Sametingets virksomhet, også med hensyn til Sametingets omdømme. I forhold som klart svekker Sametingets omdømme vil rådet kunne komme til å gripe inn med de tiltak som er mulige og nødvendige.

Spørsmål fra Heaika Skum, Fastboendes liste:

Sametingets internasjonale solidaritetsarbeid

Sametinget på norsk side har pr. i dag ikke definert hva de ønsker å legge i ordet internasjonal solidaritet. Dette uttalte NSR's nåværende leder, og tidligere gruppeleder for NSR's sametingsgruppe, Sven-Roald Nystø, på et åpent folkemøte i Alta for vel en måned side. Nystø sa også at det er nødvendig å foreta en slik definisjon for å unngå at Sametinget på norsk side skal komme i et konkurranseforhold til sametingene i Sverige og Finland når det gjelder internasjonalt solidaritetsarbeid. Det er første gang jeg hører at det er mulig å komme i konkurranseforhold når det gjelder solidaritetsarbeid.

Nystø kunne opplyse at Sametinget allerede deltar i internasjonalt samarbeid, gjennom Barentssamarbeid og Artisk råd. Dette er regjeringsoppnevnte organer hvor Sametinget, i følge uttalelser fra Nystø, fremmer internasjonalt solidaritetsarbeid. Hvem er det som legger premissene for solidaritetsarbeidet i disse organer? Hvilke urbefolkningsgrupper er det snakk om? Skal Sametinget kun konsentrere seg om vestlige urbefolkningsgrupper?

Sign: .....SS...../.....EKN.....

Sametinget har så langt vært fraværende i debattene og engasjement i forhold til urbefolkningsgrupper og andre undertrykte grupper i 3. verden. Disse spørsmålene, har så langt jeg kan se, ikke har vært satt på den politiske dagsorden, verken i Sametinget, Artisk Råd eller i regi av Barentssamarbeidet.

Når det gjelder frigjøringskampen som det kurdiske folket fører, har Sametinget heller ikke engasjert seg i nevneverdig grad. For kort tid siden avholdt det Kurdiske Excilparlamentet sitt møte i Oslo. Under møtet ønsker de få til et møte med den norske regjering. Dette fikk de ikke da den regjeringen ikke ønsket å møte Excilparlamentets medlemmer.

Sametinget burde invitere det Kurdiske Excilparlament til et fellesmøte, for å få et innblikk i frihetskampen som det kurdiske folket fører. Jeg vil i denne forbindelse vise til kritikken som har kommet i den senere tid, og vil gjøre noe for at slik kritikk ikke skal fortsette å komme. Derfor ønsker jeg et sterkere internasjonalt engasjement fra Sametingets side.

Med bakgrunn i ovennevnte vil jeg stille følgende spørsmål til Sametingsrådet ved Sametingspresidenten:

1. Når vil Sametingsrådet definere Sametingets innhold i begrepet "internasjonal solidaritet"?
2. Hva mener Sametingets flertall, bestående av NSR, med at Sametinget ikke skal komme i et konkurranseforhold til Sametingene i Sverige og Finland når det gjelder internasjonalt solidaritetsarbeid?
3. Vil Sametingsrådet arbeide for et internasjonalt solidaritetsarbeid som går utenfor vestlige urbefolkningsgrupper?
4. Vil Sametinget arbeide for et internasjonalt solidaritetsarbeid uavhengig av om arbeidet er knyttet til en urbefolkningsgruppe?

Sametingsrådets svar:

Representanten Heaika Skum har gjennom sine spørsmål i denne saken tatt opp en rekke sentrale sider ved Sametingets internasjonale virksomhet. Noen av spørsmålene synes å ha noe feil adressat idet det refereres til NSRs leders innlegg på et åpent folkemøte i Alta for en tid siden. Rådet forutsetter at NSR lederen selv vil kunne redegjøre for sitt syn direkte overfor representanten Heaika Skum.

Like fullt vil jeg her kort redegjøre for Sametingsrådets syn på de spørsmål representanten Skum konkret stiller.

1. Sametingsrådet har ingen ambisjoner om å definere innholdet i begrepet internasjonal solidaritet. Etter rådets oppfatning må Sametinget finne en verdig balanse mellom det arbeid som må gjøres for å løse våre egne utfordringer, og det å øke innsatsen overfor urfolk i andre deler av verden. Vi rår over knappe ressurser, og må finne en metode for å arbeide målrettet og langsiktig for å løse denne utfordringen. Sålangt har rådet prioritert FN-arbeidet, Rigoberta Menchus arbeid med Indigenous Initiativ for Peace, og aktiv påvirkning av den norske regjeringens generelle bistandspolitikk. Ytterligere initiativ på fast basis vil både kreve betydelige økonomiske ressurser, men også menneskelige ressurser. Noe som i dag er knapphetsfaktorene vi strir med.

Samtidig må man huske på at det å utvikle et velfungerende samisk samfunn med grunnlag i et eget folkevalgt organ, er et konsept som i seg selv kan virke til å vise mange av verdens stater at det er mulig å utvikle gode modeller som ivaretar også andre undertrykte folks interesser. Det er nesten slik at vi kan gjøre en viktig del av vår internasjonale innsats gjennom å lykkes på hjemmebane.

2. Med hensyn til det som beskrives som konkurranseforholdet mellom sametingene, er det følgende å si. Det er et behov for å koordinere innsatsen på den internasjonale arena fra

Sign: .....SS...../.....EKN.....

samisk side. Vi har ikke råd til å komme i en situasjon der vi bygger opp både dobbel og trippel kompetanse på internasjonale spørsmål. Der har vi faktisk noe å lære av Samerådet. Et annet aspekt er at det overfor omverdenen kan være forvirrende dersom politikken fra samisk side i for stor grad varierer over landegrensene. Det er ikke nødvendigvis her snakk om den store konkurransen i solidaritetsarbeid, snarere et koordineringsbehov av hensyn til oss selv og omverdenen.

3. Påstanden om at Sametingsrådet kun egner sin tid til arbeid med andre vestlige urfolk, faller på sin egen urimelighet. Vi kan ikke både bli kritisert for at vi reiser til Chile, Guatemala, Nicaragua og Mexico, og så bli kritisert for at vi kun samarbeider med Nord-Amerika og Australia. Rådet forsøker løpende å finne de rette fora og saker å arbeide med for å bedre urfolks situasjon verden over. Det er imidlertid for enkelt å fremme denne typen påstander, og vi vil sikkert få høre det gjentatt i andre sammenhenger. Rådet er klar for innspill på hvilke saker som bør prioriteres, men vil samtidig gjerne høre hvilke saker som skal nedprioriteres.
4. Sametingsrådet har ingen prinsipielle motforestillinger mot å arbeide overfor alle verdens folk. Så langt har urfolksgrupper hatt en klar og naturlig prioritet, men det er ingenting i veien for å utvide solidaritetsarbeidet i sin alminnelighet, såfremt det lar seg gjøre innenfor de økonomiske og menneskelige ressurser vi til en hver tid rår over.

Avslutningsvis vil jeg understreke at alle representantene i denne sal har et selvstendig mandat til å utøve politikk og knytte allianser i kraft av det. Solidaritetsarbeid kan etter vår oppfatning like godt utøves av den enkelte representant på dette grunnlag. Spørsmålet her er hvordan vi skal benytte fellesressursene på vegne av Sametinget som sådann, noe jeg mener å ha gitt et utfyllende svar på.

Spørsmål fra Heaika Skum, Fastboendes liste:

Sametingets manglende deltakelse i Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Namdalen

Sametinget har fått observatørstatus i Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Namdalen. Så langt har ikke Sametingsrådet prioritert Landsdelsutvalgets møter, med den begrunnelsen at observatørstatus ikke gir mulighet til å påvirke. Sametinget manglende deltakelse er påpekt tidligere i Sametinget, men også andre organer har bemerket dette. Siste gang ble saken diskutert i Fylkestinget i Finnmark, hvor det fra flere politikere ble stilt spørsmål til hvorfor Sametinget ikke har deltatt på Landsdelsutvalgets møter. Det er beklagelig at Sametinget først jobber for å bli representert i diverse organer, for deretter å la være å møte der når vi kun får observatørstatus. Hvilket signal er det Sametinget gir utad når møteretten ikke benyttes. Etter min mening bør Sametingsrådet overlate observatørplassen til opposisjonen om de selv ikke ønsker å benytte seg av den.

Det andre jeg vil ta opp i denne sammenheng er det norske Sametingets manglende tilstedeværelse på Nordisk Råds sesjon i København i forrige uke. Sametinget har fått observatørstatus også i dette organet, hvor Ingvar Åhren fra Sametinget på svensk side var tilstede. Han holdt en kort hilsmingstale i forbindelse med åpningssesjonen. Jeg var tilstede i København som representant for Nordisk Informasjonskontor i Nord-Norge, og savnet representanter fra Sametinget på norsk side. Ut fra mine samtaler med representantene fra de nordiske landene, fikk jeg et klart uttrykk for at Sametinget vil bli opptatt som fullverdig medlem i Nordisk Råd. Disse signaler kom også fra Statsminister Torbjørn Jagland. Likevel savner jeg at Sametinget hadde deltatt som observatør allerede i dag med flere enn bare en representant. Jeg vil derfor stille følgende spørsmål til Sametingsrådet ved Sametingspresidenten:

1. Vil Sametingsrådet overlate til opposisjonen i Sametinget å representere Sametinget på Landsdelsutvalgets møter, når de selv nedprioriterer dette politiske organen som mindre viktig?

Sign: SS / EKN

2. Vil Sametingsrådet arbeide for at også Sametinget på norsk side sender observatør/er til Nordisk Råds sesjoner i fremtiden?
3. Hva vil Sametingsrådet gjøre for å få avklart spørsmålet om samisk representasjon i Nordisk Råd?

Sametingsrådets svar:

1. Sametingsrådet anser Landsdelsutvalget å være et viktig samarbeidsorgan for Nord-Norge. Nettopp derfor har Sametinget søkt om fullt medlemskap i utvalget.

Sametinget har vurdert og vil fortsatt i hvert tilfelle vurdere deltagelse i utvalgets møter. Denne vurderingen foretas på grunnlag av den deltagerstatus LU har innvilget Sametinget, økonomisk prioritering og en gjennomgang av hvilke typer saker som tas opp på møtene. Selv om Sametinget på forhånd ikke kan ha oversikt over de møter en vil delta i, følger tinget med i de saker som tas opp og de forhandlinger som til enhver tid finner sted i Landsdelsutvalget.

I Sametingsrådets vurdering ligger det også en overveielse av hvem som skal delta på møtene. Også representanter fra de øvrige gruppene i Sametinget kan bli bedt om å representere Sametinget.

2. Siden Sametingene fikk observatørstatus i Nordisk Råd fra 1993, har tingene vært samlet representert på rådets sesjoner t.o.m 1995. Ved årets sesjon i København representerte styrelsesleder ved Sametinget i Sverige Ingvar Åhren også Sametinget i Norge. Denne løsningen ble gjennomført på grunnlag av en økonomisk avveining fra Sametingsrådets side. Sametingsrådet har imidlertid ambisjon om at tinget skal være representert ved fremtidige sesjoner, og vil fortsatt arbeide for at tingets observatørstatus i Nordisk Råd følges opp budsjettmessig fra Regjeringens side.
3. Sametingsrådet registrerer med tilfredshet signalene om at samisk medlemskap i Nordisk Råd er under revurdering i den norske regjeringen. Sametinget har over flere år presset på for samisk medlemskap. Sametingsrådet vil fortsatt arbeide for at et slikt medlemskap blir en realitet.

Forslag 1 fra representant Heaika Skum, Fastboendes liste:

1. Sametinget avsetter en seminardag i løpet av 1997, hvor internasjonale spørsmål og internasjonalt solidaritetsarbeid i et større perspektiv tas opp til diskusjon.
2. På seminardagen avsettes det tid til at Sametingspresidenten redegjør for arbeidet i UNESCO-utvalget, der han er medlem.
3. På seminaret avsettes også tid til informasjon om arbeidet i WCIP, for at Sametinget blir gjort kjent med arbeidet.
4. Til seminaret bør Sametinget invitere representanter fra andre arbefolkninger (også 3. verden) og kurdere.
5. Sametinget oppnevner et internasjonalt utvalg, og avsetter midler på 1997-budsjettet for utvalgets arbeid. Utvalget får bl.a i oppdrag å arbeide med seminardagen, samt arbeide med alle type internasjonale spørsmål i regi av Sametinget.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Sign: SS / EKN

1. Forslag 1 fra Heaika Skum ble enstemmig vedtatt oversendt Sametingsrådet for videre behandling.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Roger Pedersen	
2.	Alf E. Nystad	
3.	Roger Pedersen	
4.	Per Solli	
5.	Olav Andersen	Roger Pedersen
6.	Magne A. S. Huuva	
7.	Alf E. Nystad	
8.	Per Solli	
9.	Jarle Jonassen	
10.	Per Solli	
11.	Jarle Jonassen	
12.	Per Solli	
13.	Ole Henrik Magga	
14.	Hartvik Hansen	
15.	Per Solli	
16.	Heaika Skum	
17.	Per Solli	
18.	Heaika Skum	
19.	Ole Henrik Magga	
20.	Sven-Roald Nystø	
21.	Heaika Skum	
22.	Ole Henrik Magga	
23.	Geir Tommy Pedersen	
24.	Heaika Skum	
25.	Ragnhild Nystad	
26.	Heaika Skum	
27.	Ragnhild Nystad	
28.	Máret Guhttor	
29.	Heaika Skum	
30.	Ing-Lill Pavall	
31.	Magnhild Mathisen	
32.	Steinar Pedersen	Ingar Eira
33.	Olav Andersen	
34.	Ing-Lill Pavall	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Se pkt. III Votering.

Forslag 1 oversendes Sametingsrådet for videre behandling.

Saken avsluttet 26. november 1996 kl. 16.30

Sign: SS / EKN

Sak 50/96 Kunngjøring av nye saker

Saken påbegynt 26. november 1996 kl. 16.45

I. Dokumenter

1. Representant Marianne Balto Henriksen, NSR's sametingsgruppe: Statens nye inntektssystem til kommuner og fylkeskommuner

NSR har kunnskap om at staten tar i bruk et nytt inntektssystem til kommuner og fylkeskommuner i 1997. Dette nye inntektssystemet følger opp etter «Rattsøutvalgets utredning». Endring av inntektssystemet tar ikke hensyn til samiske kommuners merutgifter til å oppfylle den positive intensjon i samisk språklov, nemlig reell likestilling av norsk og samisk språk.

NSR er svært bekymret for at kommuner, pga. manglende økonomiske midler, kan komme til å nedprioritere samiske språktiltak. Dette vil få ganske alvorlige konsekvenser for samisk språk i fremtiden.

NSR ber om at Sametingsrådet tar dette opp med statsråden og ber han om at det straks settes igang en utredning over de merutgifter samiske kommuner har i forbindelse med samiske språktiltak på alle nivå.

2. Representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe:

Sametinget er kjent med at fiskere med mindre fartøyer ikke oppnår rekrutteringskvote i torskefisket. Hvis dette skal vedvare, vil det føre til at fiskerisektoren, særlig i fjordstrøkene, vil bli ytterligere redusert. Det har direkte negative konsekvenser for samisk kultur.

Sametinget vil derfor be om at Sametingsrådet snarest tar denne saka opp med fiskeriministeren, med sikte på at det lages overordna retningslinjer hvor fiskere med mindre båter, sikres kvoter innenfor de rekrutteringsordningene som måtte utformes.

3. Representant Hartvik Hansen, Samegruppa: Totalforbud for garnfiske i Tanavassdraget er foreslått av tidligere finske toppolitikere

Tidligere finske toppolitikere foreslår totalforbud mot garnfiske i hele Tanavassdraget. Det er dannet en forening i Finland for å realisere planene og dermed et lovforbud. Blant initiativtakerne er bl.a. de to tidligere statsministrene Harri Holkeri og Esko Aho og aksjonsforeningen *Pro Salmine Tenoense*.

Dette har skapt enorm bekymring for lokalbefolkninga langs Tanavassdraget og en frykter at disse to tidligere toppolitikerne fortsatt har stor politisk påvirkningskraft.

Lokalbefolkninga i Tanadalen kommer aldri til å akseptere et garnfiskeforbud. Det tradisjonelle laksefisket med settegarn, drivgarn og stengselsfisket i vassdraget er selve livsgrunnlaget for befolkninga og for bosettinga i hele dalføret.

Vi vil med dette be Sametingene i Finland, Sverige og Norge om hjelp til å stoppe dette forsøket på overgrep mot den samiske befolkninga og beboerne langs vassdraget.

Lørdag den 23.11.96 arrangerte Sametinget i Finland et laksefiskeseminar i Utsjok hvor også dette temaet ble debattert med enormt engasjement fra lokalbefolkninga. En av initiativtakerne for *Pro Salmine Tenoense*, Tapio Rantala, var en av innleiderne hvor han fremførte deres syn.

Vi vil be Sametingsrådet om snarest å ta kontakt med Sametingene i Finland og Sverige om et møte med tanke på å få en uttalelse om saka. Videre må det undersøkes om sentrale finske myndigheter har samme syn på saka som *Pro Salmine Tenoense*.

Sign: ...SS...../.....EKN.....

Vi vil også be Sametingsrådet vurdere om det er behov for å ta kontakt med norske sentrale myndigheter og be disse informere finske myndigheter om at dette ikke er aktuell politikk i Norge overfor den samiske befolkninga.

4. Representant Anne Lise V. Solbakk, NSR's sametingsgruppe: Økonomiske virkemidler til samiske barnehager

Det er viktig å samordne allerede tilgjengelige økonomiske virkemidler i arbeidet for å øke antallet samisktalende i befolkningen. I så måte bør barnehagearbeidet prioriteres.

Vi er kjent med at Familie- og administrasjonsdepartementet ved regelendringer faktisk har økt driftstilskuddet til samiske barnehager. Regelendringene innebærer i realiteten at alle barnehager nå kan få det særskilte driftstilskuddet som tidligere bare tilfalt klart definerte samiske barnehager.

Sametingets holdning er at dette særskilte driftstilskuddet blir nyttet på en slik måte at det direkte bidrar til å øke antallet samiskspråklige barn og styrke samiskspråklige barnehager. Sametingsrådet får overta forvaltningen av tilskuddet til samiske barnehager og utforme retningslinjer for forvaltningen av midlene.

5. Representant Mary Mikalsen Trollvik, NSR's sametingsgruppe: Samisk som 3. språk ved Nordreisa videregående skole

Nordreisa videregående skole har gitt tilbud i samisk som 3. språk ved skolen i mange år. Dette tilbudet har etterhvert blitt veldig populært og svært mange elever fra hele regionen valgte samisk som 3. språk. Fra samisk side har dette vært en gledelig utvikling, fordi de fleste elever ved skolen ikke har hatt samisktilbud i grunnskolen i sin kommune.

Fra høsten -96 er dette tilbudet plutselig blitt borte uten at det har vært kunngjort på forhånd. Begrunnelsen fra skolen er at det er vanskelig å skaffe samisklærere. Fra annet hold, bl.a en samisklærer ved skoler, har i offentlig møte sagt at lærersituasjonen ikke er verre i år enn det har vært før om årene.

I avisinnlegg er det kommet fram at hensynet til fremmedspråk som fransk, tysk og finsk har vært en medvirkende årsak, fordi samisk er blitt så populært at det har gått utover valg av disse språkene blant elevene.

Dette er en situasjon som Nord-Troms ikke kan leve med, særlig fordi samisk er i en revitaliseringsfase i regionen.

NSR's sametingsgruppe ber Sametingsrådet følge opp saken slik at samisk ungdom og andre interesserte i Nord-Troms kan få tilbake sin begynneropplæring i samisk ved videregående skole i sin egen region.

6. Representant Olav Andersen, NSR's sametingsgruppe:

Ny lov av 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn trådte i kraft 1. juli 1991. Siden loven trådte i kraft har det vært liten utvikling i arbeidet med å likestille samiske og norske stedsnavn. Det finnes eksempler hvor offentlige myndigheter har vist liten vilje i dette spørsmålet og tvert i mot forsøkt å undergrave loven.

I forbindelse med evaluering av loven, hvor også lovens forskrifter skal revideres, vil det være naturlig for Sametinget å arbeide for at lovens intensjoner oppfylles.

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Dokument 1 - 6 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Sign: SS....., EKN.....

III. Votering

Av 39 representanter var 32 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Marianne Balto Henriksen	Steinar Pedersen Hartvik Hansen
2.	Steinar Pedersen	Alf E. Nystad Geir Tommy Pedersen Olav Dikkanen Peder Mathisen Steinar Pedersen
3.	Hartvik Hansen	Peder Mathisen Hartvik Hansen Marianne Balto Henriksen
4.	Anne Lise V. Solbakk	Marianne Balto Henriksen Ragnhild Nystad Hartvik Hansen Berit Ranveig I. Nilssen Olav Dikkanen
5.	Mary Mikalsen Trollvik	Eilif O. Larsen Geir Tommy Pedersen Måret Guhttor
6.	Olav Andersen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Dokument 1 - 6 oversendes Sametingsrådet for behandling.

Saken avsluttet 26. november 1996 kl. 17.45.

Sign: SS / EKN

Sak 46/96 Konstituering - Spørsmål om representantenes habilitet

Saken påbegynt 27. november 1996 kl. 15.00.

Det vises til sak 46/96 Konstituering, hvor representant Heaika Skum reiste spørsmålet om han var inhabil i behandlingen av sak 53/96.

I. Dokumenter

Ingen dokumenter i saken.

II. Innleverte forslag

Møtelederskapets innstilling overfor Sametinget:

Ingen av Sametingets representanter anses inntil videre å være inhabil utfra de forslag som nå foreligger i budsjettsakene overfor plenum, da det ikke begunstiger noen enkeltpersoner eller organisasjon med et bestemt kronebeløp.

III. Votering

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Møtelederskapets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga	
2.	Egil Olli	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Ingen av Sametingets representanter anses inntil videre å være inhabil utfra de forslag som nå foreligger i budsjettsakene overfor plenum, da det ikke begunstiger noen enkeltpersoner eller organisasjon med et bestemt kronebeløp.

Saken avsluttet 27. november kl. 15.03.

Sign: SS / EKN

Sak 51/96 Budsjett 1998 - Problem- og stillingsnotat

Saken påbegynt 28. november 1996 kl. 15.40.

I. Dokumenter

- Sak R Sametingets budsjett 1997 - Problem- og stillingsnotat
- UR 37/95 Sametingets budsjett 1997 - Nye behov
- Sámi giellaráddi - 1998 hástalusaid- ja virggiidnotáhta/Problem- og stillingsnotat 1998
- Samisk næringsråd - Problem- og stillingsnotat 1998
- Samisk kulturminneråd - Statsbudsjettet 1998 - Problem- og stillingsnotat
- Samisk kulturråd - Problem- og stillingsnotat for 1998
- U 37/96 Utredning om konsekvenser forbundet med overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget - uttalelse

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget fremmer med dette budsjett 1998 - problem- og stillingsnotat.

PROBLEMNOTAT - STATSBUJSJETTET 1998

1. INNLEDNING

Norge er et utviklet land når det gjelder materiell velferd og utvikling av norsk kultur. Særlig etterkrigstiden har vært preget av oppadgående kurver i budsjetter og aktivitet. Disse kurvene har nå flatet ut. Samisk kultur derimot er såvidt kommet i gang med den samme typen utvikling som har vært selvfølgelig for norsk kultur i lang tid. Sametinget ber om forståelse for at det ennå i noen tid er nødvendig å presentere "bratte kurver" i budsjettutviklinga for at man skal bøte på tidligere tiders skader og for at utviklinga kan komme i takt med det som er selvsagt for norsk kultur.

Sametinget er inne i en prosess når det gjelder overføring av en del forvaltningsordninger som direkte berører den samiske befolkning. Dette skjer samtidig med at det legges opp til en stadig større grad av rammebudsjettering over Sametingets budsjett. Sametinget ser på dette som en naturlig utvikling av tingets myndighet til å foreta nødvendige prioriteringer innenfor eget budsjett. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som har vurdert forslag om eventuell overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget. Arbeidsgruppen la fram sitt arbeid våren 1996 og Sametinget behandlet saken i september 1996. Sametinget foreslår at hele bevilgningen til Sametinget stilles til Sametingets disposisjon under en 50-post, slik at det vil være opp til Sametinget selv å foreta den nærmere fordeling på de enkelte tiltak. Sametinget har imidlertid satt en forutsetning, nemlig at det ved en eventuell overgang til netto-budsjettering etableres rutiner for forhandling med sentrale myndigheter om budsjettets rammer. Dette er viktig å understreke. På mange områder opplever man sterkere og sterkere at andre unndrar seg ansvar for samisk språk, kultur og samfunnsliv samtidig som Sametingets budsjett ikke får rom for nye nødvendige tiltak. Om denne tendensen fortsetter, kan rammebudsjettering bli til langt større skade en gagn for samiske tiltak. Så lenge Regjering og Storting må ta stilling til enkelttiltak på post- og underpostnivå, har de også et ansvar for hele budsjettets profil. Å endre på dette uten tilstrekkelig garanti for at staten tar et helhetsansvar, ville ikke være forsvarlig.

Sametinget uttalte i behandlingen av rammebudsjetteringss spørsmålet at det av praktiske årsaker ikke vil være mulig å iverksette rammebudsjetteringen før tidligst 1998. I dag er det ikke mulig å forutsette rammebudsjettering fra 1998. For det første er det ikke noe som

Sign: .....SS...../.....EKN.....

foreløbig tyder på at det vil bli etablert rutiner for forhandlinger om budsjettet og forutsetningene for det. Dette må Kommunal- og arbeidsdepartementet ta stilling til helt eksplisitt. For det andre behøves et bearbeidet grunnmateriale som grunnlag for forhandlinger. Og for det tredje behøver Sametinget og dets system selv tid til å opparbeide rutiner for en rammebudsjetteringsprosess. I tillegg til dette vil det være gunstig om de oppjusteringer som må skje før overføring av aktuelle ordninger til Sametingets budsjett blir foretatt før rammebudsjettering settes ut i livet. Budsjettet for 1999 er derfor i praksis det første mulige året for rammebudsjettering. Sametinget vil straks budsjettopplegget for 1998 er behandlet i plenum for sin del sette i gang en prosess som skal kunne lede fram til rammebudsjettering i 1999. Om det kan gjennomføres da vil avhenge av om de andre forutsetninger nevnt ovenfor er oppfylt.

Dette dokumentet følger i alt vesentlig den tidligere måten å presentere nye behov for. Dette er derfor ikke et opplegg til budsjettoppstilling med rammebudsjettering for øye. Et slikt opplegg må innarbeides i hele vårt system senere. Når det her henvises til en ramme, er det tale om sammenlikning med 1997-budsjettet slik det foreligger som forslag fra Regjeringen på kap. 0540 i St. prp. nr. 1 (1996-97). Disse bevilgningene forutsettes videreført.

2. NYE BEHOV

2.1 Nye satsingsområder og virkemidler

Sametinget vil for budsjettperioden fremheve disse satsingsområder:

- Iverksetting av de planer som er vedtatt for samiske kyst- og fjordområder, jordbruk, videreføring av støtte til næringskombinasjoner, alt gjennom opprusting av Samisk utviklingsfond
- Satsning på informasjon
- Økning av rammen for samisk kulturfond
- Tiltak for ungdom og samisk idrett
- Særskilt ramme for spesielle tiltak (bl.a. til urfokstiåret) som idag ikke dekkes av tingets etablerte støtteordninger.

Sametinget har tidligere (jf. Problem- og stillingsnotat 1997) tatt opp saken om gjennomføringen av en samisk helse- og sosialplan og bedt om at dette fremmes for Stortinget som Regjeringens program- og satsingsområde i statsbudsjettet i neste 4 årsperiode 1997 - 2001. Sametinget er glad for at Stortingets kommunalkomite har uttalt følgende ved behandling av Sametingets virksomhet for 1994 (Innst. S.nr. 73 - 1996):

Komiteen har merket seg at Regjeringen nå har hatt en egen plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning ute til høring. Komiteen forutsetter at denne planen oversendes Stortinget etter at den har vært behandlet i Sametinget".

Sametinget forutsetter at dette skjer i form av en egen Stortingsmelding.

Ved ratifiseringen av ILO-konvensjonen 169 har staten erkjent et klart politisk og økonomisk ansvar overfor den samiske befolkning med hensyn til tilbudet innen helse- og sosialsektoren. Skal den samiske befolkning gis et likeverdig tilbud innenfor helse- og sosialtjenesten må også de økonomiske rammebetingelsene for gjennomføringen av planen sikres.

2.1.1 Samisk utviklingsfond

2.1.1.1 Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde

Sign: .....SS...../.....EKW.....

Fondets geografiske virkeområde i Finnmark fylke er kommunene: Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárášjohka/Karasjok, Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárgga/Nesseby, Kvalsund og de indre delene av kommunene Gamvik, Lebesby og Måsøy.

I Troms fylke er virkeområdet Kvænangen kommune, indre del av Kåfjord kommune og kretser i Lavangen og Skånland kommune.

I Nordland fylke er virkeområdet deler av Evenes og Tysfjord kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen i området fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark fylke. Støtte kan også gis til andre områder dersom tiltaket er av vesentlig betydning for den lokale samiske befolkningen utenfor selve virkeområdet.

I "Handlingsplan for kyst- og fjordområder" er ett av de strategiske satsingsområdene nettopp en geografisk utvidelse av fondets virkeområde.

Ut fra den oversikten som Samisk næringsråd besitter pr. idag, er det ialt innkommet 18 henvendelser som alle har karakter av ønsket om å komme med innenfor virkeområdet.

En eventuell utvidelse av fondets geografiske virkeområde vil få konsekvenser for fondets kapitalbehov, langt ut over de rammer som i dag stilles til disposisjon.

2.1.1.2 Næringskombinasjoner som permanent ordning. Duodji.

Prøveordning med næringskombinasjoner hadde som formål å utprøve tiltak som kunne styrke sysselsettingen og inntektsgrunnlaget innenfor kombinasjoner av ulike næringer. Utviklingsdelen omfattet ulike virkemidler som etablererstipend, oppstartingstilskudd, omstillingstilskudd og andre tiltak, og var begrenset til Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde. I tillegg ble det gitt et driftstilskudd til næringskombinasjoner innen reindrift, jordbruk, fiske, duodji og utmarksnæringer. Driftstilskuddsordningen gjaldt 7 kommuner innen fondets område. Prosjektet ble avsluttet i 1995. Driftsstøtten til næringskombinasjoner viser seg å slå positivt ut for kvinner, særlig innen duodji.

Retningslinjer for en permanent støtteordning til næringskombinasjoner ble fastsatt av Sametinget 26. september 1996 og vil bli iverksatt fra og med 1. januar 1997.

Formålet med tilskuddet til duodji er å bevare, utvikle og fremme duodji som næring og som kulturell yringsform. Duodji er en næring som i stor grad sysselsetter kvinner. Samisk næringsråd har også for 1995 fordelt støttemidlene fra post 70 til duodji som har gått til hovedorganisasjoner i duodji, lokale duodjisentraler, veilednings-verksteder og til prosjekttiltak. Denne støtten for 1995 var samlet på kr 3,6 mill.kr.

Sametinget vil legge til rette for utviklingen av en næringsrettet duodji. Duodji har mange kvinnelige sysselsatte, og Sametinget ser det som naturlig å prioritere sine virkemidler til etablering av nye og lønnsomme virksomheter.

For å nå de ulike målene må følgende strategi følges:

- Produktutvikling
- Kompetanseheving gjennom videregående skole
- Salg og markedsføring gjennom etablerte organisasjoner
- Tettere samhold mellom utøvere og duodjiorganisasjoner

Hovedmål for duodji vil være å utvikle duodji til å bli en næringsrettet virksomhet basert på samisk kultur og tradisjon.

Samisk næringsråd har i sin virksomhetsplan for 1998 satt følgende delmål for duodji:

- Få etablert levedyktige duodjivirksomheter

Sign: SS...../.....EKN.....

- Styrke salgs- og markedsføringsarbeidet i duodji
- Få utviklet nye og enhetlige duodjiprodukter

2.1.1.3 Samisk jordbruksplan. Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder.

Samisk jordbruksplan

Sametinget ser på jordbruket som en av de primærnæringene som er av særlig betydning for opprettholdelse av bosettinga og dermed samisk kultur.

Sametinget har understreket at det er nødvendig å styrke det generelle inntektsgrunnlaget for næringen ved særlige støtteordninger. Som et nødvendig tiltak og som oppfølging av tiltakene i Sametingsplanen for inneværende valgperiode satte Sametinget i gang utarbeidelse av en "Jordbruksplan for samiske bosettingsområder". Utvalget la fram sin utredning for Sametinget i 1995. Etter en høringsrunde ble planen lagt fram for behandling i Sametingets plenum. Planen ble behandlet i plenum under sak 10/96.

Sametinget har i forbindelse med jordbruksplanen fremhevet følgende mål for landbrukspolitikken i samiske områder:

- Landbruket må bidra til å oppnå målsettingen om et desentralisert bosettingsmønster i samiske bosettingsområder.
- Det må skapes ny og lønnsom næringsaktivitet i bygdene gjennom aktiv mobilisering av bygdens naturgitte, menneskelige og kulturelle ressurser.
- Innsatsen må økes for å legge til rette for en produksjon som dekker behovet for de landbruksprodukter det er naturlig grunnlag for å produsere i de samiske bosettingsområder.
- Det må sikres en levedyktig og konkurransedyktig næringsmiddelindustri for landbruket i de samiske bosettingsområdene.

Utvalget for samisk jordbruksplan understreket at opprettholdelse av en høy sysselsetting innenfor jordbruket og andre primærnæringer, vil være en avgjørende faktor for å ivareta et bygde- og samfunnsliv i tråd med samepolitiske målsettinger om ivaretagelse og sikring av samisk kultur. Jordbruksplanen fremmer en hovedmålsetting om å utvikle Sametinget til en landbrukspolitisk aktør, og utforme en landbrukspolitikk for samiske områder der rammevilkårene for næringen er basert på nasjonale samepolitiske målsettinger, samt folkerettslige og internrettslige forpliktelser.

Sametingets konkrete virksomhet innen jordbrukssektoren utføres idag ved at Samisk næringsråd har økonomiske virkemidler til utviklingen av jordbruket innenfor virkeområdet for Samisk utviklingsfond. Dette området er avgrenset pr.i dag til 15 kommuner og bruken av disse midlene er avgrenset til dette virkeområdet.

For å kunne oppnå de målsettinger som er satt i planen er det av avgjørende betydning at Samisk utviklingsfond styrkes ved å tilføre fondet midler utenfor den eksisterende økonomiske ramme.

Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder

Sametinget har utarbeidet et utkast til handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder - 1997-2001. Saken ble behandlet i plenum under sak 21/96 hvor planen ble vedtatt.

Det er utpekt følgende hovedmål i handlingsplanen:

- Utvikle og videreføre samenes identitet, språk og kulturarv fra en generasjon til den neste

Sign: SS..... / EKN.....

- Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetning og allsidig nærings- og samfunnsliv
- Styrke og utvikle samenes ressursmessige, økonomiske, kulturelle og politiske rettigheter.
- Økt oppslutning i samemantallet.

Disse målene har Sametinget valgt å følge opp ved å foreslå 7 strategiske satsingsområder. Dette er tiltak innen fiskeriene, jordbruk og næringskombinasjoner. Videre foreslås en rekke samiske språkutviklingstiltak, utvidelse av virkeområdet for Samisk utviklingsfond og at tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark utvides.

Gjennom handlingsplanen peker Sametinget på nødvendigheten av at det utvikles en tosidig strategi m.h.t. offentlige tjenester og infrastruktur i forhold til den samiske befolkningen i kyst og fjordområder. Dels må samiske forhold integreres og innpasses i de ordinære offentlige tjenestetilbud. Dels er det nødvendig å satse på særlige samiske infrastrukturtiltak med utgangspunkt i samenes egne spesifikke behov og ønsker, selv om dette i noen grad skulle avvike fra grunnlaget for øvrige offentlige tjenestetilbud og offentlige infrastrukturtiltak.

Sametinget hadde lagt opp til å igangsette gjennomføringen av handlingsplanen i 1997. Denne planen vil fordre midler fra bl.a. Samisk utviklingsfond til støtte av nærings-tiltak i sjøsamiske samfunn og bygder. Det er ikke satt av midler i 1997-budsjettet og vi vil derfor videreføre ønskene til 1998.

Sametinget vil arbeide for at det materielle grunnlaget for samisk bosetting i kyst- og fjordområdene i Finnmark, Troms og Nordland sikres og utvikles. Sametinget vil arbeide for opprettelse av en fiskeripolitisk sone for samiske bosettingsområder, med ny fordeling av kvoter, og opprettelse av forsøksområder for forvaltning av kyst- og fjordressursene.

Sametinget har fått utført en utredning om "Samiske fiskerier mot år 2000". Målene for tiltakene nevnt i utredningen er:

- Sterkere regional styring av ressursene med Nord-Norge som utgangspunkt, med mulighet for en mer desentralisert fiskeriforvaltning for samiske kyst- og fjordområder.
- Samisk medbestemmelse i forvaltningen på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå styrkes.
- En forvaltning der en helhetlig naturforvaltning gir større plass, og blir en del av grunnlaget for fastsettelse av det årlige ressursuttaket.

Samisk næringsråd har i sin virksomhetsplan satt følgende strategi for fiskerinæringen:

Delmål:

1. Utvikle en rasjonell og lokal tilpasset fiskeflåte innenfor fondets geografiske virkeområde.
2. Sikre fiskere, herunder kombinasjonsutøvere, i samiske områder muligheten for å levere fangst.
3. Bidrag til at oppdrettssektoren blir en sterk og levedyktig næring.
4. Det samiske samfunn i kyst- og fjordområdene må sikres gode rekrutteringsordninger i fiskerinæringen med vekt på ungdom.

* * *

Samisk Næringsråd har de siste år fått tildelt midler slik :

1995:	16 930 000
1996:	16 811 000

Sign: SS...../.....EKW.....

1997: 17 168 000 (forslag)

I alt vesentlig er dette midler til Samisk utviklingsfond og støtte til næringskombinasjoner. Midlene til næringskombinasjoner inngår nå i Samisk utviklingsfond. I tillegg har næringsrådet disponert midler i tilknytning til Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark.

Samisk utviklingsfond er det sentrale redskapet Sametinget kan bruke til fremme av de tiltak som ovenfor er nevnt. Det er et meget godt egnet redskap fordi fondet treffer godt i forhold til erklærte målsetninger for bevaring av bosetningsmønster, som bidrar til utvikling av det lokale næringsliv i de samiske bosetningsområdene. Dette er dokumentert gjennom evalueringer utført av NIBR. I 1995 var andelen av støtte til jordbruk og fiske 51% og kvinnelige støttemottakere utgjorde 20%. I ordningen for støtte til næringskombinasjoner var kvinneandelen 46% og 68 % av støttemidlene gikk til prosjekter der husflid er en av komponentene.

Samisk Næringsråd har opparbeidet seg betydelig kompetanse når det gjelder næringsutvikling i forhold til de erklærte mål i norsk samepolitikk. En oppjustering av bevilgningen til Samisk utviklingsfond vil være en helt avgjørende forutsetning for at den lenge ventede og sårt trengte innsatsen til beste for kystområdene kan realiseres.

Behov utenfor rammen:

kr 10.250.000,-.

2.1.2 Informasjon

Sametinget har våren 1995 fastsatt informasjonsstrategi for sin virksomhet hvor hovedmålgruppene er:

- samer i de ulike samiske språkgrupper, både de som er skrevet inn i samemantallet og de som står utenfor
- norsktalende samer, både de som er skrevet inn i manntallet og de som ikke er det
- nordmenn i hele det samiske området

Informasjonsstrategien angir følgende langsiktige elementer i en handlingsplan:

1. Etablering av en offentlig samisk informasjonstjeneste

Viktige tiltak i denne sammenheng:

- Sametinget vil iverksette planlegging av regionale informasjonssentre tilknyttet Sametingets sentrale informasjonstjeneste.
- Sametinget har i 1996 begynt å utgi et informasjonsblad. Det er allerede utgitt 2 nummer i 1996. På grunn av de begrensede midler vil det ikke være mulig å tilgodese alle de målgrupper som Sametinget har fastsatt. Derfor er det ønskelig at det tilføres ressurser i større omfang til dette formål.
- Produksjon av informasjonsmateriell tilpasset de ulike målgruppene.

Utviklingen av samisk bibliotekstjeneste må sees i sammenheng med Sametingets informasjonsstrategi.

Midler til informasjonsarbeid bevilges over post 11 Varer og tjenester til Sametingets sentraladministrasjon. I 1996 var denne posten på 10 701 000 hvorav 6 653 000 var avsatt til Sametingets sentraladministrasjon. Innenfor denne rammen er det ikke rom for vesentlige utviding av informasjonsvirksomheten.

Behov utenfor rammen:

kr 2.000.000,-

2.1.3 Samisk kulturfond

Sign: ..SS...../.....EKN.....

Det er naturlig at etableringen av Sametinget med dets underliggende råd førte til betydelig øket interesse for samiske spørsmål, innen den samiske befolkning og oppmerksomhet fra samfunnet forøvrig. Samisk kulturråd er opptatt av at det blir en allmenn mobilisering og aktivisering blant så mange som mulig. Ikke minst er man opptatt av at samiske minoritetslommer rundt omkring i kyst- og fjordområdene, som har vært særlig utsatt for et fornorskingspress, i større grad skal få mulighet til å forsterke og trygge sin kultur.

Viktige satsingsområder for Samisk kulturfond er bl.a.:

- Øke utgivelsene av samiske bøker; spesielt for samisk ungdom
- Tilby bedre økonomiske forhold for samiske billedkunstnere/duodjiutøvere
- Bidra til økt utgivelse av samisk musikk

Den totale søknadsrammen til fondet var i 1995 på 15,3 millioner kroner. Med bare 5 mill. kr. i fondet, betyr det at uforsvarlig mange søknader blir avslått, eller tildeles mindre midler enn det søkes om. Det har vært nødvendig å måtte foreta en totalvurdering og definere grenser for hva det kan gis støtte til. Tendensen de årene man har hatt et Samisk kulturfond har vært at en hel del søknader om midler til samiske kulturformål har havnet på Samisk kulturråds bord enten de hører hjemme der eller ikke. Ofte er de oversendt fra kommuner, fylker eller departementer som har vært første søkeinstans. Dette betyr at støtte til samisk kultur stadig begrenses i forhold til det Samisk kulturråd kan yte, mens kulturarbeidet ellers i Norge støttes av både kommuner, fylker og staten. Samisk kultur faller derfor mellom flere stoler.

Støtten til samiske almenkulturelle tiltak har også i realiteten blitt kraftig svekket de senere år når man tar pris- og kostnadsutviklingen i betraktning. Dette er meget alvorlig med tanke på de overordnede målsettinger for samisk kultur. Samisk kulturråd har uttrykt dyp bekymring for denne skjeve utviklingen.

Bevilgningene til Samisk kulturråd har over post 52 vært slik:

1995:	9 559 000
1996:	9 912 000
1997:	10 123 000 (Regjeringens forslag)

Samisk kulturfond ble opprettet 1.1.1994 og bevilgningen var både i 1995 og 1996 på 5 mill. kr. Heller ikke 1997-budsjettet inneholder noen vesentlig økning av Samisk kulturfond.

Sametinget vil stimulere til utvikling av samiske kulturaktiviteter og -ytringsformer og opprettholder derfor kravet fra tidligere om økning av Samisk kulturfond med kr 3 mill. Dette synes å være meget realistisk i forhold til de behov som er dokumentert gjennom søknadsmassen til Samisk kulturfond.

Behov utenfor rammen: **kr 3.000.000,-**

2.1.4 Språktiltak

For samene som folk er det av avgjørende betydning at samisk språk får overlevelses- og utviklingsmuligheter. Fornorskingspolitikken over flere generasjoner har gjort at en stor del av samene har mistet sitt språk.

I store deler av de samiske områder er samisk språk sterkt svekket og i mange områder er det oppstått språklige "sorte hull" i en generasjon, noen steder i flere generasjoner, av mennesker som ikke har hatt mulighet for å tilegne seg sitt folks språk. Det er en situasjon som er nedverdiggende og frustrerende for dem som det berører og det bidrar til at samisk språk og kultur i disse områder fremdeles blir betraktet som mindreverdige. Vi kan som folk ikke lenger godta en slik situasjon.

Sign: SS / EKN

Samisk språkråd har gjennom sin gjennomgang av språkets status og stilling i de ulike samiske områder avdekket et betydelig behov for et målrettet arbeid for å revitalisere kunnskap om og bruk av samisk språk. Typisk for mange av områdene er at det er de unge og eldre som innehar kunnskap i samisk språk, mens mellomgenerasjonen har liten eller ingen språkferdighet.

Sametinget har utviklet planer for styrking og utvikling av samisk språk i sørsamisk, lule-samisk og Ofoten/Sør-Troms-området. Det arbeidet som er gjennomført i disse områdene er hverken uttømmende eller tilstrekkelig for å nå de mål Sametinget har for sitt språkarbeid, men danner starten på en lang prosess mot en reell revitalisering av det samiske språk. Sametinget har som prinsipp vedtatt at alle samer må få lære seg samisk uten kostnader. Foruten de ovenfor nevnte områder må tiltak også settes inn i Sør-Norge, Midt-Troms, Nord-Troms, Alta-Kvalsund, Porsanger-Laksefjord og i Sør-Varanger, herunder inkludert det øst-samiske området i Norge. Opplæringstilbudene må styrkes på forskjellige måter. Samisk språkråd har utformet forslag til tiltak som språkkurs, stipendordninger, språksentra og terminologiarbeid.

Det er idag etablert språksentra i Porsanger og Kåfjord kommuner. Disse er drevet som 3-årige prosjekt med midler fra Samisk språkråd. Disse prosjekter løper ut i 1996 og er ikke sikret noen fortsettelse. Erfaringene med disse prosjektene er gode. Det er viktig å sikre disse en framtid da erfaringene fra dem og det videre arbeid vil danne et godt grunnlag for rehabilitering av språket også i de andre områdene.

Erfaringene og utredningene nevnt ovenfor vil danne grunnlag for liknende kartlegging i de andre områder der språket er utsatt. I tillegg til den støtten som i dag gis til kommunene for å utvikle tospråklighet, er det behov for å kunne støtte enkeltmennesker som vil lære seg samisk. Dette kan gjøres gjennom en stipendordning.

Samisk språkråd har for disse tiltak for 1988 foreslått midler avsatt slik:

Språkkurs	500 000
Språkstipend	1 000 000
Språksentra	800 000
Terminologiarbeid	400 000

Når det gjelder språksentra, har Språkrådet uttrykt at behovet i realiteten antagelig er ti ganger større enn dette.

Bevilgningen til Samisk språkråd over post 53 har vært slik de siste år:

1995:	16 650 000
1996:	17 693 000
1997:	17 569 000 (Regjeringens forslag)

Økningen på post 53 i 1996 var på 1.375 mill kr. Av dette ble 1 mill. kr. avsatt til språkprosjekter i forbindelse med de utarbeidede planer.

Bevilgningen for 1996 er fordelt med 16,65 mill til tospråklighetstilskudd, 1 mill til språkprosjekter, 332 000 er omdisponert til postene 01 og 11 til opprettelse av en 2 års hjemmel til språkarbeid (orddatabank) og 43 000 ble avsatt til orddatabank.

Til fullfinansiering av de planer tinget har lagt i form av tiltak slik Språkrådet har utarbeidet dem, er det behov for en vesentlig styrking. Det foreslås at det i 1998 bevilges ytterligere midler til videreføring av de tiltak som er igangsatt og for oppstart av nye tiltak på **kr 2,7 mill.**

Sign: SS / EKN

2.1.5 Til behov utenom de ordinære ordninger

Sametinget har behov for en tilskuddsordning som kan dekke enkelte særskilte behov utenom de ordinære ordninger. Det oppstår stadig nye behov innen samisk samfunns- og kulturliv som Sametinget ikke har, eller i noen tilfeller heller ikke kan ha, faste støtteordninger for. Det er viktig at Sametinget kan tre inn når uforutsette behov melder seg og ikke behøver å avvise alle nye initiativ og tiltak.

Året 1996 er første år da Sametinget har avsatt noe midler til nye behov. Avsetningen på post 70.6 var i 1996 på kr 147 000 og vil bli søkt videreført i 1997.

Behov utenfor rammen: kr 353 000,-

2.1.6 Samisk idrett

Samisk idrett har hatt en oppblomstring de senere år. Det begynte på svensk side med lokale arrangement og samiske mesterskap etter krigen som etterhvert er blitt nordiske. Sámi Valáštallan Lihttu har organisert mesteparten av den samiske idrettsbevegelsen og mange lag med kun idrett som formål er stiftet. Idrett er en viktig kulturutfoldelse og et verdifullt bidrag til bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsniv. Det bidrar til å styrke identitet og trygge samiske barn og unges tilhørighet til det samiske samfunnet.

For at samisk idrett skal ha utviklingsmuligheter er det vesentlig at den sikres et økonomisk fundament. Samiske idrettsutøvere er bosatt spredt over et stort område, og på mindre steder er idrettsanlegg dårlig utbygd.

Tilskudd til idrett har til nå vært gitt gjennom Samisk kulturråd etter at kr 100 000 er overført til Kulturrådets budsjett fra post 70.1. Noen økning av bevilgningen fra Samisk kulturråd er det ikke rom for fordi presset allerede er stort på de bevilgninger som rådet rår over. Ved hjelp av en særskilt tilskuddsordning til organiseringen av samisk idrett vil samiske barn og unge kunne møtes og engasjeres innenfor en språklig/kulturell ramme også i fritiden.

Sametinget vil derfor i likhet med tidligere år for 1998 opprettholde sin henstilling om etablering av en egen tilskuddsordning for samisk idrett.

Behov utenfor rammen: kr 700.000,-

2.1.7 Prioritering og oppsummering av behov utenfor rammen på virkemiddelsiden:

Sametinget vil legge til grunn følgende prioritering av nye virkemiddelbehov for 1998:

1. Samisk utviklingsfond:	
Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske område	kr 3.550.000,-
Næringskombinasjoner som permanent ordning. Duodji.	kr 4.700.000,-
Samisk jordbruksplan/Handlingsplan for kyst- og fjordområder	kr 2.000.000,-
2. Informasjon	kr 2.000.000,-
3. Samisk kulturfond	kr 3.000.000,-
4. Språktiltak	kr 2.700.000,-
5. Til behov utenom de ordinære ordninger	kr 353.000,-
6. Samisk idrett	kr 700.000,-
SUM	kr 19.003.000,-

2.1.8 Andre tiltak

2.1.8.1 Diverse tiltak

Frikjøpsordninger for Sametingsrepresentantene

Det foreslås at denne ordningen etableres fra 1998 med

kr 1,2 mill.

Sign: SS / EKN

Sametinget vil med disse midlene opprette 5 heltidsstillinger blant representantene i Sametinget. Sametinget har pr. idag 2 heltidspolitikere, presidenten og visepresidenten. Lønnsutgiftene til presidenten og visepresidenten blir dekket over kap. 0540, post 01 Lønn og godtgjørelser.

Midler til spesielle utredningsoppdrag og tiltak til urbefolkningstiåret

Sametinget har et overordnet ansvar for å skaffe til veie et holdbart beslutningsgrunnlag for de spørsmål tinget arbeider med til enhver tid. I tillegg til den løpende saksbehandling som utføres på det enkelte administrative nivå, er det ofte viktig og riktig å nedsette egne utredningsutvalg med dertil egnet fagkompetanse, samt kjøpe inn sekretærbistand for tidsavgrensede perioder. Pr. i dag har Sametinget gjennom ekstern finansiering satt i gang en rekke slike utredningsoppdrag.

Det er svært viktig m.h.t. Sametingets rolle som samepolitisk premissleverandør at man i hver enkeltsak slipper å søke særskilt om midler til å utrede sentrale samiske samfunnsspørsmål. For tiden er et utvalg i gang med å utrede moterferdsellovens betydning for samisk næringsvirksomhet. I forbindelse med Utmarkskommisjonenens arbeid er de samiske partene kommet i en svært vanskelig situasjon og det er behov for eksperthjelp. For arbeidet med urfolksdeklarasjonen har det vært nødvendig å innhente eksperthjelp om folkerettslige spørsmål.

Urfolkstiåret er kommet dårlig i gang i form av tiltak. Sametinget ber om at det blir avsatt midler til tiltak til urbefolkningstiåret. Siden departementene hver for seg skal søke å prioritere slike tiltak innenfor eksisterende rammer, frykter Sametinget at tiåret ikke blir synliggjort og koordinert tilstrekkelig fra sentralt hold. For at dette året både nasjonalt, nordisk og internasjonalt skal få en mening, er det nødvendig at samene i Norge får anledning til å markere tiåret sterkt. Når det gjelder de praktiske tiltak, viser vi til rapport fra avholdt seminar i Kautokeino i juni 1994.

Ordningen etableres med

kr 2 mill.

Samisk forlagsdrift

Det er ikke naturlig at organisasjoner som har begynt å få støtte til virksomhet ikke får en årlig økning i tilskuddene basert på kostnadsutviklingen. Med tallmessig uendrede tilskudd vil organisasjonene i realiteten få mindre å rutte med selv om virksomheten er den samme fra år til år.

Sametinget har fått utredet vilkårene for samisk forlagsvirksomhet. Utredningen, som ikke er sluttbeholdt av Sametinget, bestyrker inntrykket av at det er nødvendig med en viss oppjustering av bevilgningen til dette formålet. Ut fra de kriterier som brukes for at et forlag skal kunne få støtte, får man stadig nye forlag som søkere. Uten at rammen økes vil det kunne fore til at samtlige etter hvert får mindre støtte.

Bevilgningen over post 52.2 har i 1995 og 1996 vært på 1,5 mill kr og vil for 1997 bli på samme nivå.

Sametinget foreslår at posten tilskudd til samisk forlagsdrift økes med

kr 0,5 mill.

Samisk musikkfestival i Guovdageaidnu

Det etableres et fast tilskudd til dette arrangementet med

kr 0,5 mill.

Samiske barns oppvekstvilkår

Behovet for å styrke barns oppvekstvilkår kulturelt øker. Samiske barn og unge er i en spesiell situasjon både i forhold til det norske storsamfunnet og i forhold til det samiske samfunnet. Det har skjedd betydelige endringer i samenes livsvilkår alment i siste årene. Samisk kulturråds oppgave er med utgangspunkt i den samiske kulturen og dens tradisjoner å tilrettelegge tiltak som skaper språklig og kulturell tilhørighet til egen kultur.

Sign: SS...../.....EKN.....

Samisk kulturråd forvalter post 70.4 Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår. Søkningen til denne posten har vært kraftig økende de siste årene, og søknadene kommer fra hele landet. Kulturrådet har vært nødt til å foreta en svært streng prioritering, og har lagt vekt på tiltak som igangsettes av barn og ungdom selv.

På post 70.4 har det i 1995 og 1996 vært avsatt 1,25 mill kr. 1997-budsjettet gir ikke rom for økning.

Grunnet stor pågang av prosjektsøknader foreslår Sametinget at post 70.4 Samiske barns oppvekstvilkår økes med **kr 0,8 mill.**

Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra

Sametinget har vedtatt en prioritert plan for samiske kulturhus/kultursentra. Første steget er å sikre eksisterende kulturinstitusjoner tilfredsstillende drift. Samisk spesialbibliotek forutsettes å bli rustet opp slik det er skissert under pkt 3 nedenfor. Beavivváš Sámi Teáhter får i dag sine bevilgninger over kap. 324 post 70 og teatret har gitt uttrykk for et tilleggsbehov på kr 2.693' i 1997 som forutsettes løst innen vedkommende budsjettkapittel. Tilleggsbehovene for de andre er skissert slik i forhold til dagens rammer:

De Samiske Samlinger	810 000
Saemien Sijte	515 000
Várjjat Sámi Musea	1 300 000

I tillegg vil Sijti Jargne og Ája, som er under oppbygging, ha behov for sikker driftsfinansiering.

Denne ordningen foreslås styrket i 1998 med

kr 2,6 mill.

Tilskudd til praktisk kulturminnevernarbeid

En forutsetning for at samisk kulturminnevernarbeid skal ha en identitetsskapende verdi er at de samiske lokalsamfunnene blir direkte involvert i arbeidet. Å støtte opp under ulike kulturminne- og kulturmiljøprosjekter som gjør aktiv bruk av lokalmiljøet, vil bidra til engasjement omkring samiske kulturminner spesielt, og samisk kultur og historie generelt.

Prosjekter som kan initieres gjennom en slik tilskuddsordning kan rette seg mot fysiske kulturspor, stedsnavn, tradisjoner, ferdselsveier, bygninger, næringsutøvelse og annen arealbruk. Ikke minst kan en slik tilskuddspost virke til registrering og dokumentasjon av samiske kulturminner, noe som både vil effektivisere saksbehandling og virke til kulturell aktivitet gjennom deltakelse og formidling.

Å ha en tilskuddspost er et viktig virkemiddel til økt kulturelt engasjement om og respekt for fortidas samiske kultur- og næringsutøvelse. Dette faller klart inn i Samisk kulturminneråds målformuleringer i Strategisk plan 1994-97. Tre av delmålene er direkte rettet mot dette: Disse lyder: "Anskueliggjøre samiske kulturminner og -miljø på en måte som ivaretar deres kulturelle verdiinnhold", "Engasjere samiske lokalsamfunn og organisasjoner" og "Initiere samiske kulturminne- og kulturmiljøprosjekter".

Samisk kulturminneråd har i dag ingen tilskuddsmidler til praktisk kulturminnearbeid, men har innstillingsrett på kr. 300.000 på Riksantikvarens kap. 1429 72,7. Beløpet står i sterk kontrast til de 15 mill. på kap. 1429 72,1 som Riksantikvaren i 1996 fordeler til fylkeskommunene for å ivareta stalige kulturminnevernoppgaver, og som fylkeskommunene er gitt fordelingsmyndigheten over. De samiske kulturminnevernoppgavene framstår i dette forholdet som lavere prioritert enn de øvrige kulturminnevernoppgavene. Sjøl om fylkeskommunene har et allment ansvar for å sikre samisk kultur og samfunn, og derfor skal kunne fordele midler til samiske kulturminneprosjekter, er tendensen at fylkeskommunene tar et større ansvar for de kulturminnene de selv har det direkte forvaltningsansvar for. Videre vil

Sign: SS...../.....EKN.....

fylkeskommunenes prioriteringer ikke nødvendigvis ta utgangspunkt i de lovrelaterte og kulturpolitiske målsettinger som ligger til grunn for den samiske kulturminneforvaltningen.

En tilskuddspost som Samisk kulturminneråd har fordelingsmyndighet over, vil gi mulighet til å prioritere tiltak som er viktige ut fra samiske samfunnsforhold, og ut fra en samisk kunnskaps- og kulturminneforståelse. Når Samisk kulturminneråd er delegert forvaltningsansvaret for de samiske kulturminnene, og har et ansvarsområde som strekker seg over 6 fylker, bør det ikke være annet en rimelig at Samisk kulturminneråd også gis tilskuddvirkemidler for å kunne ivareta de statlige samiske kulturminnevernoppgaver.

På denne bakgrunn foreslår derfor Samisk kulturminneråd at det etableres en tilskuddspost på post 70 på 1 mill. kr. for å virke til prosjekter for vern av, og aktivitet omkring samiske kulturminner og kulturmiljø.

For å få satt i gang arbeidet med sikring og vedlikehold av samiske kulturminner foreslås denne ordningen etablert med **kr 0,8 mill.**

Årlige tilskudd til Sametingslister

Tilskuddsordningen er etablert for 1996 med kr 450.000,- over kap. 0540 post 70. Sametinget foreslår at den årlige bevilgningen fra 1997 økes, og at bevilgningen overføres Sametingets budsjettkap. 0540.

Tilskuddsordning sametingslister opprettes med **kr 750.000,-.**

Finansiering av sameutvalg

Samerettsutvalget tok i NOU 1984: 18 opp spørsmålet om lokale sameutvalg i kommuner og fylkeskommuner, og pekte på at det er behov for å arbeide med lokale samiske saker selv om et samisk sentraorgan etableres. Erfaringene er gode med noen av fylkeskommunene som har opprettet egne organer og stillinger til å arbeide med samiske spørsmål. Likevel finns det et behov for en sterkere lokal satsing, og særlig har man fra sørsamisk hold savnet et sterkere lokalt engasjement i fylker og kommuner.

Ordningen foreslås etablert fra 1998 med **kr 0,6 mill.**

Språkkurs utenfor forvaltningsområdet

Disse midlene skal brukes til å få igang tiltak for å oppnå at Sametingets målsetting om at alle samer skal ha rett til å lære samisk uten utgifter:

Sametinget vil være en aktiv pådriver for at samer både innenfor og utenfor språkreglens forvaltningsområde får det språktilbud som de rettmessig har krav på.

Sametinget vil arbeide for at rehabiliteringssentre og sommerskole i samisk språk etableres og igangsettes med statlig finansiering. Tilbudene skal være tilrettelagt for familier, unge, voksne og eldre.

Ordningen foreslås etablert fra 1998 med **kr 500.000,-**

Sign: SS...../.....EKN.....

2.1.8.2 Oppsummering av behov utenfor rammen av andre tiltak:

* Frikjøpsordninger for Sametingsrepresentanter	kr 1.200.000,-
* Midler til spesielle utredningsoppdrag og tiltak i urbefolknings- tiåret	kr 2.000.000,-
* Samisk forlagsdrift	kr 500.000,-
* Samiske barns oppvekstvilkår	kr 800.000,-
* Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra	kr 2.600.000,-
* Tilskudd til kulturminnetiltak	kr 800.000,-
* Årlige tilskudd til Sametingslister	kr 750.000,-
* Finansiering av sameutvalg	kr 600.000,-
* Samisk musikkfestival	kr 500.000,-
* Språkkurs utenfor forvaltningsområdet	kr 500.000,-
SUM	kr 10.250.000,-

2.2. Nye administrative behov**2.2.1 Sametingets hovedadministrasjon****2.2.1.1 Saksbehandler**

Ut fra behovet om en målrettet innsats for å styrke samisk identitet, språk, kultur, nærings- og samfunnsliv i kyst- og fjordområdene, har Sametinget utarbeidet en omfattende handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. I denne sammenheng vil Sametingets arbeid med fiskerirelaterte spørsmål kreve større personellressurser. På denne bakgrunn er det i St.prp.nr. 1 1996-97 foreslått å opprette 1 ny saksbehandlerstilling i Sametinget. Sametinget vil søke å få besatt stillingen i 1996 såfremt det kan skaffes midler. For å videreføre denne stillingen i 1998 vil det være behov for midler på kr 500.000.

Behov utenfor rammen: kr 500.000,-

2.2.1.2 Forværelset

Sametingets hovedadministrasjon har hovedansvaret for Sametinget og de underliggende råd. For å kunne gi den nødvendige bistand til Sametingsrådet, Sametingets representanter og de underliggende råd er det behov for styrking av forværelsespersonell. Det har vært stor økning i saker og møteaktiviteter i Sametinget i de seneste årene, uten at forværelset har fått bemanningsøkning. Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjemmel.

Behov utenfor rammen: kr 300.000,-

2.2.1.3 Informasjonsmedarbeider

Sametinget har siden opprettelsen møtt et stort informasjonsbehov fra norsk, samisk og utenlandske publikum om samiske forhold generelt, og om Sametingets virksomhet spesielt.

Sametingets mål for informasjonsarbeid er nærmere omtalt i pkt. 2:1.2 ovenfor.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for 1-en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Behov utenfor rammen: kr 500.000,-

2.2.2 Samisk språkråd**2.2.2.1 Saksbehandler**

Samisk språknemnd er den høyeste felles beslutningsorganet for samene i samisk språk. Samisk språknemnd har siden opprettelsen i 1971 utført et meget viktig språkutviklings- og språknormeringsarbeid. To av de tre godkjente rettskrivninger i Norge for samisk er

Sign: SS / EKN

utarbeidet av nemnda, og den tredje (sørsamisk) er gransket og anbefalt av nemnda som felles rettskrivningsnorm. Nemnda har arbeidet med terminologi, utgivelse av ordlister og grammatikker, språkløvgivning, og deltatt i det nordiske språkarbeidet.

Fra 1997 er Samisk språknemnd fellesorganet for Sametingene. Det er viktig at det felles-samiske fundamentet styrkes i språkarbeidet, og derfor er det viktig at det settes av midler til denne nemnden slik at den kan løse sine oppgaver. Språknemndas sekretariat har de senere år vært finansiert av Nordisk Ministerråd. Denne finansieringen kan vi ikke regne med lenger. Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjæmmel.

Behov utenfor rammen:

kr 201.000,-

2.2.3 Samisk kulturminnevern

Samisk kulturminneråd er av Miljøverndepartementet delegert myndigheten og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven av 9. juni 1978 nr. 50. Samisk kulturminneråd skal også ivareta kulturminnehensyn i plan- og byggesaker i henhold til Plan- og bygningsloven av 14 juni 1985 nr. 77. Dette forvaltningsansvaret har nedfelt seg i Samisk kulturminneråds strategiske plan 1995-97. I Samisk kulturminneråds strategiske plan er det tre hovedmålsetninger. Hovedmålene er å:

“Forvalte samiske kulturminner i tråd med lovverk og kulturpolitiske retningslinjer”.

“Virke til et positivt samarbeid omkring vern og forvaltning av samiske kulturminner”.

“Skape forståelse for samiske kulturminners historiske, kulturelle og identitetsmessige verdi”.

Sametinget har i sak 37/95 - Budsjett 1997 - nye behov - lagt vekt på at forvaltningsapparatet må gjøres i stand til å håndtere de oppgaver de er pålagt. Sametinget har spesielt lagt vekt på at Samisk kulturminneråd ikke har fått gjennomført sin etablering etter tingets forutsetninger, da det mangler to stillinger i forhold til de forutsatte 12.

Samisk kulturminneråd må som et ferskt politisk og administrativ organ gjennomgå en gradvis oppbygging. For 1996 ble Samisk kulturminneråd verken tilført tilskuddsmidler eller nye stillingsmidler for å kunne foreta en slik oppbygging. Tatt i betraktning Samisk kulturminneråds store ansvarsområde, og Sametingets brede målsetting med et eget samisk kulturminnevern, er det påkrevd at den gradvise oppbygginga ikke stopper opp.

Gjennom 1994 og 1995 skjedde det en oppbygging av Samisk kulturminneråds administrasjon i form av flere stillinger, og styrking av distriktskontorene. Denne oppbygginga har ikke holdt fram i 1996. Det anses som svært viktig at en i 1997 og 1998 gjenopptar den gradvise oppbygginga av Samisk kulturminneråd. Dette er nødvendig for bedre og mer offensivt å kunne møte den store saksmengden fra 6 fylker og 134 kommuner. I saksbehandlingen er det behov for i større grad å kunne medvirke i planprosesser, for bedre å oppfylle veilednings- og samarbeidsplikten med andre offentlige organer (Jf. Plan- og bygningslovens §§ 9-3, 16). Det er behov for bygningsfaglig kompetanse for å ivareta forvaltningsansvaret for samiske bygninger (jf. kulturminneloven §§ 4 og 15). Og det er behov for nye virkemidler til direkte å kunne initiere kulturminne- og kulturmiljøprosjekter.

Samisk kulturminneråd har i 1996 et totalt lønns- og driftsbudsjett på kr. 4.931 mill. I dette er det inkludert forventede oppdragsinntekter på kr. 500.000 og opplæringsmidler fra Statskonsult på kr. 75.000.

Samisk kulturminneråd har i 1996 10 stillingshjæmmel likt fordelt mellom rådets 4 kontorer. Det ble i 1995 opprettet to nye stillinger i Samisk kulturminneråd, finansiert gjennom et spesielt lønnstilskudd fra Miljøverndepartementet. Disse lønnsmidlene er fra 1996 permanent innarbeidet i Sametingets budsjett. For 1996 ble det ikke lagt inn ytterligere administrativ oppbygging av Samisk kulturminneråd.

2.2.3.1 2 saksbehandlerstillinger

Sign: SS / EKN

For å få gjennomført Sametingets planlagte organisering av Samisk kulturminnevern vil det være behov for tilsammen 12 stillingshjemler. Samisk kulturminnevern har pr. idag 10 faste stillingshjemler.

For 1998 vil det være behov for ytterligere 2 faste stillinger. Dette vil gi kulturminnevernet anledning til å etablere sine regionkontorer i henhold til Sametingets egen plan for kulturminnevernet.

Samisk kulturminnevern vil ha behov for 2 faste stillingshjemler til fullføring av Sametingets planlagte organisering av samisk kulturminnevern.

Behov utenfor rammen:

kr 1.000.000,-

2.2.3.2 Saksbehandler

Samiske bygninger eldre enn 100 år er underlagt automatisk fredning, jf. kulturminnelovens §§ 4 og 15. Samisk kulturminneråd har det formelle forvaltningsansvaret også for samiske bygninger, men er ikke tilført bygningskyndig kompetanse. Det praktiske ansvaret er derfor fortsatt en del av fylkeskommunens arbeidsområde. Denne uklare ansvarssituasjonen har ført til en uheldig nedprioritering av det samiske bygningsvernet. Dette forholdet har ført til den paradoksale situasjonen at landets eneste automatisk fredede bygninger utenom middelalderbygningene, har et dårligere vern enn bygninger som gis merkelappen "verneverdig".

Ved å opprette en saksbehandlerstilling rettet mot det samiske bygningsvernet, vil Samisk kulturminneråd kunne følge opp og forholde seg til kulturmannelovens fredningsbestemmelser på en forsvarlig måte, og samtidig arbeide med verneverdige samiske bygninger utenom de legalfreda.

På denne bakgrunn er det nødvendig å etablere 1-en stillingshjemmel i Samisk kulturminneråd.

Behov utenfor rammen:

kr 365.000,-

2.2.4 Samisk næringsråd

2.2.4.1 Saksbehandler

Utvidelse av virkeområdet medfører en del større saksbehandlerkapasitet og oppfølgingen av kommuner som innlemmes krever økt bemanning. Samisk næringsråd vil anbefale gradvis utvidelse av virkeområdet slik at bemannings-tilgangen er realistisk. Vi må etterhvert gå i dialog med departementene om overtagelse av andre statlige virkemidler for næringen (SND-midler, Statens fiskarbank, Reindriftens utviklingsfond, Bygdeutviklingsfondet, kommunale næringsfond m.fl.). Større krav til virksomhetsplanlegging og økning i antall ansatte krever også mer internadministrasjon. Samlokalisering med Sametinget til tross, er behovet for ekstra ressurser til flere reiser og stillinger til stede.

Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjemmel.

Behov utenfor rammen:

kr 650.000,-

Sign: SS / EKN

2.2.5 Prioritering og oppsummering av administrative behov for midler i 1998:

1. Samisk kulturminneråd, 2 faste stillingshjemler	kr	1.000.000,-
2. Sametingets hovedadministrasjon, kun midler	kr	500.000,-
3. Samisk næringsråd, 1 fast stillingshjemmel	kr	650.000,-
4. Sametingets hovedadministrasjon, 2 faste st.hjemler	kr	800.000,-
5. Samisk språkråd, 1 faste stillingshjemmel	kr	201.000,-
6. Samisk kulturminneråd, 1 fast stillingshjemmel	kr	365.000,-
<u>Totalt 7 nye stillingshjemler</u>	kr	<u>3.516.000,-</u>

For en nærmere redegjørelse av de enkelte stillingene inkludert stillingskoder og benevnelser henvises det til det foreliggende stillingsnotat.

3. ANDRE NYE BEHOV**3.1 Samisk bibliotektjeneste**

Det ble nedsatt en utredningsgruppe i 1993 som skulle utrede framtidig organisering av samisk bibliotektjeneste. Utgangspunktet for utredningsarbeidet var det økende behovet for en tilfredsstillende bibliotektjeneste overfor den samisk befolkningen. Utvalget la hovedvekten av sitt arbeid på Samisk spesialbiblioteks fremtidige rolle og Sametingets bibliotek- og informasjonstjeneste.

Utvalgets forslag er at samisk spesialbibliotek politisk og organisatorisk skal høre inn under Sametinget. Biblioteket ledes av et styre oppnevnt av Sametinget, der Staten har anledning til å foreslå ett medlem. Samisk spesialbibliotek lokaliseres i Karasjok, i samme lokaler som Sametinget.

Sametinget behandlet saken under sak 21/95, og forutsetter at følgende vilkår oppfylles i forkant av myndighetsoverføringen til Sametinget:

- Det formelle grunnlaget for myndighetsoverføringen må være klarlagt, dvs. at Samisk spesialbibliotek må omgjøres til en ren statsinstitusjon med stillingshjemler.
- Samisk spesialbibliotek må oppgraderes. Samisk spesialbibliotek tilføres de nødvendige ressursene for å løse sine nåværende og foreslåtte arbeidsoppgaver.
- Det igangsettes en organisasjonsutviklingsprosess mellom Sametinget, Samisk spesialbibliotek og andre naturlige samarbeidspartner for definering av den interne organiseringen mellom Samisk spesialbibliotek og Sametinget.

Sametinget ber om at Samisk spesialbibliotek omgjøres til en ren statsinstitusjon med stillingshjemler, og at det blir tilført de nødvendige ressurser i forkant av myndighetsoverføringen til Sametinget.

3.2 Helse- og sosialtjenester for den samiske befolkning

NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge er behandlet av Sametinget. Det er forutsatt oppnevnt et prosjektstyre for oppfølging av Sametingets vedtak. Sosial- og helsedepartementet er i ferd med å gjennomgå høringsuttalelsene til utredningen, og Sametinget er blitt enige med departementet i å opprette en referansegruppe som et første skritt i oppfølgingen. Både referansegruppas arbeid og oppfølgingen forutsettes dekket over Sosial- og helsedepartementets budsjett.

3.3 Faste, periodiske publikasjoner på samisk

Sign: .....SS...../.....EKN.....

Sametinget vil at det skal opprettes en ny tilskuddsordning som skal sikre permanent utgivelse av egne samiske publikasjoner for spesielt barn, unge og kvinner. For å sikre barn og unge retten til å oppleve og bære videre egen kulturarv, må det gis en reell mulighet til å fremme samisk språk og kultur på alle samfunnsområder. Samisk mediatilbud for barn og unge vil bidra til å styrke og utvikle den samiske samhørighetsfølelsen mellom denne aldersgruppen som mange steder er svekket. Samiske publikasjoner for barn og unge vil være et viktig bidrag til å styrke samisk identitet og kulturforståelse hos de unge.

Samiskspråklige publikasjoner for barn og unge vil motivere til lesing av samiske tekster, og dermed gi viktig lesetrening på samisk også i fritida. I tillegg vil samiske publikasjoner øke språkets status blant barn og unge.

Støtte til periodiske samiske publikasjoner bør etter tingets oppfatning inngå i tilskudd til samiske aviser, kap. 355, post 75.

Ordningen foreslås etablert med

kr 2,0 mill.

3.4 Samisk filmfond

Det opprettes et samisk filmfond for finansiering av samiske film- og videoproduksjoner. Fondet forvaltes av Sametinget v/Samisk kulturråd. Det utarbeides retningslinjer for tildeling av midler fra fondet, og det forutsettes filmfaglige, språklige og kulturelle kriterier legges til grunn.

Fondets hovedoppgave er å støtte kortfilm og ikke kommersielle videoproduksjoner (fjernsynsproduksjoner). Fondet skal ikke erstatte eksisterende støtteordninger, men skal være et supplement til disse. Nordnorsk Filmsenter A/S får midler over statsbudsjettet under kap. 334 Film- og medieformål, post 71, til produksjon av kortfilm. En del av produksjons-tilskuddet er øremerket til samisk filmproduksjon, slik at det kan bli produsert minst en samisk film pr. år. Det må utvikles et bedre samarbeid mellom Nordnorsk Filmsenter AS og det samiske filmmiljøet.

Andre bevilgende instanser skal fortsatt ha et ansvar også for samisk film ved bl.a. å støtte spillefilmproduksjoner, dvs. helaftens spillefilmer.

Ordningen foreslås etablert med

kr 2,0 mill.

3.5 Samisk kultursenterfond

For Sametinget er det et overordnet mål å sikre at det samiske folk har reelle muligheter for samisk kulturutøvelse. Det er av stor betydning å sørge for at det eksisterer arenaer, både offentlige og private, i de samiske samfunnene for kulturutøvelsen. Samiske kulturinstitusjoner og kultursentra er viktige eksempler på slike offentlige arenaer. Samenes behov for egne kulturinstitusjoner omfatter både de rent tematiske institusjonene som teater, museum, bibliotek på den ene siden, og flerbrukshus og samlingssteder på den andre siden. Begge kategorier er viktig for utviklingen av samisk kultur.

Etableringen av samiske kulturinstitusjoner/kultursentra er også et viktig skritt i retningen av å oppfylle intensjonene som er nedfelt i sameloven og grunnlovsparagrafen om samiske rettigheter.

Sametinget foreslår at det etableres et eget samisk kultursenterfond. Hovedformålet med et eget samisk kultursenterfond er finansiering av investeringskostnadene i forbindelse med bygging av samiske kultursentre og kulturinstitusjoner. Samiske kulturinstitusjoner som har en nasjonal karakter foreslås holdt utenom kultursenterfondet, hvor disse fortsatt finansieres fullt ut over tilskuddsordningen til nasjonale kulturbygg bevilget særskilt over statsbudsjettet.

Sign: SS...../ EKN.....

For realisering av nye samiske kulturbygg foreslås at det settes av midler på **kr 8,0 mill.** til et samiske kultursenterfond, som administreres av Sametinget v/Samisk kulturråd. Som en overgangsordning kan Norsk kulturråds avsetning til kulturhus økes med kr 8 mill.

4. KAP 0540 SAMETINGET 1997 OG 1998 I HENHOLD TIL FORELIGGENDE FORSLAG

4.1 Sametingets ordinære virksomhet:

Post:	SIII 1997:	Forslag 1998:	%-vis økning:
01 Lønn	15 148	17 558	15,9%
11 Varer og tjenester	10 952	12 558	14,7%
51 Samisk næringsråd	17 168	27 418	59,7%
52 Samisk kulturråd	10 123	13 823	36,6%
53 Samisk språkråd	17 569	20 269	15,4%
70 Tilskudd til andre sam.form.	9 495	11 848	24,8%
Sum kap. 0540	80 455	103 474	28,6%

Som det fremgår av ovenstående oppstilling foreslås neste års budsjett styrket med totalt kr 23.019.000,-.

4.2 Kap. 0540, post 30 Sametingsbygg:

	1997:	1998:	
30 Sametingsbygg	10 000	37 000	270%

Sametingsbygget er fremmet for byggepotten for 1997. Dette som utgangspunkt er det satt opp følgende fremdriftsplan:

Tidsplan:

Prosjekteringsstart:	4. kv. 1996
Byggestart:	1. kv. 1998
Ferdigstillelse:	2/3 kv. 1999

Bevilgninger og bevilgningsbehov:

1997 behov:	10 mill. kr
1998 behov:	37 mill. kr
1999 behov:	44 mill. kr
2000 behov:	1,8 mill.kr
Totalt:	92,8 mill.kr

Sign: SS / EKN

Midlene på kap. 0540 post 30 disponeres av Statsbygg Nord A/S.

STILLINGSNOTAT - STATSBUDDSJETT 1998

1. INNLEDNING

Sametinget har pr. 31. desember 1996 37 faste stillingshjemler. I tillegg disponerer Sametinget en 2-års hjemmel, en 4-års hjemmel og hjemmel for visepresident i hel stilling.

Stillingene er pr. idag fordelt som følger:

		Endring fra 1996
Sametingets hovedadministrasjon inkl. president	15	+1
Samisk næringsråd	5	0
Samisk kulturråd	5	0
Samisk språkråd	3	0
Samisk kulturminneråd	10	0
Sum	38	+1

I henhold til problem- og stillingsnotat for 1997 var det beskrevet et behov på 5 nye stillingshjemler til Sametinget.

2. KONKRETE STILLINGSBEHOV

2.1 Sametingets hovedadministrasjon

Under plenumssamlingen i mai 1996 ble spørsmålet om etablering av fiskerirådgiverstilling tatt opp. Denne stillingen skal ha til oppgave å innhente, utrede og komme med innspill angående lokal tilpasning av eksisterende lover, lovforslag, forskrifter og regler som berører fiskeriene i samiske kyst- og fjordstrøk. Det er i St.prp. nr. 1 1996-97 foreslått å opprette 1 ny saksbehandlerstilling i Sametinget. For å få tilsatt en ny saksbehandler vil det være behov for midler på kr 500.000,-.

Sametingets hovedadministrasjon har hovedansvaret for Sametinget og de underliggende råd. Det har vært stor økning i saker og møteaktiviteter i Sametinget i de seneste årene uten at forværelset har fått bemanningsøkning.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for 1-en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
Sametingets hovedadministrasjon	2	0	0

2.2 Samisk språkråd

Samisk språkråd har behov for 1 ny stillingshjemmel. Den skal brukes til Samisk språknemnd for at det skal være mulig å sette igang det arbeidet det er satt til, jf. Problem- og stillingsnotat 1998.

Sign: SS / EKN

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
<u>Samisk språkråd</u>	1	0	0

2.3 Samisk kulturminneråd

Sametinget har overtatt forvaltningsoppgaver knyttet til samisk kulturminnevern og har i denne forbindelse opprettet et eget forvaltningsorgan for samisk kulturminnevern. Gjennomføringen av Sametingets planlagte organisering innebærer at det må opprettes totalt 12 stillinger innenfor kulturminnevernet. For 1997 vil kulturminnevern ha 10 stillingshjemler.

For 1998 vil det være behov for ytterligere 2 faste stillingshjemler for at Sametingets planlagte organisering skal kunne gjennomføres.

I tillegg har Samisk kulturminneråd behov for 1 fast stillingshjemmel. Ved å opprette en saksbehandlerstilling rettet mot det samiske bygningsvernet vil Samisk kulturminneråd kunne følge opp og forholde seg til kulturminnelovens fredningsbestemmelser på en forsvarlig måte, og samtidig arbeide med verneverdige samiske bygninger utenom de legalfredede.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
<u>Samisk kulturminneråd</u>	3	0	0

2.4 Samisk næringsråd

Samisk næringsråd har forvaltningsansvar for tre saksområder innenfor sametingssystemet.

Disse er: Samisk utviklingsfond, næringskombinasjonsprosjektet og fordeling av duodji-midler. Samisk næringsråd har idag 5 faste stillingshjemler.

Samisk næringsråd har behov for styrking av administrasjonen i forbindelse med planlagte økning av fondets størrelse og virkeområde.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
<u>Samisk næringsråd</u>	1	0	0

3. OPPSUMMERING OG PRIORITERING AV STILLINGSBEHOVET I HENHOLD TIL PROBLEMNOTATET

Sametinget vil for 1998 ha følgende behov for følgende stillinger:

Endringsforslag 1998

	Faste	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
1. Samisk kulturminneråd	2	0	0
2. Samisk næringsråd	1	0	0

Sign: SS / EKN

3. Sametingets hovedadm.	2	0	0
4. Samisk språkråd	1	0	0
5. Samisk kulturminneråd	1	0	0
Totalt stillingsbehov	7	0	0

Forslag 1 fra representant Eilif O. Larsen, AP's sametingsgruppe:

2.1.8 Diverse tiltak, side 27, nytt avsnitt etter samisk musikkfestival i Guovdageaidnu:

"Tilskudd til samiske kulturfestivaler."

Det etableres en fast tilskuddsordning til samiske kulturfestivaler med kr. 1.0 mill.

Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra.

Tillegg:

Sijti Jargne   kr. 100.000,-

Ája   kr. 500.000,-

Árran   kr. 300.000,-

Nest siste setning strykes: I tillegg vil o.s.v..

Denne ordninga foreslås styrket i 1998 med kr. 3.5 mill.

2.1.8.2

Følgende endringer foreslås:

Samisk kulturinstitusjoner/kultursentra   kr. 3.500.000

Tillegg:

Samisk kulturfestival   kr. 1.000.000,-

SUM   kr. 12.150.000,-

Forslag 2 fra representant Steinar Pedersen, AP's sametingsgruppe:

Kommunene må få dekt merutgiftene til tospråklighet, og få tilbakebetalt de ekstrautgiftene de har hatt til nå.

1. Merutgiftene til de samiske tospråklighetskommunene inndeckes ved salderingen av budsjett for 1997.
2. Alternativt bevilges midlene for 1997, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett til våren.
3. Ekstrautgiftene til tospråklighet, innarbeides i det ordinære budsjettet for 1998, og gis som øremerkede tilskudd. Dette føres opp for de enkelte budsjettår etter 1998.
4. Det lages en beregning over hver enkelt kommunes ekstrautgifter i de årene staten har unnlatt å dekke tospråklighetsutgiftene. Dette bevilges som en engangssum i 1998.

Forslag 3 fra representant Johan Mikkel Sara, AP's sametingsgruppe:

1. Nest siste avsnitt s. 22 - "Utvikling av... strykes
2. Punkt 2.1.8.1 andre setning endres til:
Sametinget vil med disse midlene opprette 5 heltidsstillinger blant representantene i Sametinget hvor også opposisjonen får sin andel.
3. Tillegg til avsnittet "Årlige tilskudd til sametingslister" S. 28:
Tilskuddet skal fordeles politiske grupperinger som ikke mottar annen organisasjonsstøtte.

Sign: SS / EKN

4. Pkt. 3.3 "Faste, periodiske publikasjoner på samisk", siste setning endres til:
Støtte til periodiske samiske publikasjoner bør etter tingets oppfatning ikke inngå i tilskuddet i samiske aviser.

Forslag 4 fra representant Ingar Eira, SP's sametingsgruppe:

Tillegg til Sametingsrådet innstilling, 2.1.1.3 Samisk jordbruksplan. Handlingsplan for kyst- og fjordområder.

Siste punktum i 3. avsnitt i rådets innstilling på side 21 endres til komma, deretter tilføyes følgende:

"samt at mulighetene for etablering av landbaserte anlegg for mottak og eventuelle videreforedling av ilandbrakt kvantum fisk er til stede."

Forslag 5 fra representant Heaika Skum, Fastboendes Liste:

1. Sametinget etablerer en egen post 70.8 Duodje Instituhta, på Sametingets budsjett, som skal gå til å støtte driften ved Duodje Instituhta. Dagens fordeling til duodji på en post gjør at Duodje Instituhta må konkurrere om støtte med de som de skal gi råd og hjelp. Det er viktig at det gis en særskilt støtte til Duodje Instituhta, siden de også er rådgiver for Samtinget i spørsmål om fordeling av økonomisk støtte til duodjiutøvere.
2. Det bør avsettes såpass med midler på posten at det gir Duodje Instituhta muligheten å gjennomføre sitt arbeid til nytte for duodjiutøverne. Duodje Instituhtas behov for driftsåret 1998 er kr. 1.000.000.

Forslag 6 fra representant Ole Henrik Magga, Sametingsrådet.

Pkt. 2.1.6. side 26

Endres og det tilføyes et avsnitt som det fremgår på den neste siden.

2.1.6 Tilskudd til samiske idrettsorganisasjoner

Samisk idrett har hatt en oppblomstring de senere år. Det begynte på svensk side med lokale arrangement og samiske mesterskap etter krigen som etterhvert er blitt nordiske. Sámi Valáštállan Lihttu har organisert mesteparten av den samiske idrettsbevegelsen og mange lag med kun idrett som formål er stiftet. Idrett er en viktig kulturutfoldelse og et verdifullt bidrag til bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Det bidrar til å styrke identitet og trygge samiske barn og unges tilhørighet i det samiske samfunnet.

For at samisk idrett skal ha utviklingsmuligheter er det vesentlig at den sikres et økonomisk fundament.

Tilskudd til idrett har til nå vært gitt gjennom Samisk kulturråd etter at kr 100 000 er overført til Kulturrådets budsjett fra post 70.1.

Noen økning av bevilgningen fra Samisk kulturråd er det ikke rom for fordi presset allerede er stort på de bevilgninger som Rådet rår over.

SVL (Samenes Idrettsforbund) som en internasjonal sammenslutning ble første gang etablert i 1978, bestående av foreninger/lag både fra Sverige, Finland og Norge. Denne ble senere omorganisert, og et nytt SVL ble stiftet i 1990. Denne fikk 3 distriktsidrettsforbund (Sverige, Norge og Finland).

Det norske distriktsidrettsforbundet (SVL-N) er inne i sitt 6. driftsår. SVL-N er organisert med 4 underliggende fagutvalg med 3 styremedlemmer i hvert utvalg. Disse er vinteridrettsutvalget, sommeridrettsutvalget, reinkappkjøringsutvalget og skytterutvalget.

Sign: SS...../.....EKN.....

Hovedformålet med SVL er å samle samiske barn, ungdom og voksne til idrettslige og kulturelle aktiviteter uavhengig av landegrensene. Slike aktiviteter styrker samenes identitetsfølelse og samhörighet som et folk. Arbeidet som SVL utfører for samisk idrett må derfor også ses på som en viktig språk- og kulturbærer.

SVL har for 1997 planlagt aktiviteter både innen skiidrett, reinkappkjøring, fotballcup og sommeridrettsaktiviteter.

Det er utarbeidet et budsjett for et normalt driftsår for SVL på kr. 753.000,-

Ved hjelp av en særskilt tilskuddsordning til organiseringen av samisk idrett vil samiske barn og unge kunne møtes og engasjeres innen en språklig/kulturell ramme også i fritiden.

Sametinget vil derfor i likhet med tidligere år for 1998 opprettholde sin henstilling om etablering av en egen tilskuddsordning for samiske idrett.

Behov utenfor rammen: kr. 700.000,-

Forslag 7 fra representant Geir Tommy Pedersen, NSR's sametingsgruppe:

Side 25 Punkt 2.1.6 Samisk idretts organisasjoner.

Andre avsnitt under punkt 2.1.6, siste linjer. "Samiske idrettsutøvere..."

Side 27 Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra

De samiske samlinger	810 000
Samien Sitje	515 000
Várjjat Sámi Musea	1300 000
Árran	2000 000
Ája	500 000

I tillegg har Sijti Jargne behov for sikker driftsfinansiering. Dertil er flere institusjoner under planlegging. 1000 000

I alt foreslås ordningen stryket **6.125 mill. kr.**

Finansiering til utbygging av nasjonale institusjoner forutsetter finansiert over kulturdep. budsjett, post. nasjonale bygg.

Nytt punkt

Tilskudd til samiske kulturfestivaler

Det etableres en fast tilskuddsordning **1.5 mill. kr.**

Side 29 *Nytt punkt*

Tilskudd til samiske ungdomsorganisasjoner

Det har ikke eksistert ordninger for støtte til samiske ungdomsorganisasjoner, denne ordningen foreslås etablert med **0.3 mill. kr.**

Forslag 7 ble fremmet 15 min. etter fristen i forretningsordens § 22. Etter forslag fra møteleder, vedtok Sametinget enstemmig å godkjenne forslaget for videre behandling.

Forslag 8, fra representant Amund Eriksen, Samegruppa:

Tilleggsforslag:

Sign: SS...../.....EKN.....

S. 18 Nytt strekpunkt under 2.1

- Generell stipendordning til samisk ungdom under utdanning.

S. 25 Nytt pkt. 2.1.7.

(Pkt.2.1.7 i rådets forslag forskyves til nytt pkt. 2.1.8).

Post 70.3 Utdanningsstipend samisk ungdom økes med kr. 1.000.000 og omfatter også samisk ungdom uten samisk språk i fagkretsen.

Forslag 9, fellesforslag fra representantene Geir Tommy Pedersen (NSR) og Eilif O. Larsen (AP):

Side 27   **Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra**

De samiske samlinger	810 000
Samien Sitje	515 000
Várjjat Sámi Musea	1 300 000
Árran	2 150 000
Sijti Jarnge	100 000
Ája	500 000

Dertil er flere institusjoner under planlegging vil ha behov for driftsfinansiering kr. 900 000.

I alt foreslåes ordningen stryket

6.275 mill. kr.

Finansiering til utbygging av nasjonale institusjoner forutsettes finansiert over Kulturdep. budsjett, post. nasjonale bygg.

Nytt punkt

Tilskudd til samiske kulturfestivaler

Det etableres en fast tilskuddsordning

1.0 mill. kr.

Side 29   *Nytt punkt*

Tilskudd til samiske ungdomsorganisasjoner

0.3 mill. kr.

III. Votering

Av 39 representanter var 36 tilstede.

- Forslag nr 5 ble trukket tilbake.
- Forslag nr 7 ble trukket tilbake.
- Forslag nr 1 ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 9 ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 3 punkt 1 ble forkastet mot 9 stemmer.
3. Forslag 3 punkt 2 ble enstemmig vedtatt.
4. Forslag 3 punkt 3 ble forkastet mot 10 stemmer.
5. Forslag 3 punkt 4 ble forkastet mot 13 stemmer.
6. Forslag 6 ble enstemmig vedtatt.
7. Forslag 8 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
8. Forslag 4 enstemmig vedtatt.
9. Forslag 2 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
10. Sametingsrådets innstilling med vedtatte tillegg og endringer ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS ..... / EKN .....

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Máret Guhttor, saksordfører	
2.	Johan Mikkel Sara	Marianne Balto Henriksen Peder Mathisen Ragnhild Nystad Ann-Mari Thomassen Johan Mikkel Sara
3.	Geir Tommy Pedersen	
4.	Amund Eriksen	Marianne Balto Henriksen Amund Eriksen
5.	Ingar Eira	Máret Guhttor
6.	Ole Henrik Magga	
7.	Klemet K. Hætta	Ragnhild Nystad Ole Henrik Magga Geir Tommy Pedersen Olav Andersen Máret Guhttor Klemet K. Hætta
8.	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Steinar Pedersen
9.	Eilif O. Larsen	Ingar Eira Geir Tommy Pedersen Eilif O. Larsen
10.	Marianne Balto Henriksen	
11.	Olav Andersen	
12.	Ing-Lill Pavall	
13.	Hartvik Hansen	
14.	Geir Tommy Pedersen	
15.	Per Solli	
16.	Ragnhild Nystad	
17.	Amund Eriksen	
18.	Máret Guhttor	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget fremmer med dette budsjett 1998 - problem- og stillingsnotat.

PROBLEMNOTAT - STATSBUJSJETTET 1998**1. INNLEDNING**

Norge er et utviklet land når det gjelder materiell velferd og utvikling av norsk kultur. Særlig etterkrigstiden har vært preget av oppadgående kurver i budsjetter og aktivitet. Disse kurvene har nå flatet ut. Samisk kultur derimot er såvidt kommet i gang med den samme typen utvikling som har vært selvfølgelig for norsk kultur i lang tid. Sametinget ber om forståelse

Sign: SS / EKN

for at det ennå i noen tid er nødvendig å presentere "bratte kurver" i budsjettutviklinga for at man skal bøte på tidligere tiders skader og for at utviklinga kan komme i takt med det som er selvsagt for norsk kultur.

Sametinget er inne i en prosess når det gjelder overføring av en del forvaltningsordninger som direkte berører den samiske befolkning. Dette skjer samtidig med at det legges opp til en stadig større grad av rammebudsjettering over Sametingets budsjett. Sametinget ser på dette som en naturlig utvikling av tingets myndighet til å foreta nødvendige prioriteringer innenfor eget budsjett. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe som har vurdert forslag om eventuell overgang til større budsjettmessig frihet for Sametinget. Arbeidsgruppen la fram sitt arbeid våren 1996 og Sametinget behandlet saken i september 1996. Sametinget foreslår at hele bevilgningen til Sametinget stilles til Sametingets disposisjon under en 50-post, slik at det vil være opp til Sametinget selv å foreta den nærmere fordeling på de enkelte tiltak. Sametinget har imidlertid satt en forutsetning, nemlig at det ved en eventuell overgang til netto-budsjettering etableres rutiner for forhandling med sentrale myndigheter om budsjettets rammer. Dette er viktig å understreke. På mange områder opplever man sterkere og sterkere at andre unndrar seg ansvar for samisk språk, kultur og samfunnsliv samtidig som Sametingets budsjett ikke får rom for nye nødvendige tiltak. Om denne tendensen fortsetter, kan rammebudsjettering bli til langt større skade en gagn for samiske tiltak. Så lenge Regjering og Storting må ta stilling til enkelttiltak på post- og underpostnivå, har de også et ansvar for hele budsjettets profil. Å endre på dette uten tilstrekkelig garanti for at staten tar et helhetsansvar, ville ikke være forsvarlig.

Sametinget uttalte i behandlingen av rammebudsjetteringss spørsmålet at det av praktiske årsaker ikke vil være mulig å iverksette rammebudsjetteringen før tidligst 1998. I dag er det ikke mulig å forutsette rammebudsjettering fra 1998. For det første er det ikke noe som foreløbig tyder på at det vil bli etablert rutiner for forhandlinger om budsjettet og forutsetningene for det. Dette må Kommunal- og arbeidsdepartementet ta stilling til helt eksplisitt. For det andre behøves et bearbeidet grunnmateriale som grunnlag for forhandlinger. Og for det tredje behøver Sametinget og dets system selv tid til å opparbeide rutiner for en rammebudsjetteringsprosess. I tillegg til dette vil det være gunstig om de oppjusteringer som må skje før overføring av aktuelle ordninger til Sametingets budsjett blir foretatt før rammebudsjettering settes ut i livet. Budsjettet for 1999 er derfor i praksis det første mulige året for rammebudsjettering. Sametinget vil straks budsjettoppdraget for 1998 er behandlet i plenum for sin del sette i gang en prosess som skal kunne lede fram til rammebudsjettering i 1999. Om det kan gjennomføres da vil avhenge av om de andre forutsetninger nevnt ovenfor er oppfylt.

Dette dokumentet følger i alt vesentlig den tidligere måten å presentere nye behov for. Dette er derfor ikke et opplegg til budsjettoppstilling med rammebudsjettering for øye. Et slikt opplegg må innarbeides i hele vårt system senere. Når det her henvises til en ramme, er det tale om sammenlikning med 1997-budsjettet slik det foreligger som forslag fra Regjeringen på kap. 0540 i St. prp. nr. 1 (1996-97). Disse bevilgningene forutsettes videreført.

2. NYE BEHOV

2.1 Nye satsingsområder og virkemidler

Sametinget vil for budsjettperioden fremheve disse satsingsområder:

- Iverksetting av de planer som er vedtatt for samiske kyst- og fjordområder, jordbruk, videreføring av støtte til næringskombinasjoner, alt gjennom opprusting av Samisk utviklingsfond
- Satsning på informasjon
- Økning av rammen for samisk kulturfond

Sign: SS / EKN

- Tiltak for ungdom og samisk idrett
- Særskilt ramme for spesielle tiltak (bl. a. til urfokstiåret) som idag ikke dekkes av tingets etablerte støtteordninger.

Sametinget har tidligere (jf. Problem- og stillingsnotat 1997) tatt opp saken om gjennomføringen av en samisk helse- og sosialplan og bedt om at dette fremmes for Stortinget som Regjeringens program- og satsingsområde i statsbudsjettet i neste 4 årsperiode 1997 - 2001. Sametinget er glad for at Stortingets kommunalkomite har uttalt følgende ved behandling av Sametingets virksomhet for 1994 (Innst. S.nr. 73 - 1996):

Komiteen har merket seg at Regjeringen nå har hatt en egen plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning ute til høring. Komiteen forutsetter at denne planen oversendes Stortinget etter at den har vært behandlet i Sametinget".

Sametinget forutsetter at dette skjer i form av en egen Stortingsmelding.

Ved ratifiseringen av ILO-konvensjonen 169 har staten erkjent et klart politisk og økonomisk ansvar overfor den samiske befolkning med hensyn til tilbudet innen helse- og sosialsektoren. Skal den samiske befolkning gis et likeverdig tilbud innenfor helse- og sosialtjenesten må også de økonomiske rammebetingelsene for gjennomføringen av planen sikres.

2.1.1 Samisk utviklingsfond

2.1.1.1 Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde

Fondets geografiske virkeområde i Finnmark fylke er kommunene: Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárášjohka/Karasjok, Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárgga/Nesseby, Kvalsund og de indre delene av kommunene Gamvik, Lebesby og Måsøy.

I Troms fylke er virkeområdet Kvænangen kommune, indre del av Kåfjord kommune og kretser i Lavangen og Skånland kommune.

I Nordland fylke er virkeområdet deler av Evenes og Tysfjord kommune. I tillegg kan fondet yte støtte til den samiske befolkningen i området fra Saltfjellet i Nordland til Engerdal i Hedmark fylke. Støtte kan også gis til andre områder dersom tiltaket er av vesentlig betydning for den lokale samiske befolkningen utenfor selve virkeområdet.

I "Handlingsplan for kyst- og fjordområder" er ett av de strategiske satsingsområdene nettopp en geografisk utvidelse av fondets virkeområde.

Ut fra den oversikten som Samisk næringsråd besitter pr. idag, er det ialt innkommet 18 henvendelser som alle har karakter av ønsket om å komme med innenfor virkeområdet.

En eventuell utvidelse av fondets geografiske virkeområde vil få konsekvenser for fondets kapitalbehov, langt ut over de rammer som i dag stilles til disposisjon.

2.1.1.2 Næringskombinasjoner som permanent ordning. Duodji.

Prøveordning med næringskombinasjoner hadde som formål å utprøve tiltak som kunne styrke sysselsettingen og inntektsgrunnlaget innenfor kombinasjoner av ulike næringer. Utviklingsdelen omfattet ulike virkemidler som etablererstipend, oppstartingsstilskudd, omstillingstilskudd og andre tiltak, og var begrenset til Samisk utviklingsfonds geografiske virkeområde. I tillegg ble det gitt et driftstilskudd til næringskombinasjoner innen reindrift, jordbruk, fiske, duodji og utmarksnæringer. Driftstilskuddsordningen gjaldt 7 kommuner innen fondets område. Prosjektet ble avsluttet i 1995. Driftsstøtten til næringskombinasjoner viser seg å slå positivt ut for kvinner, særlig innen duodji.

Retningslinjer for en permanent støtteordning til næringskombinasjoner ble fastsatt av Sametinget 26. september 1996 og vil bli iverksatt fra og med 1. januar 1997.

Sign: SS / EKN

Formålet med tilskuddet til duodji er å bevare, utvikle og fremme duodji som næring og som kulturell yringsform. Duodji er en næring som i stor grad sysselsetter kvinner. Samisk næringsråd har også for 1995 fordelt støttebidragene fra post 70 til duodji som har gått til hovedorganisasjoner i duodji, lokale duodjisentraler, veiledningsverksteder og til prosjekttiltak. Denne støtten for 1995 var samlet på kr 3,6 mill.kr.

Sametinget vil legge til rette for utviklingen av en næringsrettet duodji. Duodji har mange kvinnelige sysselsatte, og Sametinget ser det som naturlig å prioritere sine virkemidler til etablering av nye og lønnsomme virksomheter.

For å nå de ulike målene må følgende strategi følges:

- Produktutvikling
- Kompetanseheving gjennom videregående skole
- Salg og markedsføring gjennom etablerte organisasjoner
- Tettere samhold mellom utøvere og duodjiorganisasjoner

Hovedmål for duodji vil være å utvikle duodji til å bli en næringsrettet virksomhet basert på samisk kultur og tradisjon.

Samisk næringsråd har i sin virksomhetsplan for 1998 satt følgende delmål for duodji:

- Få etablert levedyktige duodjivirksomheter
- Styrke salgs- og markedsføringsarbeidet i duodji
- Få utviklet nye og enhetlige duodjiprodukter

2.1.1.3 Samisk jordbruksplan. Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder.

Samisk jordbruksplan

Sametinget ser på jordbruket som en av de primærnæringene som er av særlig betydning for opprettholdelse av bosettinga og dermed samisk kultur.

Sametinget har understreket at det er nødvendig å styrke det generelle inntektsgrunnlaget for næringen ved særlige støtteordninger. Som et nødvendig tiltak og som oppfølging av tiltakene i Sametingsplanen for inneværende valgperiode satte Sametinget i gang utarbeidelse av en "Jordbruksplan for samiske bosettingsområder". Utvalget la fram sin utredning for Sametinget i 1995. Etter en høringsrunde ble planen lagt fram for behandling i Sametingets plenum. Planen ble behandlet i plenum under sak 10/96.

Sametinget har i forbindelse med jordbruksplanen fremhevet følgende mål for landbrukspolitikken i samiske områder:

- Landbruket må bidra til å oppnå målsettingen om et desentralisert bosettingsmønster i samiske bosettingsområder.
- Det må skapes ny og lønnsom næringsaktivitet i bygdene gjennom aktiv mobilisering av bygdens naturgitte, menneskelige og kulturelle ressurser.
- Innsatsen må økes for å legge til rette for en produksjon som dekker behovet for de landbruksprodukter det er naturlig grunnlag for å produsere i de samiske bosettingsområder.
- Det må sikres en levedyktig og konkurransedyktig næringsmiddelindustri for landbruket i de samiske bosettingsområdene.

Utvalget for samisk jordbruksplan understreket at opprettholdelse av en høy sysselsetting innenfor jordbruket og andre primærnæringer, vil være en avgjørende faktor for å ivareta et

Sign: SS / EKN

bygde- og samfunnsliv i tråd med samepolitiske målsettinger om ivaretagelse og sikring av samisk kultur. Jordbruksplanen fremmer en hovedmålsetting om å utvikle Sametinget til en landbrukspolitisk aktør, og utforme en landbrukspolitikk for samiske områder der rammevilkårene for næringen er basert på nasjonale samepolitiske målsettinger, samt folkerettslige og internrettslige forpliktelser.

Sametingets konkrete virksomhet innen jordbrukssektoren utføres idag ved at Samisk næringsråd har økonomiske virkemidler til utviklingen av jordbruket innenfor virkeområdet for Samisk utviklingsfond. Dette området er avgrenset pr.i dag til 15 kommuner og bruken av disse midlene er avgrenset til dette virkeområdet.

For å kunne oppnå de målsettinger som er satt i planen er det av avgjørende betydning at Samisk utviklingsfond styrkes ved å tilføre fondet midler utenfor den eksisterende økonomiske ramme.

Handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder

Sametinget har utarbeidet et utkast til handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder - 1997-2001. Saken ble behandlet i plenum under sak 21/96 hvor planen ble vedtatt.

Det er utpekt følgende hovedmål i handlingsplanen:

- Utvikle og videreføre samenes identitet, språk og kulturarv fra en generasjon til den neste
- Sterke og levende samiske samfunn med stabil bosetning og allsidig nærings- og samfunnsliv
- Styrke og utvikle samenes ressursmessige, økonomiske, kulturelle og politiske rettigheter.
- Økt oppslutning i samemantallet.

Disse målene har Sametinget valgt å følge opp ved å foreslå 7 strategiske satsingsområder. Dette er tiltak innen fiskeriene, jordbruk og næringskombinasjoner. Videre foreslås en rekke samiske språkutviklingstiltak, utvidelse av virkeområdet for Samisk utviklingsfond og at tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark utvides.

Gjennom handlingsplanen peker Sametinget på nødvendigheten av at det utvikles en tosidig strategi m.h.t. offentlige tjenester og infrastruktur i forhold til den samiske befolkningen i kyst og fjordområder. Dels må samiske forhold integreres og innpasses i de ordinære offentlige tjenestetilbud. Dels er det nødvendig å satse på særlige samiske infrastrukturtiltak med utgangspunkt i samenes egne spesifikke behov og ønsker, selv om dette i noen grad skulle avvike fra grunnlaget for øvrige offentlige tjenestetilbud og offentlige infrastrukturtiltak.

Sametinget hadde lagt opp til å igangsette gjennomføringen av handlingsplanen i 1997. Denne planen vil fordre midler fra bl.a. Samisk utviklingsfond til støtte av nærings-tiltak i sjøsamiske samfunn og bygder. Det er ikke satt av midler i 1997-budsjettet og vi vil derfor videreføre ønskene til 1998.

Sametinget vil arbeide for at det materielle grunnlaget for samisk bosetting i kyst- og fjordområdene i Finnmark, Troms og Nordland sikres og utvikles. Sametinget vil arbeide for opprettelse av en fiskeripolitisk sone for samiske bosettingsområder, med ny fordeling av kvoter, og opprettelse av forsøksområder for forvaltning av kyst- og fjordressursene, samt at mulighetene for etablering av landbaserte anlegg for mottak og eventuelle videreforedling av ilandbrakt kvantum fisk er til stede.

Sametinget har fått utført en utredning om "Samiske fiskerier mot år 2000". Målene for tiltakene nevnt i utredningen er:

Sign: SS / EKN

- Sterkere regional styring av ressursene med Nord-Norge som utgangspunkt, med mulighet for en mer desentralisert fiskeriforvaltning for samiske kyst- og fjordområder.
- Samisk medbestemmelse i forvaltningen på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå styrkes.
- En forvaltning der en helhetlig naturforvaltning gir større plass, og blir en del av grunnlaget for fastsettelse av det årlige ressursuttaket.

Samisk næringsråd har i sin virksomhetsplan satt følgende strategi for fiskerinæringen:

Delmål:

1. Utvikle en rasjonell og lokal tilpasset fiskeflåte innenfor fondets geografiske virkeområde.
2. Sikre fiskere, herunder kombinasjonsutøvere, i samiske områder muligheten for å levere fangst.
3. Bidrag til at oppdrettssektoren blir en sterk og levedyktig næring.
4. Det samiske samfunn i kyst- og fjordområdene må sikres gode rekrutteringsordninger i fiskerinæringen med vekt på ungdom.

* * *

Samisk Næringsråd har de siste år fått tildelt midler slik :

1995:	16 930 000
1996:	16 811 000
1997:	17 168 000 (forslag)

I alt vesentlig er dette midler til Samisk utviklingsfond og støtte til næringskombinasjoner. Midlene til næringskombinasjoner inngår nå i Samisk utviklingsfond. I tillegg har næringsrådet disponert midler i tilknytning til Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark.

Samisk utviklingsfond er det sentrale redskapet Sametinget kan bruke til fremme av de tiltak som ovenfor er nevnt. Det er et meget godt egnet redskap fordi fondet treffer godt i forhold til de erklærte målsetninger for bevaring av bosetningsmønster og bidrag til utvikling av det lokale næringsliv i de samiske bosetningsområdene. Dette er dokumentert gjennom evalueringer utført av NIBR. I 1995 var andelen av støtte til jordbruk og fiske 51% og kvinnelige støttemottakere utgjorde 20%. I ordningen for støtte til næringskombinasjoner var kvinneandelen 46% og 68% av støttemidlene gikk til prosjekter der husflid er en av komponentene.

Samisk næringsråd har opparbeidet seg betydelig kompetanse når det gjelder næringsutvikling i forhold til de erklærte mål i norsk samepolitikk. En oppjustering av bevilgningen til Samisk utviklingsfond vil være en helt avgjørende forutsetning for at den lenge ventede og sårt trengte innsatsen til beste for kystområdene kan realiseres.

Behov utenfor rammen:

kr 10.250.000,-.

2.1.2 Informasjon

Sametinget har våren 1995 fastsatt informasjonsstrategi for sin virksomhet hvor hovedmålgruppene er:

- samer i de ulike samiske språkgrupper, både de som er skrevet inn i samemantallet og de som står utenfor
- norsktalende samer, både de som er skrevet inn i manntallet og de som ikke er det
- nordmenn i hele det samiske området

Sign: SS / EKN

Informasjonsstrategien angir følgende langsiktige elementer i en handlingsplan:

1. Etablering av en offentlig samisk informasjonstjeneste

Viktige tiltak i denne sammenheng:

- Sametinget vil iverksette planlegging av regionale informasjonssentre tilknyttet Sametingets sentrale informasjonstjeneste.
- Sametinget har i 1996 begynt å utgi informasjonsavis. Det er allerede utgitt 2 nummer i 1996. På grunn av de begrensede midler vil det ikke være mulig å tilgodese alle de målgrupper som Sametinget har fastsatt. Derfor er det ønskelig at det tilføres ressurser i større omfang til dette formål.
- Produksjon av informasjonsmaterieil tilpasset de ulike målgruppene.

Utviklingen av samisk bibliotekstjeneste må sees i sammenheng med Sametingets informasjonsstrategi.

Midler til informasjonsarbeid bevilges over post 11 Varer og tjenester til Sametingets sentraladministrasjon. I 1996 var denne posten på 10 701 000 hvorav 6 653 000 var avsatt til Sametingets sentraladministrasjon. Innenfor denne rammen er det ikke rom for vesentlige utviding av informasjonsvirksomheten.

Behov utenfor rammen:

kr 2.000.000,-

2.1.3 Samisk kulturfond

Det er naturlig at etableringen av Sametinget med dets underliggende råd førte til betydelig øket interesse for samiske spørsmål, innen den samiske befolkning og oppmerksomhet fra samfunnet forøvrig. Samisk kulturråd er opptatt av at det blir en allmenn mobilisering og aktivisering blant så mange som mulig. Ikke minst er man opptatt av at samiske minoritetslommer rundt omkring i kyst- og fjordområdene, som har vært særlig utsatt for et fornorskningsspress, i større grad skal få mulighet til å forsterke og trygge sin kultur.

Viktige satsingsområder for Samisk kulturfond er bl.a.:

- Øke utgivelsene av samiske bøker, spesielt for samisk ungdom
- Tilby bedre økonomiske forhold for samiske billedkunstnere/duodjiutøvere
- Bidra til økt utgivelse av samisk musikk

Den totale søknadsrammen til fondet var i 1995 på 15,3 millioner kroner. Med bare 5 mill. kr. i fondet, betyr det at uforsvarlig mange søknader blir avslått, eller tildeles mindre midler enn det søkes om. Det har vært nødvendig å måtte foreta en totalvurdering og definere grenser for hva det kan gis støtte til. Tendensen de årene man har hatt et Samisk kulturfond har vært at en hel del søknader om midler til samiske kulturformål har havnet på Samisk kulturråds bord enten de hører hjemme der eller ikke. Ofte er de oversendt fra kommuner, fylker eller departementer som har vært første søkeinstans. Dette betyr at støtte til samisk kultur stadig begrenses i forhold til det Samisk kulturråd kan yte, mens kulturarbeidet ellers i Norge støttes av både kommuner, fylker og staten. Samisk kultur faller derfor mellom flere stoler.

Støtten til samiske allmenkulturelle tiltak har også i realiteten blitt kraftig svekket de senere år når man tar pris- og kostnadsutviklingen i betraktning. Dette er meget alvorlig med tanke på de overordnede målsettinger for samisk kultur. Samisk kulturråd har uttrykt dyp bekymring for denne skjeive utviklingen.

Bevilgningene til Samisk kulturråd har over post 52 vært slik:

Sign: SS / EKN

1995: 9 559 000
1996: 9 912 000
1997: 10 123 000 (Regjeringens forslag)

Samisk kulturfond ble opprettet 1.1.1994 og bevilgningen var både i 1995 og 1996 på 5 mill. kr. Heller ikke 1997-busjettet inneholder noen vesentlig økning av Samisk kulturfond.

Sametinget vil stimulere til utvikling av samiske kulturaktiviteter og -ytringsformer og opprettholder derfor kravet fra tidligere om økning av Samisk kulturfond med kr 3 mill. Dette synes å være meget realistisk i forhold til de behov som er dokumentert gjennom søknadsmassen til Samisk kulturfond.

Behov utenfor rammen:

kr 3.000.000,-

2.1.4 Språktiltak

For samene som folk er det av avgjørende betydning at samisk språk får overlevelses- og utviklingsmuligheter. Fornorskningspolitikken over flere generasjoner har gjort at en stor del av samene har mistet sitt språk.

I store deler av de samiske områder er samisk språk sterkt svekket og i mange områder er det oppstått språklige "sorte hull" i en generasjon, noen steder i flere generasjoner, av mennesker som ikke har hatt mulighet for å tilegne seg sitt folks språk. Det er en situasjon som er nedverdiggende og frustrerende for dem som det berører og det bidrar til at samisk språk og kultur i disse områder fremdeles blir betraktet som mindreverdige. Vi kan som folk ikke lenger godta en slik situasjon.

Samisk språkråd har gjennom sin gjennomgang av språkets status og stilling i de ulike samiske områder avdekket et betydelig behov for et målrettet arbeid for å revitalisere kunnskap om og bruk av samisk språk. Typisk for mange av områdene er at det er de unge og eldre som innehar kunnskap i samisk språk, mens mellomgenerasjonen har liten eller ingen språkferdighet.

Sametinget har utviklet planer for styrking og utvikling av samisk språk i sørsamisk, lule-samisk og Ofoten/Sør-Troms-området. Det arbeidet som er gjennomført i disse områdene er hverken uttømmende eller tilstrekkelig for å nå de mål Sametinget har for sitt språkarbeid, men danner starten på en lang prosess mot en reell revitalisering av det samiske språk. Sametinget har som prinsipp vedtatt at alle samer må få lære seg samisk uten kostnader. Foruten de ovenfor nevnte områder må tiltak også settes inn i Sør-Norge, Midt-Troms, Nord-Troms, Alta-Kvalsund, Porsanger-Laksefjord og i Sør-Varanger, herunder inkludert det østsamiske området i Norge. Opplæringstilbudene må styrkes på forskjellige måter. Samisk språkråd har utformet forslag til tiltak som språkkurs, stipendordninger, språksentra og terminologiarbeid.

Det er idag etablert språksentra i Porsanger og Kåfjord kommuner. Disse er drevet som 3-årige prosjekt med midler fra Samisk språkråd. Disse prosjekter løper ut i 1996 og er ikke sikret noen fortsettelse. Erfaringene med disse prosjektene er gode. Det er viktig å sikre disse en framtid da erfaringene fra dem og det videre arbeid vil danne et godt grunnlag for rehabilitering av språket også i de andre områdene.

Erfaringene og utredningene nevnt ovenfor vil danne grunnlag for liknende kartlegging i de andre områder der språket er utsatt. I tillegg til den støtten som i dag gis til kommunene for å utvikle tospråklighet, er det behov for å kunne støtte enkeltmennesker som vil lære seg samisk. Dette kan gjøres gjennom en stipendordning.

Samisk språkråd har for disse tiltak for 1988 foreslått midler avsatt slik:

Sign: SS / EKN

Språkkurs	500 000
Språkstipend	1 000 000
Språksentra	800 000
Terminologiarbeid	400 000

Når det gjelder språksentra, har Språkrådet uttrykt at behovet i realiteten antagelig er ti ganger større enn dette.

Bevilgningen til Samisk språkråd over post 53 har vært slik de siste år:

1995: 16 650 000

1996: 17 693 000

1997: 17 569 000 (Regjeringens forslag)

Økningen på post 53 i 1996 var på 1.375 mill kr. Av dette ble 1 mill avsatt til språkprosjekter i forbindelse med de utarbeidede planer.

Bevilgningen for 1996 er fordelt med 16,65 mill. kr til tospråklighetstilskudd, 1 mill. kr. til språkprosjekter, 332 000 er omdisponert til postene 01 og 11 til opprettelse av en 2 års hjemmel til språkarbeid (orddatabank) og 43 000 ble avsatt til orddatabank.

Til fullfinansiering av de planer tinget har lagt i form av tiltak slik Språkrådet har utarbeidet dem, er det behov for en vesentlig styrking. Det foreslås at det i 1998 bevilges ytterligere midler til videreføring av de tiltak som er igangsatt og for oppstart av nye tiltak på **kr 2,7 mill.**

2.1.5 Til behov utenom de ordinære ordninger

Sametinget har behov for en tilskuddsordning som kan dekke enkelte særskilte behov utenom de ordinære ordninger. Det oppstår stadig nye behov innen samisk samfunns- og kulturliv som Sametinget ikke har, eller i noen tilfeller heller ikke kan ha, faste støtteordninger for. Det er viktig at Sametinget kan tre inn når uforutsette behov melder seg og ikke behøver å avvise alle nye initiativ og tiltak.

Året 1996 er første år da Sametinget har avsatt noe midler til nye behov. Avsetningen på post 70.6 var i 1996 på kr 147 000 og vil bli søkt videreført i 1997.

Behov utenfor rammen:

kr 353 000,-

2.1.6 Tilskudd til samiske idrettsorganisasjoner

Samisk idrett har hatt en oppblomstring de senere år. Det begynte på svensk side med lokale arrangement og samiske mesterskap etter krigen som etterhvert er blitt nordiske. Sámi Valáštallan Lihttu har organisert mesteparten av den samiske idrettsbevegelsen og mange lag med kun idrett som formål er stiftet. Idrett er en viktig kulturutfoldelse og et verdifullt bidrag til bevaring og utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Det bidrar til å styrke identitet og trygge samiske barn og unges tilhørighet til det samiske samfunnet.

For at samisk idrett skal ha utviklingsmuligheter er det vesentlig at den sikres et økonomisk fundament. Tilskudd til idrett har til nå vært gitt gjennom Samisk kulturråd etter at kr 100 000 er overført til Kulturrådets budsjett fra post 70.1. Noen økning av bevilgningen fra Samisk kulturråd er det ikke rom for fordi presset allerede er stort på de bevilgninger som rådet rår over.

SVL (Samenes Idrettsforbund) som en internasjonal sammenslutning ble første gang etablert i 1978, bestående av foreninger/lag både fra Sverige, Finland og Norge. Denne ble senere omorganisert, og et nytt SVL ble stiftet i 1990. Denne fikk 3 distriktsidrettsforbund (Sverige, Norge og Finland).

Sign: SS / EKN

Det norske distriktsidrettsforbundet (SVL-N) er inne i sitt 6. driftsår. SVL-N er organisert med 4 underliggende fagutvalg med 3 styremedlemmer i hvert utvalg. Disse er vinteridrettsutvalget, sommeridrettsutvalget, reinkappkjøringsutvalget og skytterutvalget.

Hovedformålet med SVL er å samle samiske barn, ungdom og voksne til idrettslige og kulturelle aktiviteter uavhengig av landegrensene. Slike aktiviteter styrker samenes identitetsfølelse og samhørighet som et folk. Arbeidet som SVL utfører for samisk idrett må derfor også ses på som en viktig språk- og kulturbærer.

SVL har for 1997 planlagt aktiviteter både innen skiidrett, reinkappkjøring, fotballcup og sommeridrettsaktiviteter.

Det er utarbeidet et budsjett for et normalt driftsår for SVL på kr. 753.000,-

Ved hjelp av en særskilt tilskuddsordning til organiseringen av samisk idrett vil samiske barn og unge kunne møtes og engasjeres innen en språklig/kulturell ramme også i fritiden.

Sametinget vil derfor i likhet med tidligere år for 1998 opprettholde sin henstilling om etablering av en egen tilskuddsordning for samiske idrett.

Behov utenfor rammen:

kr. 700.000,-

2.1.7 Prioritering og oppsummering av behov utenfor rammen av virkemiddelsiden:

Sametinget vil legge til grunn følgende prioritering av nye virkemiddelbehov for 1998:

1. Samisk utviklingsfond:	
Utvidelse av Samisk utviklingsfonds geografiske område	kr 3.550.000,-
Næringskombinasjoner som permanent ordning. Duodji.	kr 4.700.000,-
Samisk jordbruksplan/Handlingsplan for kyst- og fjordområder	kr 2.000.000,-
2. Informasjon	kr 2.000.000,-
3. Samisk kulturfond	kr 3.000.000,-
4. Språktiltak	kr 2.700.000,-
5. Til behov utenom de ordinære ordninger	kr 353.000,-
6. Samisk idrett	kr 700.000,-
SUM	kr 19.003.000,-

2.1.8 Andre tiltak

2.1.8.1 Diverse tiltak

Frikjøpsordninger for Sametingsrepresentantene

Det foreslås at denne ordningen etableres fra 1998 med

kr 1,2 mill.

Sametinget vil med disse midlene opprette 5 heltidsstillinger blant representantene i Sametinget hvor også opposisjonen får sin andel. Sametinget har pr. idag 2 heltidspolitikere, Presidenten og Visepresidenten. Lønnsutgiftene til presidenten og visepresidenten blir dekket over kap. 0540, post 01 Lønn og godtgjørelser.

Midler til spesielle utredningsoppdrag og tiltak til urbefolkningstiaret

Sametinget har et overordnet ansvar for å skaffe til veie et holdbart beslutningsgrunnlag for de spørsmål tinget arbeider med til enhver tid. I tillegg til den løpende saksbehandling som utføres på det enkelte administrative nivå, er det ofte viktig og riktig å nedsette egne utredningsutvalg med dertil egnet fagkompetanse, samt kjøpe inn sekretærbistand for tidsavgrensede perioder. Pr. i dag har Sametinget gjennom ekstern finansiering satt i gang en rekke slike utredningsoppdrag.

Sign: SS / EKN

Det er svært viktig m.h.t. Sametingets rolle som samepolitisk premissleverandør at man i hver enkeltsak slipper å søke særskilt om midler til å utrede sentrale samiske samfunnsspørsmål. For tiden er et utvalg i gang med å utrede moterferdsellovens betydning for samisk næringsvirksomhet. I forbindelse med Utmarkskommisjonenens arbeid er de samiske partene kommet i en svært vanskelig situasjon og det er behov for eksperthjelp. For arbeidet med urfolksdeklarasjonen har det vært nødvendig å innhente eksperthjelp om folkerettslige spørsmål.

Urfolkstiåret er kommet dårlig i gang i form av tiltak. Sametinget ber om at det blir avsatt midler til tiltak til urbefolkningstiåret. Siden departementene hver for seg skal søke å prioritere slike tiltak innenfor eksisterende rammer, frykter Sametinget at tiåret ikke blir synliggjort og koordinert tilstrekkelig fra sentralt hold. For at dette året både nasjonalt, nordisk og internasjonalt skal få en mening, er det nødvendig at samene i Norge får anledning til å markere tiåret sterkt. Når det gjelder de praktiske tiltak, viser vi til rapport fra avholdt seminar i Kaittokeino i juni 1994.

Ordningen etableres med

kr 2 mill.

Samisk forlagsdrift

Det er ikke naturlig at organisasjoner som har begynt å få støtte til virksomhet ikke får en årlig økning i tilskuddene basert på kostnadsutviklingen. Med tallmessig uendrede tilskudd vil organisasjonene i realiteten få mindre å rutte med selv om virksomheten er den samme fra år til år.

Sametinget har fått utredet vilkårene for samisk forlagsvirksomhet. Utredningen, som ikke er sluttbeholdet av Sametinget, bestyrker inntrykket av at det er nødvendig med en viss oppjustering av bevilgningen til dette formålet. Ut fra de kriterier som brukes for at et forlag skal kunne få støtte, får man stadig nye forlag som søker. Uten at rammen økes vil det kunne fore til at samtlige etter hvert får mindre støtte.

Bevilgningen over post 52.2 har i 1995 og 1996 vært på 1,5 mill kr og vil for 1997 bli på samme nivå.

Sametinget foreslår at posten tilskudd til samisk forlagsdrift økes med **kr 0,5 mill.**

Samisk musikkfestival i Guovdageaidnu

Det etableres et fast tilskudd til dette arrangementet med

kr 0,5 mill.

Samiske barns oppvekstvilkår

Behovet for å styrke barns oppvekstvilkår kulturelt øker. Samiske barn og unge er i en spesiell situasjon både i forhold til det norske storsamfunnet og i forhold til det samiske samfunnet. Det har skjedd betydelige endringer i samenes livsvilkår alment i siste årene. Samisk kulturråds oppgave er med utgangspunkt i den samiske kulturen og dens tradisjoner å tilrettelegge tiltak som skaper språklig og kulturell tilhørighet til egen kultur.

Samisk kulturråd forvalter post 70.4 Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår. Søkingen til denne posten har vært kraftig økende de siste årene, og søknadene kommer fra hele landet. Kulturrådet har vært nødt til å foreta en streng prioritering, og har lagt vekt på tiltak som igangsettes av barn og ungdom selv.

På post 70.4 har det i 1995 og 1996 vært avsatt 1,25 mill kr. 1997-budsjettet gir ikke rom for økning.

Grunnet stor pågang av prosjektsøknader foreslår Sametinget at post 70.4 Samiske barns oppvekstvilkår økes med **kr 0,8 mill.**

Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra

Sign: SS / EKN

Sametinget har vedtatt en prioritert plan for samiske kulturhus/kultursentra. Første steget er å sikre eksisterende kulturinstitusjoner tilfredsstillende drift. Samisk spesialbibliotek forutsettes å bli rustet opp slik det er skissert under pkt 3 nedenfor. Beaivváš Sámi Teáhter får i dag sine bevilgninger over kap. 324 post 70. Teatret har gitt uttrykk for et tilleggsbehov på kr 2.693' i 1997 som forutsettes løst innen vedkommende budsjettkapittel. Tilleggsbehovene for de andre er skissert slik i forhold til dagens rammer:

De Samiske Samlinger	810 000
Saemien Sijte	515 000
Várjjat Sámi Musea	1 300 000
Árran	2 150 000
Sijti Jarnge	100 000
Ája	500 000

Dertil er flere institusjoner under planlegging som vil ha behov for driftsfinansiering:

900 000

I alt foreslås ordningen styrket med

kr 6,275 mill.

Finansiering til utbygging av nasjonale institusjoner forutsettes finansiert over Kulturdepartementets budsjett, post nasjonale bygg.

Tilskudd til praktisk kulturminnevernarbeid

En forutsetning for at samisk kulturminnevernarbeid skal ha en identitetsskapende verdi er at de samiske lokalsamfunnene blir direkte involvert i arbeidet. Å støtte opp under ulike kulturminne- og kulturmiljøprosjekter som gjør aktiv bruk av lokalmiljøet, vil bidra til engasjement omkring samiske kulturminner spesielt, og samisk kultur og historie generelt.

Prosjekter som kan initieres gjennom en slik tilskuddsordning kan rette seg mot fysiske kulturspor, stedsnavn, tradisjoner, ferdselsveier, bygninger, næringsutøvelse og annen arealbruk. Ikke minst kan en slik tilskuddspost virke til registrering og dokumentasjon av samiske kulturminner, noe som både vil effektivisere saksbehandling og virke til kulturell aktivitet gjennom deltakelse og formidling.

Å ha en tilskuddspost er et viktig virkemiddel til økt kulturellt engasjement om og respekt for fortidas samiske kultur- og næringsutøvelse. Dette faller klart inn i Samisk kulturminneråds målformuleringer i Strategisk plan 1994-97. Tre av delmålene er direkte rettet mot dette: Disse lyder: "Anskueliggjøre samiske kulturminner og -miljø på en måte som ivaretar deres kulturelle verdiinnhold", "Engasjere samiske lokalsamfunn og organisasjoner" og "Initiere samiske kulturminne- og kulturmiljøprosjekter".

Samisk kulturminneråd har i dag ingen tilskuddsmidler til praktisk kulturminnearbeid, men har innstillingsrett på kr. 300.000 på Riksantikvarens kap. 1429 72,7. Beløpet står i sterk kontrast til de 15 mill. på kap. 1429 72,1 som Riksantikvaren i 1996 fordeler til fylkeskommunene for å ivareta stelige kulturminnevernoppgaver, og som fylkeskommunene er gitt fordelingsmyndigheten over. De samiske kulturminnevernoppgavene framstår i dette forholdet som lavere prioritert enn de øvrige kulturminnevernoppgavene. Selv om fylkeskommunene har et allment ansvar for å sikre samisk kultur og samfunn, og derfor skal kunne fordele midler til samiske kulturminneprosjekter, er tendensen at fylkeskommunene tar et større ansvar for de kulturminnene de selv har det direkte forvaltningsansvar for. Videre vil fylkeskommunenes prioriteringer ikke nødvendigvis ta utgangspunkt i de lovrelaterte og kulturpolitiske målsettinger som ligger til grunn for den samiske kulturminneforvaltningen.

Sign: SS...../.....EKN.....

En tilskuddspost som Samisk kulturminneråd har fordelingsmyndighet over, vil gi mulighet til å prioritere tiltak som er viktige ut fra samiske samfunnsforhold, og ut fra en samisk kunnskaps- og kulturminneforståelse. Når Samisk kulturminneråd er delegert forvaltningsansvaret for de samiske kulturminnene, og har et ansvarsområde som strekker seg over 6 fylker, bør det ikke være annet en rimelig at Samisk kulturminneråd også gis tilskuddsvirkemidler for å kunne ivareta de statlige samiske kulturminnevernoppgaver.

På denne bakgrunn foreslår derfor Samisk kulturminneråd at det etableres en tilskuddspost på post 70 på kr. 1 mill, for å virke til prosjekter for vern av, og aktivitet omkring samiske kulturminner og kulturmiljø.

For å få satt i gang arbeidet med sikring og vedlikehold av samiske kulturminner foreslås denne ordningen etablert med **kr 0,8 mill.**

Årlige tilskudd til Sametingslister

Tilskuddsordningen er etablert for 1996 med kr 450.000,- over kap. 0540 post 70. Sametinget foreslår at den årlige bevilgningen fra 1997 økes, og at bevilgningen overføres Sametingets budsjettkap. 0540.

Tilskuddsordning sametingslister opprettes med **kr 750.000,-.**

Finansiering av sameutvalg

Samerettsutvalget tok i NOU 1984: 18 opp spørsmålet om lokale sameutvalg i kommuner og fylkeskommuner, og pekte på at det er behov for å arbeide med lokale samiske saker selv om et samisk sentraorgan etableres. Erfaringene er gode med noen av fylkeskommunene som har opprettet egne organer og stillinger til å arbeide med samiske spørsmål. Likevel finns det et behov for en sterkere lokal satsing, og særlig har man fra sørsamisk hold savnet et sterkerer lokalt engasjement i fylker og kommuner.

Ordningen foreslås etablert fra 1998 med **kr 0,6 mill.**

Språkkurs utenfor forvaltningsområdet

Disse midlene skal brukes til å få igang tiltak for å oppnå Sametingets målsetting om at alle samer skal ha rett til å lære samisk uten utgifter:

Sametinget vil være en aktiv pådriver for at samer både innenfor og utenfor språkreglens forvaltningsområde får det språktilbud som de rettmessig har krav på.

Sametinget vil arbeide for at rehabiliteringssentre og sommerskole i samisk språk etableres og igangsettes med statlig finansiering. Tilbudene skal være tilrettelagt for familier, unge, voksne og eldre.

Ordningen foreslås etablert fra 1998 med **kr 500.000,-**

Tilskudd til kulturfestivaler

Det etableres en fast tilskuddsordning **kr. 1,0 mill.**

Tilskudd til ungdomsorganisasjoner **kr. 0,3 mill.**

Sign: SS / EKP

2.1.8.2 Oppsummering av behov utenfor rammen av andre tiltak:

* Frikjøpsordninger for Sametingsrepresentanter	kr 1.200.000,-
* Midler til Spesielle utredningsoppdrag og tiltak i urbefolknings- tiåret	kr 2.000.000,-
* Samisk forlagsdrift	kr 500.000,-
* Samiske barns oppvekstvilkår	kr 800.000,-
* Samiske kulturinstitusjoner/kultursentra	kr 6.275.000,-
* Tilskudd til kulturminnetiltak	kr 800.000,-
* Årlige tilskudd til Sametingslister	kr 750.000,-
* Finansiering av sameutvalg	kr 600.000,-
* Samisk musikkfestival	kr 500.000,-
* Språkkurs utenfor forvaltningsområdet	kr 500.000,-
* Tilskudd til samiske kulturfestivaler	kr 1.000.000,-
* Tilskudd til samiske ungdomsorganisasjoner	kr 300.000,-
SUM	kr 15.2250.000,-

2.2. Nye administrative behov**2.2.1 Sametingets hovedadministrasjon****2.2.1.1 Saksbehandler**

Ut fra behovet om en målrettet innsats for å styrke samisk identitet, språk, kultur, nærings- og samfunnsliv i kyst- og fjordområdene, har Sametinget utarbeidet en omfattende handlingsplan for samiske kyst- og fjordområder. I denne sammenheng vil Sametingets arbeid med fiskeri-relaterte spørsmål kreve større personellressurser. På denne bakgrunn er det i St.prp.nr. 1 1996-97 foreslått å opprette 1 ny saksbehandlerstilling i Sametinget. Sametinget vil søke å få besatt stillingen i 1996 såfremt det kan skaffes midler. For å videreføre denne stillingen i 1998 vil det være behov for midler på kr 500.000.

Behov utenfor rammen:**kr 500.000,-****2.2.1.2 Forværelset**

Sametingets hovedadministrasjon har hovedansvaret for Sametinget og de underliggende råd. For å kunne gi den nødvendige bistand til Sametingsrådet, Sametingets representanter og de underliggende råd er det behov for styrking av forværelsespersonell. Det har vært stor økning i saker og møteaktiviteter i Sametinget i de seneste årene, uten at forværelset har fått bemanningsøkning. Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjemmel.

Behov utenfor rammen:**kr 300.000,-****2.2.1.3 Informasjonsmedarbeider**

Sametinget har siden opprettelsen møtt et stort informasjonsbehov fra norsk, samisk og utenlandske publikum om samiske forhold generelt, og om Sametingets virksomhet spesielt.

Sametingets mål for informasjonsarbeid er nærmere omtalt i pkt. 2.1.2 ovenfor.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for 1-en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Behov utenfor rammen:**kr 500.000,-****2.2.2 Samisk språkråd****2.2.2.1 Saksbehandler**Sign: SS...../EKN.....

Samisk språknemnd er den høyeste felles beslutningsorganet for samene i samisk språk. Samisk språknemnd har siden opprettelsen i 1971 utført et meget viktig språkutviklings- og språknormeringsarbeid. To av de tre godkjente rettskrivninger i Norge for samisk er utarbeidet av nemnda, og den tredje (sørsamisk) er gransket og anbefalt av nemnda som felles rettskrivningsnorm. Nemnda har arbeidet med terminologi, utgivelse av ordlister og grammatikker, språkløvgivning, og deltatt i det nordiske språkarbeidet.

Fra 1997 er Samisk språknemnd fellesorganet for sametingene. Det er viktig at det felles-samiske fundamentet styrkes i språkarbeidet og derfor er det viktig at det settes av midler til denne nemnden slik at den kan løse sine oppgaver. Språknemndas sekretariat har de senere år vært finansiert av Nordisk Ministerråd. Denne finansieringen kan vi ikke regne med lenger. Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjemmel.

Behov utenfor rammen:

kr 201.000,-

2.2.3 Samisk kulturminnevern

Samisk kulturminneråd er av Miljøverndepartementet delegert myndigheten og pålagt å forestå forvaltningen av samiske kulturminner i henhold til kulturminneloven av 9. juni 1978 nr. 50. Samisk kulturminneråd skal også ivareta kulturminnehensyn i plan- og byggesaker i henhold til Plan- og bygningsloven av 14 juni 1985 nr. 77. Dette forvaltningsansvaret har nedfelt seg i Samisk kulturminneråds strategiske plan 1995-97. I Samisk kulturminneråds strategiske plan er det tre hovedmålsetninger. Hovedmålene er å:

“Forvalte samiske kulturminner i tråd med lovverk og kulturpolitiske retningslinjer”.

“Virke til et positivt samarbeid omkring vern og forvaltning av samiske kulturminner”.

“Skape forståelse for samiske kulturminners historiske, kulturelle og identitetsmessige verdi”.

Sametinget har i sak 37/95 - Budsjett 1997 - nye behov - lagt vekt på at forvaltningsapparatet må gjøres i stand til å håndtere de oppgaver de er pålagt. Sametinget har spesielt lagt vekt på at Samisk kulturminneråd ikke har fått gjennomført sin etablering etter tingets forutsetninger, da det mangler to stillinger i forhold til de forutsatte 12.

Samisk kulturminneråd må som et ferskt politisk og administrativ organ gjennomgå en gradvis oppbygging. For 1996 ble Samisk kulturminneråd verken tilført tilskuddsmidler eller nye stillingsmidler for å kunne foreta en slik oppbygging. Tatt i betraktning Samisk kulturminneråds store ansvarsområde, og Sametingets brede målsetting med et eget samisk kulturminnevern, er det påkrevd at den gradvise oppbygginga ikke stopper opp.

Gjennom 1994 og 1995 skjedde det en oppbygging av Samisk kulturminneråds administrasjon i form av flere stillinger, og styrking av distriktskontorene. Denne oppbygginga har ikke holdt fram i 1996. Det anses som svært viktig at en i 1997 og 1998 gjenopptar den gradvise oppbygginga av Samisk kulturminneråd. Dette er nødvendig for bedre og mer offensivt å kunne møte den store saksmengden fra 6 fylker og 134 kommuner. I saksbehandlingen er det behov for i større grad å kunne medvirke i planprosesser, for bedre å oppfylle veilednings- og samarbeidsplikten med andre offentlige organer (Jf. Plan- og bygningslovens §§ 9-3, 16). Det er behov for bygningsfaglig kompetanse for å ivareta forvaltningsansvaret for samiske bygninger (jf. kulturminneloven §§ 4 og 15). Og det er behov for nye virkemidler til direkte å kunne initiere kulturminne- og kulturmiljøprosjekter.

Samisk kulturminneråd har i 1996 et totalt lønns- og driftsbudsjett på kr. 4.931 mill. I dette er det inkludert forventede oppdragsinntekter på kr. 500.000 og opplæringsmidler fra Statskonsult på kr. 75.000.

Samisk kulturminneråd har i 1996 10 stillingshjemler likt fordelt mellom rådets 4 kontorer. Det ble i 1995 opprettet to nye stillinger i Samisk kulturminneråd, finansiert gjennom et spesielt lønnstilskudd fra Miljøverndepartementet. Disse lønnsmidlene er fra 1996 permanent

Sign: SS...../..... EKN.....

innarbeidet i Sametingets budsjett. For 1996 ble det ikke lagt inn ytterligere administrativ oppbygging av Samisk kulturminneråd.

2.2.3.1 2 saksbehandlerstillinger

For å få gjennomført Sametingets planlagte organisering av Samisk kulturminnevern, vil det være behov for tilsammen 12 stillingshjemler. Samisk kulturminnevern har pr. idag 10 faste stillingshjemler.

For 1998 vil det være behov for ytterligere 2 faste stillinger. Dette vil gi kulturminnevernet anledning til å etablere sine regionkontorer i henhold til Sametingets egen plan for kulturminnevernet.

Samisk kulturminnevern vil ha behov for 2 faste stillingshjemler til fullføring av Sametingets planlagte organisering av samisk kulturminnevern.

Behov utenfor rammen:

kr 1.000.000,-

2.2.3.2 Saksbehandler

Samiske bygninger eldre enn 100 år er underlagt automatisk fredning, jf. kulturminnelovens §§ 4 og 15. Samisk kulturminneråd har det formelle forvaltningsansvaret også for samiske bygninger, men er ikke tilført bygningskyndig kompetanse. Det praktiske ansvaret er derfor fortsatt en del av fylkeskommunens arbeidsområde. Denne uklare ansvarssituasjonen har ført til en uheldig nedprioritering av det samiske bygningsvernet. Dette forholdet har ført til den paradoksale situasjonen at landets eneste automatisk fredede bygninger utenom middelalderbygningene, har et dårligere vern enn bygninger som gis merkelappen "verneverdig".

Ved å opprette en saksbehandlerstilling rettet mot det samiske bygningsvernet, vil Samisk kulturminneråd kunne følge opp og forholde seg til kulturminnelovens fredningsbestemmelser på en forsvarlig måte, og samtidig arbeide med verneverdige samiske bygninger utenom de legalfreda.

På denne bakgrunn er det nødvendig å etablere 1-en stillingshjemmel i Samisk kulturminneråd.

Behov utenfor rammen:

kr 365.000,-

2.2.4 Samisk næringsråd

2.2.4.1 Saksbehandler

Utvidelse av virkeområdet medfører en del større saksbehandlerkapasitet og oppfølgingen av kommuner som innlemmes krever økt bemanning. Samisk næringsråd vil anbefale gradvis utvidelse av virkeområdet slik at bemannings-tilgangen er realistisk. Vi må etterhvert gå i dialog med departementene om overtagelse av andre statlige virkemidler for næringen (SND-midler, Statens fiskarbank, Reindriftens utviklingsfond, Bygdeutviklingsfondet, kommunale næringsfond m.fl.). Større krav til virksomhetsplanlegging og økning i antall ansatte krever også mer internadministrasjon. Samlokalisering med Sametinget til tross, er behovet for ekstra ressurser til flere reiser og stillinger til stede.

Det foreslås derfor at det etableres 1-en stillingshjemmel.

Behov utenfor rammen:

kr 650.000,-

Sign: SS...../.....EKN.....

2.2.5 Prioritering og oppsummering av administrative behov for midler i 1998:

1.	Samisk kulturminneråd, 2 faste stillingshjemler	kr	1.000.000,-
2.	Sametingets hovedadministrasjon, kun midler	kr	500.000,-
3.	Samisk næringsråd, 1 fast stillingshjemmel	kr	650.000,-
4.	Sametingets hovedadministrasjon, 2 faste st.hjemler	kr	800.000,-
5.	Samisk språkråd, 1 faste stillingshjemmel	kr	201.000,-
6.	Samisk kulturminneråd, 1 fast stillingshjemmel	kr	365.000,-
Totalt 7 nye stillingshjemler		kr	3.516.000,-

For en nærmere redegjørelse av de enkelte stillingene inkludert stillingskoder og benevnelser henvises det til det foreliggende stillingsnotat.

3. ANDRE NYE BEHOV**3.1 Samisk bibliotektjeneste**

Det ble nedsatt en utredningsgruppe i 1993 som skulle utrede framtidig organisering av samisk bibliotektjeneste. Utgangspunktet for utredningsarbeidet var det økende behovet for en tilfredsstillende bibliotektjeneste overfor den samisk befolkningen. Utvalget la hovedvekten av sitt arbeid på Samisk spesialbiblioteks fremtidige rolle og Sametingets bibliotek- og informasjonstjeneste.

Utvalgets forslag er at samisk spesialbibliotek politisk og organisatorisk skal høre inn under Sametinget. Biblioteket ledes av et styre oppnevnt av Sametinget, der Staten har anledning til å foreslå ett medlem. Samisk spesialbibliotek lokaliseres i Karasjok, i samme lokaler som Sametinget.

Sametinget behandlet saken under sak 21/95, og forutsetter at følgende vilkår oppfylles i forkant av myndighetsoverføringen til Sametinget:

- Det formelle grunnlaget for myndighetsoverføringen må være klarlagt, dvs. at Samisk spesialbibliotek må omgjøres til en ren statsinstitusjon med stillingshjemler.
- Samisk spesialbibliotek må oppgraderes. Samisk spesialbibliotek tilføres de nødvendige ressursene for å løse sine nåværende og foreslåtte arbeidsoppgaver.
- Det igangsettes en organisasjonsutviklingsprosess mellom Sametinget, Samisk spesialbibliotek og andre naturlige samarbeidspartnere for definering av den interne organiseringen mellom Samisk spesialbibliotek og Sametinget.

Sametinget ber om at Samisk spesialbibliotek omgjøres til en ren statsinstitusjon med stillingshjemler, og at det blir tilført de nødvendige ressurser i forkant av myndighetsoverføringen til Sametinget.

3.2 Helse- og sosialtjenester for den samiske befolkning

NOU 1995:6 Plan for helse- og sosialtjenester til den samiske befolkning i Norge er behandlet av Sametinget. Det er forutsatt oppnevnt et prosjektstyre for oppfølging av Sametingets vedtak. Sosial- og helsedepartementet er i ferd med å gjennomgå høringsuttalelsene til utredningen, og Sametinget er blitt enig med departementet i å opprette en referansegruppe som et første skritt i oppfølgingen. Både referansegruppas arbeid og oppfølgingen forutsettes dekket over Sosial- og helsedepartementets budsjett.

3.3 Faste, periodiske publikasjoner på samisk

Sign: ...S.S...../...EKN.....

Sametinget vil at det skal opprettes en ny tilskuddsordning som skal sikre permanent utgivelse av egne samiske publikasjoner for spesielt barn, unge og kvinner. For å sikre barn og unge retten til å oppleve og bære videre egen kulturarv, må det gis en reell mulighet til å fremme samisk språk og kultur på alle samfunnsområder. Samisk mediatilbud for barn og unge vil bidra til å styrke og utvikle den samiske samhørighetsfølelsen mellom denne aldersgruppen som mange steder er svekket. Samiske publikasjoner for barn og unge vil være et viktig bidrag til å styrke samisk identitet og kulturforståelse hos de unge.

Samiskspråklige publikasjoner for barn og unge vil motivere til lesing av samiske tekster, og dermed gi viktig lesetrening på samisk også i fritida. I tillegg vil samiske publikasjoner øke språkets status blant barn og unge.

Støtte til periodiske samiske publikasjoner bør etter tingets oppfatning inngå i tilskudd til samiske aviser, kap. 355, post 75.

Ordningen foreslås etablert med

kr 2,0 mill.

3.4 Samisk filmfond

Det opprettes et samisk filmfond for finansiering av samiske film- og videoproduksjoner. Fondet forvaltes av Sametinget v/Samisk kulturråd. Det utarbeides retningslinjer for tildeling av midler fra fondet, og det forutsettes at filmfaglige, språklige og kulturelle kriterier legges til grunn.

Fondets hovedoppgave er å støtte kortfilm og ikke kommersielle videoproduksjoner (fjernsynsproduksjoner). Fondet skal ikke erstatte eksisterende støtteordninger, men skal være et supplement til disse. Nordnorsk Filmsenter A/S får midler over statsbudsjettet under kap. 334 Film- og medieformål, post 71, til produksjon av kortfilm. En del av produksjons-tilskuddet er øremerket til samisk filmproduksjon, slik at det kan bli produsert minst en samisk film pr. år. Det må utvikles et bedre samarbeid mellom Nordnorsk Filmsenter AS og det samiske filmmiljøet.

Andre bevilgende instanser skal fortsatt ha et ansvar også for samisk film ved bl.a. å støtte spillefilmproduksjoner, dvs. helaftens spillefilmer.

Ordningen foreslås etablert med

kr 2,0 mill.

3.5 Samisk kultursenterfond

For Sametinget er det et overordnet mål å sikre at det samiske folk har reelle muligheter for samisk kulturutøvelse. Det er av stor betydning å sørge for at det eksisterer arenaer, både offentlige og private, i de samiske samfunnene for kulturutøvelsen. Samiske kulturinstitusjoner og kultursentra er viktige eksempler på slike offentlige arenaer. Samenes behov for egne kulturinstitusjoner omfatter både de rent tematiske institusjonene som teater, museum, bibliotek på den ene siden, og flerbrukshus og samlingssteder på den andre siden. Begge kategorier er viktig for utviklingen av samisk kultur.

Etableringen av samiske kulturinstitusjoner/kultursentra er også et viktig skritt i retningen av å oppfylle intensjonene som er nedfelt i sameloven og grunnlovsparagrafen om samiske rettigheter.

Sametinget foreslår at det etableres et eget samisk kultursenterfond. Hovedformålet med et eget samisk kultursenterfond er finansiering av investeringskostnadene i forbindelse med bygging av samiske kultursentre og kulturinstitusjoner. Samiske kulturinstitusjoner som har en nasjonal karakter foreslås holdt utenom kultursenterfondet, hvor disse fortsatt finansieres fullt ut over tilskuddsordningen til nasjonale kulturbygg bevilget særskilt over statsbudsjettet.

Sign: SS...../.....EKN.....

For realisering av nye samiske kulturbygg foreslås at det settes av midler på kr 8,0 mill. til et samiske kultursenterfond, som administreres av Sametinget v/Samisk kulturråd. Som en overgangsordning kan Norsk kulturråds avsetning til kulturhus økes med kr 8 mill.

4. KAP 0540 SAMETINGET 1997 OG 1998 I HENHOLD TIL FORELIGGENDE FORSLAG

4.1 Sametingets ordinære virksomhet:

Post:	SIII 1997:	Forslag 1998:	%-vis økning:
01 Lønn	15 148	17 558	15,9%
11 Varer og tjenester	10 952	12 558	14,7%
51 Samisk næringsråd	17 168	27 418	59,7%
52 Samisk kulturråd	10 123	13 823	36,6%
53 Samisk språkråd	17 569	20 269	15,4%
70 Tilskudd til andre sam.form.	9 495	11 848	24,8%
Sum kap. 0540	80 455	103 474	28,6%

Som det fremgår av ovenstående oppstilling foreslås neste års budsjett styrket med totalt kr 23.019.000,-.

4.2 Kap. 0540, post 30 Sametingsbygg:

	1997:	1998:	
30 Sametingsbygg	10 000	37 000	270%

Sametingsbygget er fremmet for byggepotten for 1997. Dette som utgangspunkt er det satt opp følgende fremdriftsplan:

Tidsplan:

Prosjekteringsstart:	4. kv. 1996
Byggestart:	1. kv. 1998
Ferdigstillelse:	2/3 kv. 1999

Bevilgninger og bevilgningsbehov:

1997 behov:	10 mill. kr
1998 behov:	37 mill. kr
1999 behov:	44 mill. kr
2000 behov:	1,8 mill.kr
Totalt:	92,8 mill.kr

Midlene på kap. 0540 post 30 disponeres av Statsbygg Nord A/S.

Sign: SS...../.....EKN.....

STILLINGSNOTAT - STATSBUDDSJETT 1998

1. INNLEDNING

Sametinget har pr. 31. desember 1996 37 faste stillingshjemler. I tillegg disponerer Sametinget en 2-års hjemmel, en 4-års hjemmel og hjemmel for visepresident i hel stilling.

Stillingene er pr. idag fordelt som følger:

		Endring fra 1996
Sametingets hovedadministrasjon inkl. president	15	+1
Samisk næringsråd	5	0
Samisk kulturråd	5	0
Samisk språkråd	3	0
Samisk kulturminneråd	10	0
Sum	38	+1

I henhold til problem- og stillingsnotat for 1997 var det beskrevet et behov på 5 nye stillingshjemler til Sametinget.

2. KONKRETE STILLINGSBEHOV

2.1 Sametingets hovedadministrasjon

Under plenumssamlingen i mai 1996 ble spørsmålet om etablering av fiskerirådgiverstilling tatt opp. Denne stillingen skal ha til oppgave å innhente, utrede og komme med innspill angående lokal tilpasning av eksisterende lover, lovforslag, forskrifter og regler som berører fiskeriene i samiske kyst- og fjordstrøk. Det er i St.prp. nr. 1 1996-97 foreslått å opprette 1 ny saksbehandlerstilling i Sametinget. For å få tilsatt en ny saksbehandler vil det være behov for midler på kr 500.000,-.

Sametingets hovedadministrasjon har hovedansvaret for Sametinget og de underliggende råd. Det har vært stor økning i saker og møteaktiviteter i Sametinget i de seneste årene uten at forværelset har fått bemanningsøkning.

Sametingets hovedadministrasjon har behov for 1-en stillingshjemmel for å videreføre det arbeidet som er påbegynt på informasjonssiden.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
Sametingets hovedadministrasjon	2	0	0

2.2 Samisk språkråd

Samisk språkråd har behov for 1 ny stillingshjemmel. Den skal brukes til Samisk språknemnd for at det skal være mulig å sette igang det arbeidet det er satt til, jf. Problem- og stillingsnotat 1998.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
Samisk språkråd	1	0	0

Sign: SS / EKN

2.3 Samisk kulturminneråd

Sametinget har overtatt forvaltningsoppgaver knyttet til samisk kulturminnevern og har i denne forbindelse opprettet et eget forvaltningsorgan for samisk kulturminnevern. Gjennomføringen av Sametingets planlagte organisering innebærer at det må opprettes totalt 12 stillinger innenfor kulturminnevernet. For 1997 vil kulturminnevern ha 10 stillingshjemler.

For 1998 vil det være behov for ytterligere 2 faste stillingshjemler for at Sametingets planlagte organisering skal kunne gjennomføres.

I tillegg har Samisk kulturminneråd behov for 1 fast stillingshjemmel. Ved å opprette en saksbehandlerstilling rettet mot det samiske bygningsvernet vil Samisk kulturminneråd kunne følge opp og forholde seg til kulturminnelovens fredningsbestemmelser på en forsvarlig måte, og samtidig arbeide med verneverdige samiske bygninger utenom de legalfredede.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
Samisk kulturminneråd	3	0	0

2.4 Samisk næringsråd

Samisk næringsråd har forvaltningsansvar for tre saksområder innenfor sametingssystemet.

Disse er: Samisk utviklingsfond, næringskombinasjonsprosjektet og fordeling av duodji-midler. Samisk næringsråd har idag 5 faste stillingshjemler.

Samisk næringsråd har behov for styrking av administrasjonen i forbindelse med planlagte økning av fondets størrelse og virkeområde.

Behov for nye stillinger:

	Faste:	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
Samisk næringsråd	1	0	0

3. OPPSUMMERING OG PRIORITERING AV STILLINGSBEHOVET I HENHOLD TIL PROBLEMNOTATET

Sametinget vil for 1998 ha følgende behov for følgende stillinger:

Endringsforslag 1998

	Faste	Tidsbegr. 2 år:	Tidsbegr. 4 år:
1. Samisk kulturminneråd	2	0	0
2. Samisk næringsråd	1	0	0
3. Sametingets hovedadm.	2	0	0
4. Samisk språkråd	1	0	0
5. Samisk kulturminneråd	1	0	0
Totalt stillingsbehov	7	0	0

Saken avsluttet 27. november 1996 kl. 19.15.

Sign: SS / EKN

Sak 52/96 Næringsstrategier for Nord-Norge

Saken påbegynt 28. november 1996 kl. 09.05.

I. Dokumenter

- Næringsstrategier for Nord-Norge - Innspill fra fire arbeidsgrupper, august 1996
- Konferansen «Næringsstrategier for Nord-Norge», Tromsø 20.09.96 - Referater fra sesjonene og paneldabatten
- Kap. 1 Bakgrunn, mandat og arbeidsopplegg, utkast pr. 15.10.96
- Strategidokument for næringsutvikling i Nord-Norge, prosjektbeskrivelse, 12.01.96

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Styringsgruppens sammensetning og mandat

Gjennom St.meld.nr.33 (1992-93) "By og land hand i hand" tok regjeringen initiativ til å opprette en særskilt Styringsgruppe for kontakt med Nord-Norge. Gruppen ble etablert høsten 1995 og ledes av Statsministeren og har følgende sammensetning: fylkesordførerne i Finmark, Troms og Nordland, Sametingspresidenten, Fiskeriministeren, Kommunalministeren, Landbruksministeren, Nærings- og energiministeren og Utenriksministeren.

I gruppens første møte 25.august 1995 ble det vedtatt å utarbeide en rammeplan for verdiskaping i Nord-Norge. Denne rammeplanen skal ha form av et strategidokument. Målet for strategidokumentet skal være å øke verdiskapingen i landsdelen for derigjennom å styrke sysselsetting og bosetting i landsdelen. Målet er å få til en bedre samordning av politikk-innsatsen på nasjonalt og regionalt nivå, samt få til bedre samsvar mellom landsdelens næringsmessige utfordringer og den politikk som føres. Hovedutfordringen er hvordan landsdelens naturgitte konkurransefortrinn kan utnyttes til verdiskaping, og hvilke rammebetingelser i form av nasjonal politikk som da bør foreligge.

Styringsgruppen har valgt å ta utgangspunkt i fire dominerende naturressursbaserte næringer i landsdelen for arbeidet med rammeplanen: fiskeri og havbruk, reiseliv/ turisme, landbruk og reindrift og energi og industri. I tillegg har en lagt vekt på tverrsektorielle forhold av grunnleggende betydning for alle de fire utvalgte næringsområdene som kompetanse, underleverandørvirksomhet, infoteknologi, kapital og Nord-Vest Russland.

Når regjeringen tok initiativ til å opprette en egen styringsgruppe for å utarbeide en rammeplan for verdiskaping og næringsutvikling i Nord-Norge, var det både naturlig og viktig for Sametinget å være positiv til innbydelsen om å delta i prosessen. Styringsgruppen er "tungt" sammensatt og det er å forvente at de utspill denne gruppen kommer med, vil vektlegges og være førende for den næringsutvikling en vil satse på i landsdelen de kommende år.

De sektorene som er prioritert med de ressursbaserte næringene, og som landsdelen er svært avhengig av både i syssel- og bosettingssammenheng, har Sametinget viet stor politisk oppmerksomhet gjennom alle år. Gjennom vedtak, utredninger, utvalgsarbeid og i møter med ulike fagdepartement har Sametinget fremmet næringspolitiske syn nettopp på de feltene som står i fokus for styringsgruppens arbeid. Den oppnevnte Styringsgruppen vil være et viktig samlet forum å delta i for å presentere og argumentere for det næringspolitiske syn Sametinget står for.

Det prinsipielle grunnlaget for Sametingets deltakelse

Når styringsgruppen tar til ordet for en sterkere samordning av tiltak, politikkutforming og virkemiddelbruk, så har Sametinget tidligere understreket betydningen av og behovet for dette, men aldri har arbeidet tidligere vært løftet opp på et slikt plan som i denne styrings-

Sign: .....S.S...../.....EKN.....

gruppen. Blant annet har Sametinget i Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder understreket betydningen av å få til en samlet innsats fra en rekke offentlige aktører på ulike nivåer.

Sametingets grunnlag for deltakelse i denne prosessen vil være å understreke de utvalgte næringenes betydning for samisk kultur. Spesielt understreke den betydning det materielle grunnlaget har for samisk kulturvern i vid forstand. Planen som fremlegges må som helhet reflektere de målsettingene som er lagt fra myndighetenes side for å sikre og utvikle samisk kultur. I politiske vedtak og i lovgivning både nasjonalt og internasjonalt, er sammenhengen mellom næring og kultur sterkt vektlagt når det gjelder politikkutforming overfor samer og andre urbefolkninger. Det er derfor med tilfredshet å registrere at dette prinsippet er tatt med i plattformnotatet for styringsgruppen der det heter at behovet for å utvikle og ivareta den næringsvirksomhet som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet inngår som en grunnpilar for arbeidet. Dette perspektivet må gjenspeiles i strategidokumentet og målsettingene må derfor forankres i de konkrete tiltak som fremmes av gruppen. Med utgangspunkt i de fire dominerende naturressursbaserte næringene, som dokumentet skal funderes på, må de næringspolitiske tiltak på de ulike sektorene reflektere den rettsplikten som er nedfelt.

Primærnæringene har alltid vært base og ankerfeste for samisk kultur. Sametinget er positiv til at nettopp primærnæringsperspektivet er så sterkt fokusert i planarbeidet. Livsgrunnlaget for samiske bygdesamfunn er primærnæringer som landbruk, fiske, reindrift og kombinasjons-tilpasninger og naturligvis privat tjenesteyting og offentlig service. Disse næringene danner grunnlag for bosettingen i samiske bydesamfunn. Bygdesamfunn som er å betrakte som samiske sentra selv om det tradisjonelt og ensidig ofte blir betraktet som utkant eller omland i et rikspolitisk perspektiv.

De utvalgte næringene

Innenfor de konkrete næringene vil Sametinget poengtere noen viktige momenter.

Næringskombinasjoner er et viktig bidrag for å opprettholde syssel- og bosetting i mange samiske lokalsamfunn. Samtidig er det en gunstig tilpasning for å kunne utnytte lokale ressurser. Sametinget har nettopp etablert en permanent virkemiddelordning som skal sikre og videreutvikle en slik tilpasning i det samiske samfunnet. I planarbeidet må en derfor arbeide med rammebetingelser for å lette utviklingen av levedyktige næringskombinasjoner.

Innenfor fiskerinæringen har en arbeidet med en utforming av en politikk som skal ivareta samiske interesser. Fiske må på lik linje med andre samiske primærnæringer danne et sikkert grunnlag for inntekt, bosetting og sysselsetting i de samiske bosettingsområdene. De samiske interessene i fiskerisammenheng knytter seg til fjord- og småskalafiskernes situasjon. De årlige reguleringene må i fremtiden sikre et levelig utkomme for fjordfiskerne. Likeledes har en vært vitne til at mange minde produksjonsanlegg er lagt ned, og at dette har hatt negative konsekvenser for den minste flåtegruppen. De har fått redusert sine avsetningsmuligheter. Det må derfor prioriteres offentlig støtte til landanlegg for bedre å tilrettelegge for leveranser fra den lokale fjordflåten. Mottaksstasjoner må regnes som nødvendig infrastruktur og finansieres tilsvarende. Finansieringsordningene for kystflåten må også bedres for å få til en raskere takt i fornyelsen av en for gammel kystflåte.

Innenfor landbruket må den fremlagte samiske jordbruksplanen danne et grunnlag for konkrete tiltak. Det må åpnes muligheter for at Sametinget skal kunne gi innspill i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Et vesentlig forhold som også må tas opp og endres er at kun eneyrkebruk skal kunne få finansieringsstøtte til tradisjonell bruksutbygging. Denne bestemmelsen (75% regelen) må det gjøres unntak for hva gjelder jordbruket i de samiske områdene.

Sign: SS...../.....EKN.....

I reindriftsnæringen er hovedmålene å legge til rette for en utvikling som på sikt vil gi næringen både en økologisk, kulturell og økonomisk bæreevne. Det er ikke noe spesielt markedsproblem i reindriftsnæringen i dag, men utfordringen ligger særlig i å få mer lønnsomhet, større produksjon pr. arealenhet. Et større og bredere produktspekter fra reinen er en utfordring som det må arbeides bevisst i forhold til. En annet forhold er rovdyrskadene både reindriften og landbruket sliter med. Både erstatningens størrelse, dokumentasjon av skader og administrasjon av ordningen fungerer ikke tilfredsstillende.

Innenfor reiselivsnæringen er det store muligheter for en positiv utvikling sett fra samisk synsvinkel. Den store satsningen på infrastruktur i nordområdene i våre naboland Sverige og Finland kan virke ugunstig for utviklingen på reiselivssektoren i landsdelen hvor en står i alvorlig fare for å miste markedsandeler. En hovedutfordring er å få til et konkret samarbeid mellom samiske interesser og de større reiselivsorganisasjonene og operatører.

Sluttkommentar

Arbeidet med planen er ennå ikke slutført og Sametinget forventer og er beredt til å delta aktivt videre i prosessen, og således være en likeverdig premissgiver i Styringsgruppen for de planer som legges for verdiskaping og sysselsetting i landsdelen.

Spesielt viktig blir Sametingets plass i dette arbeidet når hensikten blant annet er å gjøre innspill til nasjonale politikkdokumenter som regjeringens langtidsprogram, kommende regionalmelding og andre viktige prinsippdokumenter fra ulike fagdepartement.

Forslag 1 fra representant Terje K. Haugen, AP's sametingsgruppe:

Tillegg: side 3, 3. avsnitt mellom 2. og 3. setning

Sterkere politisk styring kan være et middel for å sikre avsetningen av landbruksprodukter der det er lange avstander til mottaksanleggene.

Nytt avsnitt side 3:

Det må tas hensyn til rovdyrproblematikken. Primærnæringer som reindrift og sauehold får driftsgrunnlag forringet og blir pålagt merkostnader ved at bestanden av de store rovdyrene har økt dramatisk. Bestanden av rovdyrene må reguleres både bestandsmessig og geografisk.

Forslag 2 fra representant Nils O. Nilsen, NSR's sametingsgruppe:

Tillegg side 1, andre avsnitt, siste setning:

..... rammebetingelser i form av samisk og nasjonal politikk som da bør foreligge.

Tillegg til side 3, 5 avsnitt etter siste setning:

Som et viktig bidrag til dette samarbeidet må det fra Sametingets side utarbeides en egen helhetlig reiselivsplan for samiske områder.

Forslag 3 fra representant Hartvik Hansen, Samegruppa:

Etter siste avsnitt før sluttkommentarer:

Forutsetningene for at det skal kunne bli en positiv utvikling innen reiselivsnæringa er at forholdene tilrettelegges positivt og ikke begrensede. Et godt eksempel i negativ betydning er nåværende motorferdsellov med nasjonal forskrift T-1-96 som utelukker enhver form for transport av utstyr i forbindelse med opplevelsesturisme.

Sametinget ønsker å være med på å få til nye samiske tilleggsnæringer for den samiske befolkning slik at naturgitte ressurser kan gi en mer positiv avkastning som på sikt kan skape nye tiltak og arbeidsplasser. I en del samiske områder er det kanskje mulig med en økning i produksjon av laks i elvene. Et slikt vassdrag er eksempelvis Kautokeino/Alta vassdraget. Sametinget vil bidra til at det settes igang en prosjektundersøkelse om dette er teknisk mulig,

Sign: SS...../..... EKN.....

hvilke kostnader det vil få og hvordan eventuelt finansiere dette. Berørte kommuner må trekkes med i prosessen. Hovedhensikten er å få hele dette vassdraget lakseførende. Dette vil gi en øket produksjon av laks i hele dette vassdraget som vil slå positivt ut også for sjølaksefiskerne.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
2. Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
3. Forslag 3 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
4. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga, saksordfører	
2.	Terje K. Haugen	
3.	Nils O. Nilsen	
4.	Hartvik Hansen	Tore Bongo Hartvik Hansen
5.	Ingar Eira	
6.	Sverre Andersen	
7.	Peder Mathisen	
8.	Olav Magnar Dikkanen	
9.	Magnhild Mathisen	
10.	Nils O. Nilsen	
11.	Egil Olli	
12.	Terje K. Haugen	
13.	Olav Magnar Dikkanen	
14.	Ole Henrik Magga	
15.	Hartvik Hansen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Styringsgruppens sammensetning og mandat

Gjennom St.meld.nr.33 (1992-93) "By og land hand i hand" tok regjeringen initiativ til å opprette en særskilt Styringsgruppe for kontakt med Nord-Norge. Gruppen ble etablert høsten 1995 og ledes av Statsministeren og har følgende sammensetning: fylkesordførerne i Finmark, Troms og Nordland, Sametingspresidenten, Fiskeriministeren, Kommunalministeren, Landbruksministeren, Nærings- og energiministeren og Utenriksministeren.

I gruppens første møte 25.august 1995 ble det vedtatt å utarbeide en rammeplan for verdiskaping i Nord-Norge. Denne rammeplanen skal ha form av et strategidokument. Målet for strategidokumentet skal være å øke verdiskapingen i landsdelen for derigjennom å styrke

Sign: SS / EKN

sysselsetting og bosetting i landsdelen. Målet er å få til en bedre samordning av politikk-innsatsen på nasjonalt og regionalt nivå, samt få til bedre samsvar mellom landsdelens næringsmessige utfordringer og den politikk som føres. Hovedutfordringen er hvordan landsdelens naturgitte konkurransefortrinn kan utnyttes til verdiskaping, og hvilke rammebetingelser i form av samisk og nasjonal politikk som da bør foreligge.

Styringsgruppen har valgt å ta utgangspunkt i fire dominerende naturressursbaserte næringer i landsdelen for arbeidet med rammeplanen: fiskeri og havbruk, reiseliv/ turisme, landbruk og reindrift og energi og industri. I tillegg har en lagt vekt på tverrsektorielle forhold av grunnleggende betydning for alle de fire utvalgte næringsområdene som kompetanse, underleverandørvirksomhet, infoteknologi, kapital og Nord-Vest Russland.

Når regjeringen tok initiativ til å opprette en egen styringsgruppe for å utarbeide en rammeplan for verdiskaping og næringsutvikling i Nord-Norge, var det både naturlig og viktig for Sametinget å være positiv til innbydelsen om å delta i prosessen. Styringsgruppen er "tungt" sammensatt og det er å forvente at de utspill denne gruppen kommer med, vil vektlegges og være førende for den næringsutvikling en vil satse på i landsdelen de kommende år.

De sektorene som er prioritert med de ressursbaserte næringene, og som landsdelen er svært avhengig av både i syssel- og bosettingssammenheng, har Sametinget viet stor politisk oppmerksomhet gjennom alle år. Gjennom vedtak, utredninger, utvalgsarbeid og i møter med ulike fagdepartement har Sametinget fremmet næringspolitiske syn nettopp på de feltene som står i fokus for styringsgruppens arbeid. Den oppnevnte Styringsgruppen vil være et viktig samlet forum å delta i for å presentere og argumentere for det næringspolitiske syn Sametinget står for.

Det prinsipielle grunnlaget for Sametingets deltakelse

Når styringsgruppen tar til ordet for en sterkere samordning av tiltak, politikkutforming og virkemiddelbruk, så har Sametinget tidligere understreket betydningen av og behovet for dette, men aldri har arbeidet tidligere vært løftet opp på et slikt plan som i denne styringsgruppen. Blant annet har Sametinget i Handlingsplanen for samiske kyst- og fjordområder understreket betydningen av å få til en samlet innsats fra en rekke offentlige aktører på ulike nivåer.

Sametingets grunnlag for deltakelse i denne prosessen vil være å understreke de utvalgte næringenes betydning for samisk kultur. Spesielt understreke den betydning det materielle grunnlaget har for samisk kulturvern i vid forstand. Planen som fremlegges må som helhet reflektere de målsettingene som er lagt fra myndighetenes side for å sikre og utvikle samisk kultur. I politiske vedtak og i lovgivning både nasjonalt og internasjonalt, er sammenhengen mellom næring og kultur sterkt vektlagt når det gjelder politikkutforming overfor samer og andre urbefolkninger. Det er derfor med tilfredshet å registrere at dette prinsippet er tatt med i plattformnotatet for Styrings gruppen der det heter at behovet for å utvikle og ivareta den næringsvirksomhet som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet inngår som en grunnpilar for arbeidet. Dette perspektivet må gjenspeiles i strategidokumentet og målsettingene må derfor forankres i de konkrete tiltak som fremmes av gruppen. Med utgangspunkt i de fire dominerende naturressursbaserte næringene, som dokumentet skal funderes på, må de næringspolitiske tiltak på de ulike sektorene reflektere den rettsplikten som er nedfelt.

Primærnæringene har alltid vært base og ankerfeste for samisk kultur. Sametinget er positiv til at nettopp primærnæringsperspektivet er så sterkt fokusert i planarbeidet. Livsgrunnlaget for samiske bygdesamfunn er primærnæringer som landbruk, fiske, reindrift og kombinasjonstilpasninger og naturligvis privat tjenesteyting og offentlig service. Disse næringene danner grunnlag for bosettingen i samiske bydesamfunn. Bygdesamfunn som er å

Sign: SS / EKN

betrakte som samiske sentra selv om det tradisjonelt og ensidig ofte blir betraktet som utkant eller omland i et rikspolitisk perspektiv.

De utvalgte næringene

Innenfor de konkrete næringene vil Sametinget poengtere noen viktige momenter.

Næringskombinasjoner er et viktig bidrag for å opprettholde syssel- og bosetting i mange samiske lokalsamfunn. Samtidig er det en gunstig tilpasning for å kunne utnytte lokale ressurser. Sametinget har nettopp etablert en permanent virkemiddelordning som skal sikre og videreutvikle en slik tilpasning i det samiske samfunnet. I planarbeidet må en derfor arbeide med rammebetingelser for å lette utviklingen av levedyktige næringskombinasjoner.

Innenfor fiskerinæringen har en arbeidet med en utforming av en politikk som skal ivareta samiske interesser. Fiske må på lik linje med andre samiske primærnæringer danne et sikkert grunnlag for inntekt, bosetting og sysselsetting i de samiske bosettingsområdene. De samiske interessene i fiskerisammenheng knytter seg til fjord- og småskalafiskernes situasjon. De årlige reguleringene må i fremtiden sikre et levelig utkomme for fjordfiskerne. Likeledes har en vært vitne til at mange minde produksjonsanlegg er lagt ned, og at dette har hatt negative konsekvenser for den minste flåtegruppen. De har fått redusert sine avsetningsmuligheter. Det må derfor prioriteres offentlig støtte til landanlegg for bedre å tilrettelegge for leveranser fra den lokale fjordflåten. Mottaksstasjoner må regnes som nødvendig infrastruktur og finansieres tilsvarende. Finansieringsordningene for kystflåten må også bedres for å få til en raskere takt i fornyelsen av en for gammel kystflåte.

Innenfor landbruket må den fremlagte samiske jordbruksplanen danne et grunnlag for konkrete tiltak. Det må åpnes muligheter for at Sametinget skal kunne gi innspill i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Sterkere politisk styring kan være et middel for å sikre avsetningen av landbruksprodukter der det er lange avstander til mottaksanleggene. Et vesentlig forhold som også må tas opp og endres er at kun eneyrkebruk skal kunne få finansieringsstøtte til tradisjonell bruksutbygging. Denne bestemmelsen (75% regelen) må det gjøres unntak for hva gjelder jordbruket i de samiske områdene.

I reindriftsnæringen er hovedmålene å legge til rette for en utvikling som på sikt vil gi næringen både en økologisk, kulturell og økonomisk bæreevne. Det er ikke noe spesielt markedsproblem i reindriftsnæringen i dag, men utfordringen ligger særlig i å få mer lønnsomhet, større produksjon pr. arealenhet. Et større og bredere produktspekter fra reinen er en utfordring som det må arbeides bevisst i forhold til. En annet forhold er rovdyrskadene både reindriften og landbruket sliter med. Både erstatningens størrelse, dokumentasjon av skader og administrasjon av ordningen fungerer ikke tilfredsstillende.

Det må tas hensyn til rovdyrproblematikken. Primærnæringer som reindrift og sauehold får driftsgrunnlag forringet og blir pålagt merkostnader ved at bestanden av de store rovdyrene har økt dramatisk. Bestanden av rovdyrene må reguleres både bestandsmessig og geografisk.

Innenfor reiselivsnæringen er det store muligheter for en positiv utvikling sett fra samisk synsvinkel. Den store satsningen på infrastruktur i nordområdene i våre naboland Sverige og Finland kan virke ugunstig for utviklingen på reiselivssektoren i landsdelen hvor en står i alvorlig fare for å miste markedsandeler. En hovedutfordring er å få til et konkret samarbeid mellom samiske interesser og de større reiselivsorganisasjonene og operatører. Som et viktig bidrag til dette samarbeidet må det fra Sametingets side utarbeides en egen helhetlig reiselivsplan for samiske områder.

Sluttkommentar

Arbeidet med planen er ennå ikke slutført og Sametinget forventer og er beredt til å delta aktivt videre i prosessen, og således være en likeverdig premissgiver i Styringsgruppen for de planer som legges for verdiskaping og sysselsetting i landsdelen.

Sign: SS / EKN

Spesielt viktig blir Sametingets plass i dette arbeidet når hensikten blant annet er å gjøre innspill til nasjonale politikkdokumenter som regjeringens langtidsprogram, kommende regionalmelding og andre viktige prinsippdokumenter fra ulike fagdepartement.

Saken avsluttet 27. november 1996 kl. 11.15.

Sign: SS...../ EKN.....

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 101

Sak 53/96 Budsjett 1997 Kap. 0540 Sametinget - Fordeling

Saken påbegynt 28. november 1996 kl. 11.15.

I. Dokumenter

- St.prp. nr. 1 (1996-97) Kommunal- og arbeidsdepartementet kap 0540 og kap 3540
- Budsjettforslag fra Samisk språkråd, Samisk kulturråd, Samisk kulturminneråd og Samisk næringsråd
- Rapport over Sametingets drift, kapittel 0540 postene 01 og 11 pr. 30.09.96
- Periodisert budsjett for plenum, Sametingsrådet og hovedadministrasjonen

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget legger med dette frem sin budsjettfordeling for 1997. Fordelingen berører Statsbudsjettets kapittel 0540 og 3540 "Sametinget" i St.prp. nr. 1 (1995-96) postene 01, 11, 51, 52, 53, og 70.

Fordeling av driftsmidlene, post 01 og 11

Sametingets drift er delt inn i ulike separate enheter med ansvar for eget budsjett og drift. De underliggende råd i Sametinget presenterer årlig sine behov for kommende år for sametingsrådet som grunnlag for tingets fordeling av driftsmidlene på de respektive fagrådene.

Sametinget legger til grunn for sin fordeling en samlet bevilning over kap 540 postene 01 og 11 på kr. 26 100 000,- med tillegg av forventete inntekter kap 3540 på kr. 580 000,- ialt kr. 26 680 000,-. Av de forventete inntekter forutsettes Samisk kulturminneråd å inntjene inntil kr. 504 000,- som en del av sin tildeling nedenfor.

Kap. 0540 post 01 Lønn og godtgjørelser

(tall i 1000 kr)

	1997
Sametinget	8 268
Samisk språkråd	1 423
Samisk kulturråd	1 561
Samisk kulturminneråd	2 983
Samisk næringsråd	1 590
Totalt	15 825

Kap. 0540 post 11 Varer og tjenester

	1997
Sametinget	7 199
Samisk språkråd	591
Samisk kulturråd	854
Samisk kulturminneråd	1 748
Samisk næringsråd	463
Totalt	10 855

Sign: SS....., EKN.....

Fordeling av forvaltningsoppgaver

Sametinget legger opp til at forvaltningsoppgavene skal fordeles som følger:

Samisk næringsråd

- Samisk utviklingsfond
- Tilskudd til næringskombinasjoner
- Tilskudd til samisk husflid

Samisk kulturråd

- Samisk kulturfond
- Tilskudd til samiske kulturhus
- Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner
- Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår
- Tilskudd til samisk forlagsdrift

Samisk språkråd

- Tilskudd til tospråklighet til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
- Prosjekter for revitalisering av samisk språk
- Utdanningsstipend til samisk ungdom
- Samisk orddatabank

Sametingsrådet

- Tilskudd til gruppesekretærer i Sametinget
- Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner
- Andre tilskudd

Kap. 0540 post 30 Sametingsbygg

Sametinget har under sak 06/95 behandlet saken om nytt sametingsbygg med følgende vedtak:

Sametinget viser til rapporten Sámedikki visti Kárášjogas - Sametingsbygg i Kárášjohka, og anmoder Kommunal- og arbeidsdepartementet om å medvirke til å realisere et eget bygg for Sametinget. Sametinget forutsetter at tinget får en aktiv og bred deltakelse i forprosjektering, detaljprosjektering og byggegjennomføring. Sametinget finner det rimelig at Sametinget, i likhet med Stortinget, er eier av eget bygg. Sametinget slutter seg til rapportens konklusjon men hensyn til valg av byggetomt.

Sametinget har for 1996 fått kr. 10 mill. kr. (forslag) til forprosjekteringsarbeid. Statsbygg står som ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Post 30 disponeres av Statsbygg.

Kap. 0540 post 51 Samisk næringsråd

Det avsettes totalt kr. 16 930 000,- til samisk næringsråds forvaltning i 1997. Midlene skal gå til samisk utviklingsfond, samt fast tilskuddsordning til næringskombinasjoner. Nye retningslinjer for en permanent ordning vil bli iverksatt fra 1. januar 1997. St. prp. nr. 1 (1996-97) forutsetter at 3 mill. kr. av post 51 nyttes til tiltak i kommunene som er med i omtillingsprogrammet for Indre Finnmark.

Kap. 0540 post 52 Samisk kulturråd

Sign: SS...../.....ELN.....

Tiltak	(Alle beløp i 1000 kr.)	
	1996	1997
52.1 Samisk kulturfond	5 000	5.000
52.2 Tilskudd til samisk forlagsdrift	1 500	1 500
52.3 Tilskudd til samiske kulturhus	2 732	2 843
52.4 Tilskudd til samiske kulturorganisasjone	680	780
Sum	9 912	10 123

Post 52.3 er knyttet til driftsstøtte til samisk kultursenter i Hatfjelldal, Árran lulesamisk senter, og samisk kunstnersenter i Karasjok.

Ordningen med støtte til samiske kulturorganisasjoner (post 52.4) omfatter støtte til kunstneres organisasjoner, samisk idrett, og samiske organisasjoner som ikke omfattes av tilskuddet til samiske hovedorganisasjoner.

Kap. 0540 post 53 Samisk språkråd

Tiltak	(Alle tall i 1000 kr.)	
	1996	1997
53.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner/fylker	16 650	16 650
*53.2 Samisk orddatabank	43	100
*53.3 Språkprosjekter i.h.t. vedtatte språkplaner	1 000	1 017
Sum	17 693	17 767

For 1997 er bevilgningen til post 53 økt med kr. 74.000,- i forhold til 1996. Denne økningen er overføring fra post 70 til post 53 med kr 198.000,-. Overføringen er foretatt under forutsetning av at departementet gir samtykke.

Til tilskuddsordningen tospråklighet i kommuner og fylkeskommuner avsettes det tilsvarende beløp som for inneværende år, det vil si at rammen settes til kr. 16.650.000,-. Sametinget vil anmode Samisk språkråd om å søke god kontakt med de berørte kommuner og fylkeskommuner for utveksling av erfaring, eventuelt samarbeid om større språkprosjekter. Tinget vil igjen minne om at man ved bruk av disse midlene skal søke å øke de enkelte institusjoners egen evne til å oppfylle sine lovpålagte forpliktelser.

Kap. 0540 post 70 Andre samiske formål

Sametinget vil fordele rammen på kr. 9 495 000 som følger:

Tiltak	(Alle tall i 1000 kr.)	
	1996	1997
70.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600	2 600
70.2 Tilskudd til gruppesekretærer i Sametinget	850	850
70.3 Utdanningsstipend til samisk ungdom	850	850
70.4 Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår	1 250	1 250
70.5 Tilskudd til samisk husflid	3 600	3 600
70.6 Andre tilskudd	147	147
Sum	9 297	9 297

Kr 198.000,- er overført til post 53 under forutsetning av at departementet gir samtykke.

Kap. 0541 Tilskudd til samiske formål

Sign: SS / EKN

Tilskuddsordningen til politiske grupperinger i Sametinget ble etablert budsjettåret 1996 og fordelt etter foreløpige retningslinjer fastsatt av Kommunal- og arbeidsdepartementet. Budsjettposten på kr 450.000,- forutsettes videreført med samme budsjettamme for 1997 og fordelt etter permanente retningslinjer som fastsettes av Sametinget i medhold av lov av 12. juni 1987 nr. 56 § 2.14. Videre forutsettes ordningen herunder etablert, overført Sametingets eget budsjettpost kap. 0540 post 70 som egen underpost.

Øvrige vilkår for tildelingen av midler, med hensyn til rutiner, rapportering m.m., vil fremgå av Sametingets tildelingsbrev til de enkelte fagråd.

Forslag 1 fra representant Heaika Skum, Dáloniid listu (fremmet at Klemet K. Hætta):

Post 70.4 reduseres med kr. 150.000 til kr. 1.100.000. Pengene overføres til ny post 70.7 Samisk helseplan, slik at denne posten får kr. 150.000.

Post 70.5 Tilskudd til Samisk husflid økes med kr. 124.000 som rådet har foreslått å overføres til post 53. Summen i post 70.5 blir da 3.724.000. Post 70 sum blir 9.495.000.

Forslag 2 fra representant Hartvik Hansen, Samegruppa:

Kap 0540 post 70.3

Kr. 200.000,- avsettes til stipendordning for samisk ungdom, midlene tas fra:

Tilskudd til gruppeledere holdes på dagens nivå. Besparelse kr. 72.000,-.

Et gruppemøte avholdes i forkant av plenum (i Trondheim) for å spare på reiseutgifter. Antatt besparelse kr. 128.000,-.

Forslag 3 fra representant Eilif O. Larsen, AP's sametingsgruppe:

Side 3, kap 0540 post 52 Samisk kulturråd.

Endringsforslag:

Post 52.3 er knyttet til driftsstøtte til Samisk kultursenter i Hattfjelldal, Árran lulesamisk senter, Samisk kunstnersenter i Karasjok og Ája - samisk senter i Kåfjord.

Forslag 4 fra representant Ingar Eira, SP's sametingsgruppe:

Endring av rådets innstilling, kap. 0540 post 70, andre samiske formål, på side 4:

Post 70.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner reduseres fra 2,6 mill. kr. med kr. 100.000,- til 2,5 mill. kr.

Frigjort beløp på kr. 100.000,- overføres til Samisk kulturråd, spesielt øremerket som en økning av kulturrådets budsjettpost for samisk idrett.

III. Votering

Møtelederskapet fremmet forslag om at representant Heaika Skum kan bytte sete med vararepresentant Klemet K. Hætta, selv om tinget ikke var ferdig med å behandle saken. Dette ble godkjent mot 9 stemmer. Sametinget ga også sin tilslutning til at vararepresentant for Berit Ranveig I. Nilssen, Venche Tørmænen, kunne ta sete.

Av 39 representanter var 39 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
2. Forslag 2 ble forkastet mot 7 stemmer.

Sign: ...SS...../.....EKN.....

3. Forslag 3 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
4. Forslag 4 ble forkastet mot 15 stemmer.
5. Sametingsrådets innstilling ble vedtatt mot 1 stemme.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Alf E. Nystad, saksordfører	
2.	Eilif O. Larsen	
3.	Hartvik Hansen	Nils O. Nilssen Máret Guhttor Hartvik Hansen
4.	Ingar Eira	
5.	Klemet K. Hætta	Peder Mathisen Klemet K. Hætta Egil Olli
	Olav Andersen (til forr.orden)	Ingar Eira Olav Andersen Magnhild Mathisen Amund Eriksen
	Klemet K. Hætta (til forr.orden)	Egil Olli Peder Mathisen Olav Andersen Amund Eriksen Johan Mikkel Sara
6.	Marianne Balto Henriksen	Heaika Skum Marianne Balto Henriksen
7.	Geir Tommy Pedersen	
8.	Eilif O. Larsen	
9.	Ingar Eira	
10.	Hartvik Hansen	
11.	Ole Henrik Magga	
12.	Marianne Balto Henriksen	
13.	Heaika Skum	
14.	Berit Johnskareng	
15.	Hartvik Hansen	
16.	Per Sölli	
17.	Alf Edvard Nystad	
18.	Heaika Skum	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget legger med dette frem sin budsjettfordeling for 1997. Fordelingen berører Statsbudsjettets kapittel 0540 og 3540 "Sametinget" i St.prp. nr. 1 (1995-96) postene 01,11, 51, 52, 53, og 70.

Sign: SS / EKN

Fordeling av driftsmidlene, post 01 og 11

Sametingets drift er delt inn i ulike separate enheter med ansvar for eget budsjett og drift. De underliggende råd i Sametinget presenterer årlig sine behov for kommende år for Sametingsrådet som grunnlag for tingets fordeling av driftsmidlene på de respektive fagrådene.

Sametinget legger til grunn for sin fordeling en samlet bevilning over kap 540 postene 01 og 11 på kr. 26 100 000,- med tillegg av forventete inntekter kap 3540 på kr. 580 000,- ialt kr. 26 680 000,-. Av de forventete inntekter forutsettes Samisk kulturminneråd å inntjene inntil kr. 504 000,- som en del av sin tildeling nedenfor.

Kap. 0540 post 01 Lønn og godtgjørelser

	(tall i 1000 kr)
	1997
Sametinget	8 268
Samisk språkråd	1 423
Samisk kulturråd	1 561
Samisk kulturminneråd	2 983
Samisk næringsråd	1 590
Totalt	15 825

Kap. 0540 post 11 Varer og tjenester

	1997
Sametinget	7 199
Samisk språkråd	591
Samisk kulturråd	854
Samisk kulturminneråd	1 748
Samisk næringsråd	463
Totalt	10 855

Fordeling av forvaltningsoppgaver

Sametinget legger opp til at forvaltningsoppgavene skal fordeles som følger:

Samisk næringsråd

- Samisk utviklingsfond
- Tilskudd til næringskombinasjoner
- Tilskudd til samisk husflid

Samisk kulturråd

- Samisk kulturfond
- Tilskudd til samiske kulturhus
- Tilskudd til samiske kulturorganisasjoner
- Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår
- Tilskudd til samisk forlagsdrift

Samisk språkråd

- Tilskudd til tospråklighet til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk
- Prosjekter for revitalisering av samisk språk
- Utdanningsstipend til samisk ungdom
- Samisk orddatabank

Sign: .....SS...../.....EKN.....

Sametingsrådet

- Tilskudd til gruppesekretærer i Sametinget
- Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner
- Andre tilskudd

Kap. 0540 post 30 Sametingsbygg

Sametinget har under sak 06/95 behandlet saken om nytt sametingsbygg med følgende vedtak:

Sametinget viser til rapporten Sámedikki visti Kárásjogas - Sametingsbygg i Kárásjohka, og anmoder Kommunal- og arbeidsdepartementet om å medvirke til å realisere et eget bygg for Sametinget. Sametinget forutsetter at tinget får en aktiv og bred deltakelse i forprosjektering, detaljprosjektering og byggegjennomføring. Sametinget finner det rimelig at Sametinget, i likhet med Stortinget, er eier av eget bygg. Sametinget slutter seg til rapportens konklusjon men hensyn til valg av byggetomt.

Sametinget har for 1996 fått kr. 10 mill. kr. (forslag) til forprosjekteringsarbeid. Statsbygg står som ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Post 30 disponeres av Statsbygg.

Kap. 0540 post 51 Samisk næringsråd

Det avsettes totalt kr. 16 930 000,- til samisk næringsråds forvaltning i 1997. Midlene skal gå til samisk utviklingsfond, samt fast tilskuddsordning til næringskombinasjoner. Nye retningslinjer for en permanent ordning vil bli iverksatt fra 1. januar 1997. St. prp. nr. 1 (1996-97) forutsetter 3 mill.kr. av post 51 nyttes til tiltak i kommunene som er med i omtillingsprogrammet for Indre Finnmark.

Kap. 0540 post 52 Samisk kulturråd

(Alle beløp i 1000 kr.)

Tiltak	1996	1997
52.1 Samisk kulturfond	5 000	5.000
52.2 Tilskudd til samisk forlagsdrift	1 500	1 500
52.3 Tilskudd til samiske kulturhus	2 732	2 843
52.4 Tilskudd til samiske kulturorganisasjone	680	780
Sum	9 912	10 123

Post 52.3 er knyttet til driftsstøtte til samisk kultursenter i Hatfjelldal, Árran lulesamisk senter, og samisk kunstnersenter i Karasjok.

Ordningen med støtte til samiske kulturorganisasjoner (post 52.4) omfatter støtte til kunstnerne organisasjoner, samisk idrett, og samiske organisasjoner som ikke omfattes av tilskuddet til samiske hovedorganisasjoner.

Kap. 0540 post 53 Samisk språkråd

(Alle tall i 1000 kr.)

Tiltak	1996	1997
53.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner/fylker	16 650	16 650
*53.2 Samisk orddatabank	43	100
*53.3 Språkprosjekter i.h.t. vedtatte språkplaner	1 000	1 017
Sum	17 693	17 767

Sign: SS...../.....EKN.....

For 1997 er bevilgningen til post 53 økt med kr. 74.000,- i forhold til 1996. Denne økningen er overføring fra post 70 til post 53 med kr 198.000,-. Overføringen er foretatt under forutsetning av at departementet gir samtykke.

Til tilskuddsordningen tospråklighet i kommuner og fylkeskommuner avsettes det tilsvarende beløp som for inneværende år, det vil si at rammen settes til kr. 16.650.000,-. Sametinget vil anmode Samisk språkråd om å søke god kontakt med de berørte kommuner og fylkeskommuner for utveksling av erfaring, eventuelt samarbeid om større språkprosjekter. Tinget vil igjen minne om at man ved bruk av disse midlene skal søke å øke de enkelte institusjoners egen evne til å oppfylle sine lovpålagte forpliktelser.

Kap. 0540 post 70 Andre samiske formål

Sametinget vil fordele rammen på kr. 9 495 000 som følger:

(Alle tall i 1000 kr.)

Tiltak	1996	1997
70.1 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner	2 600	2 600
70.2 Tilskudd til gruppesekretærer i Sametinget	850	850
70.3 Utdanningsstipend til samisk ungdom	850	850
70.4 Tilskudd til samiske barns oppvekstvilkår	1 250	1 250
70.5 Tilskudd til samisk husflid	3 600	3 600
70.6 Andre tilskudd	147	147
Sum	9 297	9 297

Kr 198.000,- er overført til post 53 under forutsetning av at departementet gir samtykke.

Kap. 0541 Tilskudd til samiske formål

Tilskuddsordningen til politiske grupperinger i Sametinget ble etablert budsjettåret 1996 og fordelt etter foreløpige retningslinjer fastsatt av Kommunal- og arbeidsdepartementet. Budsjettposten på kr 450.000,- forutsettes videreført med samme budsjettamme for 1997 og fordelt etter permanente retningslinjer som fastsettes av Sametinget i medhold av lov av 12. juni 1987 nr. 56 § 2.14. Videre forutsettes ordningen herunder etablert, overført Sametingets eget budsjettpost kap. 0540 post 70 som egen underpost.

Øvrige vilkår for tildelingen av midler, med hensyn til rutiner, rapportering m.m., vil fremgå av Sametingets tildelingsbrev til de enkelte fagråd.

Saken avsluttet 28. november 1996 kl. 16.15.

Sign: SS / EKN

Sak 54/96 Samisk læreplanverk, L-97 Samisk

Saken påbegynt 28. november 1996 kl. 16.15.

I. Dokumenter

- Innholdsfortegnelse til L-97 samisk
- Innledning til L-97 samisk
- Opplæringen i grunnskolen, prinsipper og retningslinjer - den samiske broen
- Brev av 13.08.96 fra statsråd Reidar Sandal
- Oppsummering etter møtet med statsråd Reidar Sandal, 26.06.96
- Brev av 30.05.96 fra Sametinget
- "Broen" - Opplæringa i grunnskulen. Prinsipp og retningslinjer. KUF
- Samisk Utdanningsråds vedtak i sak R 17/96

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametingets mål er å utvikle et samisk utdannings- og opplæringssystem som bidrar til å formalisere, utvikle og tilpasse kunnskaper, ferdigheter, holdninger, normer og verdier i det samiske samfunnet. (Jfr. Sametingsplanen 1994-97, pkt. 5.5.1).

Sametinget er derfor svært fornøyd med at tingets uttalelse i sak 44/94, vedrørende utarbeidelse av et eget samisk planverk i alt vesentlig er fulgt opp.

L-97 Samisk er et viktig skritt i retning av å nå Sametingets mål. Debatten om hva en samisk skole er, har pågått i årevis. Samiske lærere, foreldre og andre har etterlyst klarhet i hva en samisk skole er. Det har ikke tidligere offisielt vært tatt stilling til hva innholdet i opplæringen av samiske elever skal være, og hvilke prinsipper og retningslinjer denne opplæringen skal gis etter. Dette har vært et uttalt savn, og har gjort undervisningen av samiske elever til en "privatsak" for den enkelte skole og lærer. L-97 Samisk vil være dette forpliktende grunnlaget for opplæringen av samiske elever som til nå har manglet.

Rett til opplæring etter L-97 Samisk

Med utarbeidelsen av L-97 Samisk er det formelle grunnlaget for opplæringen av samiske elever gitt. L-97 Samisk skal være den plattformen opplæringen av samiske elever bygger på, og må derfor gis den samme status som L-97 forøvrig.

Sametinget har ved flere anledninger uttalt seg klart vedrørende individuell rett til opplæring i og på samisk. Om Sametingets målsetting for et samisk utdannings- og opplæringssystem skal nås, må prinsippene og retningslinjene nedfelt i utkastet til L-97 Samisk, ligge til grunn for opplæring av samiske elever uansett hvor i landet de bor.

Sametinget uttalte i sak 41/95, NOU 1995:18 ny lovgivning om opplæring, følgende:

"Sametinget registrerer at utvalget ikke har vurdert spørsmålet om hvor de samiske læreplanene skal gjøres gjeldende. I St.meld. nr. 29 (1994-95) Om prinsipper og retningslinjer for 10-årig grunnskole sier departementet at kommunen vedtar om den samiske læreplandelen skal gjøres gjeldende for kommunene, enkeltskoler eller klasser. Sametinget er av den oppfatning at retten til opplæring etter samisk læreplan er et forhold som må lovfestes på lik linje med retten til opplæring i og på samisk. Å legge denne kompetansen til kommunen vil kunne medføre usikkerhet for elever og foreldre, og en praktisering som er prisgitt lokale politikeres syn i samiske spørsmål. På

Sign: SS / EKN

denne bakgrunn foreslår Sametinget et tillegg til § 6-4 som skal lyde: "Alle samiske elever har rett til opplæring etter samisk læreplan".

I tillegg til at lærere som underviser samiske elever er forpliktet etter samisk læreplandel, må også andre forpliktes til å gjøre seg kjent med innholdet i denne delen av læreplanverket. Samisk læreplandel gir et verdifullt grunnlag - kompetanse - for undervisning av "samiske stolper" i læreplanverket forøvrig.

Generelt om L-97 Samisk

Utkastet til L-97 Samisk ivaretar Sametingets overordnede prinsipper for opplæring av samiske elever. Sametinget forventer derfor at det i den videre godkjenningprosessen i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet tas hensyn til tingets syn, slik at det foreliggende utkast til L-97 Samisk legges til grunn for ferdigstillingen. Etter Sametingets oppfatning er det også viktig at den foreslåtte oppdelingen med en egen innledning til L-97 Samisk, følges opp av departementet.

I innledning til L-97 Samisk er Grunnskolelovens § 40a omtalt som det sentrale i lovverket som regulerer opplæringen i og på samisk. L-97 Samisk vil antakelig være ferdig utarbeidet og tatt i bruk før den bebudede revisjonen av opplæringslovene er ferdigbehandlet. Den forventede endring av § 40a medfører derfor at L-97 Samisk må oppdateres i etterkant.

Sametinget vil videre understreke viktigheten av at opplæringen etter L-97 Samisk og opplæring av elever i samisk språk og kultur etter L-97, må tilrettelegges slik at elevene ikke opplever den som merbelastende. Dette krever at organiseringen av undervisningen er fleksibel og at man søker å finne nye kreative løsninger. Det er spesielt viktig at språkopplæringen tilrettelegges fleksibelt, slik at målet om tospråklighet kan oppnås.

Det finnes også tospråklige elever som ønsker å ha samisk og norsk som likeverdige språk i grunnskolen. Det er derfor viktig at man i det praktiske opplegget i undervisningen tar hensyn til dem, og særlig viktig er det at eksamensavviklingen i tid legges opp slik at det kan være mulig å ta eksamen i både norsk og samisk som første språk.

Konkrete merknader

Innholdsfortegnelse til L-97 Samisk:

I innholdsfortegnelsen til L-97 Samisk kan ikke ordene som er understreket i følgende setning brukes, fordi L-97 Samisk omfatter grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring; "samisk læreplanverk for grunnskolen - L-97 Samisk omfatter:"

I innholdsfortegnelsen må de forskjellige dokumentene benevnes med riktig navn.

Opplæringen i grunnskolen. Prinsipper og retningslinjer. Den samiske broen:

Kap 1 Innledning - ny første setning i første avsnitt:

Skolen har etter Grunnlovens § 110a, et sentralt ansvar i arbeidet med å bevare og å utvikle den samiske kulturarven.

Kap. 2.1. Fellesskap - 3. avsnitt, ny setning etter 1. setning:

Skolen skal aktivt støtte opp om det samiske fellesskapet og bidra til å styrke det.

3. avsnitt, tillegg til setningen - Ikke bare enkeltfag, men skolen som helhet, skal fremme samisk identitet.:

, og gi elevene et samisk ståsted i tilværelsen.

3. avsnitt, i setningen - Dette innebærer også at samiske barn og unge skal dyktiggjøres i eget språk slik at de er funksjonelt tospråklige ved endt skolegang. - strykes ordene:

Sign: SS...../.....EKN.....

Dette innebærer også at

Kap. 4.1.6. Natur, miljø og teknologi:

Ny setning etter fjerde setning i første avsnitt - tillegg (i kursiv):

.....for forvaltningen av naturen. *Målsettingen er å fremme og bygge opp kunnskap om samisk levemåte og næringsutøvelse i forhold til fortid, nåtid og fremtid med spesiell vekt på utøvelsen av næringskombinasjoner.*

Kap. 9 Fag- og timefordeling:

Siste avsnitt før tabellen for fag- og timefordeling - tillegg (i kursiv) - I kommuner, skolekretser, skoler og klasser der L-97 blir innført, kan både samisktalende og norskstalende elever.....

I avsnittet under tabellen, første setning - tillegg (i kursiv):

I kommuner, skolekretser, skoler.....

Med disse merknader gir Sametinget sin tilslutning til L-97 Samisk.

Forslag 1 fra representant Heaika Skum, Fastboendes liste:

Reform 94 - Behov for evaluering av virkninger for samiske videregående skoler

Reform 94 er en del av reformprogrammet for hele det norske utdanningsverket fra barnehage til universitet. Som et resultat av dette er det blitt laget en felles læreplan for grunnskolen, videregående skole og voksenopplæringen. Denne læreplanen ble vedtatt i 1993. Derfor kan man ikke se på reform 94 som en reform som ikke selv påvirker eller blir påvirket av andre reformer innen andre deler av skoleverket. For det norske skoleverket er det blitt utarbeidet en læreplan som tar for seg hele utdanningsløpet. Når det gjelder utdanninga for samiske elever, så har ikke Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, og heller ikke samiske institusjoner fått laget en tilsvarende helhetlig plan. Det finnes likevel en del dokumenter som også gjelder videregående utdanning for samer, men som ikke er en helhetlig plan. Her kan jeg nevne Grunnlovens § 110a, Sameloven, ILO-konvensjon nr 169 og Stortingsmelding 52 Om norsk samepolitikk.

I Norge ble prinsippet om egne samiske læreplaner for grunnskolen akseptert med mønsterplanen av 1987. I den videregående skole derimot er det kun blitt anerkjent at samiske elever har rett til egne samiske linjer som duodji og reindrift, ikke at det skal være egne samiske læreplaner for de øvrige fag i videregående skole. Da reformen ble innført, ble det samiske miljøet i svært liten grad tatt med på råd. Det kan se ut som om man helt hadde glemt at det fantes en samisk befolkning med spesielle rettigheter i Norge. Etter protester mot linjestrutturen fra de samiske videregående skolene, ble det gjort endring i de første planene om å legge ned reindrift VK1. For grunnkurs duodji har man ikke nådd fram.

Da reformarbeidet for grunnskolen startet, ønsket Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet i utgangspunktet å avskaffe de samiske læreplanene, men snudde etter kraftige protester fra samiske skoler, Samisk utdanningsråd og Sametinget. Dette førte til at det ble satt ned læreplangrupper som har utarbeidet læreplaner for de enkelte fag. Da Sametinget behandla læreplanene etterlyste vi en felles del som kunne sette samisk grunnskoleutdanning i en sammenheng, og departementet aksepterte det.

Læreplanutkastet er ferdig, og inneholder svært sentrale prinsipper som også må legges til grunn for samisk videregående opplæring. Dersom KUF/Stortinget anerkjenner disse prinsippene finnes det ingen argumenter for at dette ikke også skal gjelde videregående skole, etter som man i felles læreplan har slått fast at hele utdanningsforløpet må ses i sammenheng.

Sign: SS / EKN

Når det gjelder innføringen av reform-94 og dens konsekvenser for samisk utdanning, bør det foretas en evaluering av reformens konsekvenser for samisk utdanning. Det bør oppnevnes et eget utvalg bestående av representanter både fra det samepolitiske miljøet og fra det samiske fagmiljøet. Her bør Sametinget/Samisk utdanningsråd og de samiske videregående skolene være med i evalueringsarbeidet fra starten. Følgende punkter bør evalueres:

1. Er reformens virkninger i samiske videregående skole i samsvar med hovedprinsippene i norsk samepolitikk?
2. Har reformen bidratt til å styrke eller svekke oppfyllelsen av statens forpliktelser etter norsk lov og internasjonale konvensjoner?
3. Er reformens virkninger i samisk videregående skole i samsvar med hovedprinsippene i den felles læreplanen for grunnskole, videregående skole og voksenopplæring?
4. Er det samsvar mellom skolepolitikken over for samene i grunnskolen, videregående skoler og høyskoler?
5. Finnes det en helhetstenking om samisk videregående utdannings i sammenheng med reformen? Hva går denne i såfall ut på?

I tillegg bør utvalget vurdere konsekvensene bl.a av at særegne samisk studietilbud er nedlagt og at forsøks- og utviklingsarbeidet som resultat av reformen er opphørt. Følgende konkrete saker må evalueres i den forbindelse.

- **Virkning av omlegging av strukturen**

- a) Endring fra duodji grunnkurs til formgivning grunnkurs
- b) Avskaffing av yrkesfaglig VK2 og dermed overføring av ansvar og styring for disse klassene fra samisk videregående skole til fylkeskommunen og Region Nord.

- **Virkning av endring av fag- og timefordeling i AØF (allmenfag og økonomiske fag)**

- a) B-/C-språk som obligatorisk fag
- b) Avskaffing av duodji og reindrift som studieretningsfag

- **Samiskfaget**

1. Styrking av timetallet i yrkesfaglige studieretninger
2. Likestilling av timetall for 1. og 2. språk
3. Elever som velger å ta samisk som B/C språk blir straffet med flere uketimer i forhold til de elvever som ikke tar samisk. Dette fører til at elevene velger bort samisk som språk.

- **Norskfaget**

Innføring av læreplanen «Norsk for elever med samisk» som fellesplan for elever med samisk som 1. og som 2. språk.

- **Endringer i læreplanens karakter fra veiledende til bindende**

Reduksjon i mulighet for tilvalgsstoff, konsekvenser for mulig lokal/samisk tilpasning.

- Virkning av økt teoretisering av yrkesfaglige kurs for skolemotivasjon og gjennomstrømning.
- Virkninger for poengberegning ved søkning til høyere utdannings.
- Etterutdanning for lærere i samisk og samiske fag i samband med nye læreplaner.
- Oppretting av nye organer/institusjoner utafør skolene som griper inn i samisk videregående opplæring (Oppløgningstjeneste, opplæringskontor m.m.).

Forslag 2 fra representant Åsta Vangberg, NSR's sametingsgruppe:

Tillegg side 2, punktet konkrete merknader, nest siste setning:

Timefordelingsplan for tegnspråk og norsk og døve.

Timefordelingsplanen må revideres og tilpasses slik at den ivaretar samisk, tegnspråk og norsk. Videre må timerammen være realistisk og oppnåelig sett i forhold til L-97 samisk.

Sign: SS / EKN

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig oversendt Sametingsrådet.
2. Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.
3. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ole Henrik Magga, saksordfører	
2.	Asta Vangberg	Heaika Skum
3.	Heaika Skum	
4.	Magnhild Mathisen	
5.	Hartvik Hansen	
6.	Ann-Mari Thomassen	
7.	Ingar Eira	
8.	Marit Sofie Holmestrand	
9.	Heaika Skum	
10.	Ole Henrik Magga	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametingets mål er å utvikle et samisk utdannings- og opplæringssystem som bidrar til å formalisere, utvikle og tilpasse kunnskaper, ferdigheter, holdninger, normer og verdier i det samiske samfunnet. (Jfr. Sametingsplanen 1994-97, pkt. 5.5.1).

Sametinget er derfor svært fornøyd med at tingets uttalelse i sak 44/94, vedrørende utarbeidelse av et eget samisk planverk i alt vesentlig er fulgt opp.

L-97 Samisk er et viktig skritt i retning av å nå Sametingets mål. Debatten om hva en samisk skole er, har pågått i årevis. Samiske lærere, foreldre og andre har etterlyst klarhet i hva en samisk skole er. Det har ikke tidligere offisielt vært tatt stilling til hva innholdet i opplæringen av samiske elever skal være, og hvilke prinsipper og retningslinjer denne opplæringen skal gis etter. Dette har vært et uttalt savn, og har gjort undervisningen av samiske elever til en "privatsak" for den enkelte skole og lærer. L-97 Samisk vil være dette forpliktende grunnlaget for opplæringen av samiske elever som til nå har manglet.

Rett til opplæring etter L-97 Samisk

Med utarbeidelsen av L-97 Samisk er det formelle grunnlaget for opplæringen av samiske elever gitt. L-97 Samisk skal være den plattformen opplæringen av samiske elever bygger på, og må derfor gis den samme status som L-97 forøvrig.

Sametinget har ved flere anledninger uttalt seg klart vedrørende individuell rett til opplæring i og på samisk. Om Sametingets målsetting for et samisk utdannings- og opplæringssystem skal nås, må prinsippene og retningslinjene nedfelt i utkastet til L-97 Samisk, ligge til grunn for opplæring av samiske elever uansett hvor i landet de bor.

Sign: SS / EKN

Sametinget uttalte i sak 41/95, NOU 1995:18 ny lovgivning om opplæring, følgende:

"Sametinget registrerer at utvalget ikke har vurdert spørsmålet om hvor de samiske læreplanene skal gjøres gjeldende. I St.meld. nr. 29 (1994-95) Om prinsipper og retningslinjer for 10-årig grunnskole sier departementet at kommunen vedtar om den samiske læreplandelen skal gjøres gjeldende for kommunene, enkeltskoler eller klasser. Sametinget er av den oppfatning at retten til opplæring etter samisk læreplan er et forhold som må lovfestes på lik linje med retten til opplæring i og på samisk. Å legge denne kompetansen til kommunen vil kunne medføre usikkerhet for elever og foreldre, og en praktisering som er prisgitt lokale politikeres syn i samiske spørsmål. På denne bakgrunn foreslår Sametinget et tillegg til § 6-4 som skal lyde: "Alle samiske elever har rett til opplæring etter samisk læreplan"."

I tillegg til at lærere som underviser samiske elever er forpliktet etter samisk læreplan, må også andre forpliktes til å gjøre seg kjent med innholdet i denne delen av læreplanverket. Samisk læreplan gir et verdifullt grunnlag - kompetanse - for undervisning av "samiske stolper" i læreplanverket forøvrig.

Generelt om L-97 Samisk

Utkastet til L-97 Samisk ivaretar Sametingets overordnede prinsipper for opplæring av samiske elever. Sametinget forventer derfor at det i den videre godkjenningprosessen i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet tas hensyn til tingets syn, slik at det foreliggende utkast til L-97 Samisk legges til grunn for ferdigstillingen. Etter Sametingets oppfatning er det også viktig at den foreslåtte oppdelingen med en egen innledning til L-97 Samisk, følges opp av departementet.

Innledning til L-97 Samisk er Grunnskolelovens § 40a omtalt som det sentrale i lovverket som regulerer opplæringen i og på samisk. L-97 Samisk vil antakelig være ferdig utarbeidet og tatt i bruk før den bebudede revisjonen av opplæringslovene er ferdigbehandlet. Den forventede endring av § 40a medfører derfor at L-97 Samisk må oppdateres i etterkant.

Sametinget vil videre understreke viktigheten av at opplæringen etter L-97 Samisk og opplæring av elever i samisk språk og kultur etter L-97, må tilrettelegges slik at elevene ikke opplever den som merbelastende. Dette krever at organiseringen av undervisningen er fleksibel og at man søker å finne nye kreative løsninger. Det er spesielt viktig at språk-opplæringen tilrettelegges fleksibelt, slik at målet om tospråklighet kan oppnås.

Det finnes også tospråklige elever som ønsker å ha samisk og norsk som likeverdige språk i grunnskolen. Det er derfor viktig at man i det praktiske opplegget i undervisningen tar hensyn til dem, og særlig viktig er det at eksamensavviklingen i tid legges opp slik at det kan være mulig å ta eksamen i både norsk og samisk som første språk.

Konkrete merknader

Innholdsfortegnelse til L-97 Samisk:

I innholdsfortegnelsen til L-97 Samisk kan ikke ordene som er understreket i følgende setning brukes, fordi L-97 Samisk omfatter grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring: "samisk læreplanverk for grunnskolen - L-97 Samisk omfatter:"

I innholdsfortegnelsen må de forskjellige dokumentene benevnes med riktig navn.

Opplæringen i grunnskolen. Prinsipper og retningslinjer. Den samiske broen:

Kap 1 Innledning - ny første setning i første avsnitt:

Skolen har etter Grunnlovens § 110a, et sentralt ansvar i arbeidet med å bevare og å utvikle den samiske kulturarven.

Sign: SS...../.....EKN.....

Kap. 2.1. Fellesskap - 3. avsnitt, ny setning etter 1. setning:

Skolen skal aktivt støtte opp om det samiske fellesskapet og bidra til å styrke det.

3. avsnitt, tillegg til setningen - Ikke bare enkeltfag; men skolen som helhet, skal fremme samisk identitet.:

, og gi elevene et samisk ståsted i tilværelsen.

3. avsnitt, i setningen - Dette innebærer også at samiske barn og unge skal dyktiggjøres i eget språk slik at de er funksjonelt tospråklige ved endt skolegang. - strykes ordene:

Dette innebærer også at

Kap. 4.1.6. Natur, miljø og teknologi:

Ny setning etter fjerde setning i første avsnitt - tillegg (i kursiv):

.....for forvaltningen av naturen. Målsettingen er å fremme og bygge opp kunnskap om samisk levemåte og næringsutøvelse i forhold til fortid, nåtid og fremtid med spesiell vekt på utøvelsen av næringskombinasjoner.

Kap. 9 Fag- og timefordeling:

Siste avsnitt før tabellen for fag- og timefordeling - tillegg (i kursiv) - I kommuner, skolekretser, skoler og klasser der L-97 blir innført, kan både samisktalende og norsktalende elever.....

I avsnittet under tabellen, første setning - tillegg (i kursiv):

I kommuner, skolekretser, skoler.....

Timefordelingsplan for tegnspråk og norsk og døve.

Timefordelingsplanen må revideres og tilpasses slik at den ivaretar samisk, tegnspråk og norsk. Videre må timerammen være realistisk og oppnåelig sett i forhold til L 97-samisk.»

Med disse merknader gir Sametinget sin tilslutning til L-97 Samisk.

Saken avsluttet 28. november 1996 kl. 17.55.

Sign: SS / EKN

Sak 55/96 NOU 1996:7 Museum - mangfold, minne, møtestad - Høring

Saken påbegynt 28. november 1996 kl. 18.05.

I. Dokumenter

- Høringsbrev av 9.05.96 fra Kulturdepartementet
- Sametingets vedtak i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus
- Sametingets vedtak i sak 40/96 Samisk kunstmuseum - utredning
- Sametingets vedtak i sak 42/95 Oppnevning av statlige representanter i samiske kulturinstitusjoner
- Vårt notat av 3.07.96 til Samisk kulturminneråd og Samisk kulturråd
- Vårt brev av 16.07.96 til samiske museer m.fl.
- Notat av 28.08.96 fra Samisk kulturminneråd med saksforberedelse og vedtak i sak 18/96
- Uttalelse av 6.09.96 fra Sámi Dáiddačehpiid Searvi
- Brev av 12.09.96 fra Samisk kulturråd
- Uttalelse av 30.09.96 fra Várjjat Sámi Musea
- Uttalelse av 4.10.96 fra Samisk museumslag
- Uttalelse av 9.10.96 fra Sámiid Vuorká-Dávvirat
- Uttalelse av 2.10.96 fra Troms fylkeskommune
- Uttalelse av 7.10.96 fra NBR/NRL
- Uttalelse av 9.10.96 fra Árran
- Uttalelse av 16.10.96 fra Saemien Sijte

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Innledning

Museumsutvalget har med NOU 1996:7 Museum - mangfold, minne, møtestad, gjort et grundig arbeid som tar utgangspunkt i et moderne syn på museumsarbeid, og som gir god oversikt over den norske museumsverdenens status og de utfordringer den står overfor. Målsettingen om en bedre utnytting av samlede ressurser gjennom samordning mellom museer, og mellom museer og miljøforvaltning, samt en bedre fordeling av ansvar og oppgaver gjennom tydeligere definering av museumskategorier og forvaltningsnivå, er i prinsippet godt. Sametinget vil likevel påpeke noen forhold som går spesielt på de samiske museene.

Utgangspunkt

Museumsutvalgets utredning behandler museumsvesenet under ett, og går i liten grad inn på de samiske museene spesielt. Den overveiende delen av de forslagene som stilles har som utgangspunkt at hoveddelen av de samiske museene skal underlegges de samme administrative og organisatoriske betingelsene som de øvrige museene i Norge, og ikke behandles særskilt. Dette synet begrunnes ikke utfra de spesielle faglige og kulturpolitiske utfordringene de samiske museene står overfor, og heller ikke i en påvisning av at det samiske museumsarbeidet har oppnådd et tilfredsstillende nivå sammenlignet med den øvrige museumsvirksomheten. Statens forpliktelser overfor samene som urbefolkning, og de kultur- og rettighetspolitiske føringer som ligger i grunnlov og konvensjoner, gjøres heller ikke relevante for de forslag som stilles. Dette kan ha som resultat at det på et sentralt område som museumsvirksomhet, gis små muligheter til å gjennomføre en rimelig grad av resultatlikhet for den samiske minoritets kulturutøvelse i forhold til det øvrige samfunnet.

Sign: SS / EKN

Sametingets prinsipielle standpunkt

Museumsutvalgets utredning står her i motsetning til de grunnleggende synspunkter Sametinget har, vi viser her til Sametingsplanen for 1993 - 1997 pkt. 4.5 og til sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, innledning:

Reelle muligheter og frihet til kulturytringer er en selvsagt rettighet for enhver nasjon og for ethvert folk. Kulturvernet har høy status i alt internasjonalt arbeid. Utviklingen av en samisk kultur er som for andre kulturer avhengig av at den utvikles på egne premisser. Det er samene selv som må stå for utøvelsen og utviklingen. Myndighetenes forpliktelse er å legge forholdene til rette for kulturutøvelsen. ....

..Etablering av samiske kulturinstitusjoner/kultursentra er også et viktig skritt i retningen av å oppfylle intensjonene som er nedfelt i sameloven og grunnlovsparagrafen om samiske rettigheter"

Sametinget presiserer at reelle muligheter og frihet for kulturytringer også innebærer retten til egen historie, kulturminner, kulturgjenstander, kulturverdier og formidling av disse. Dette må tilkjennegis ved samisk styringsrett over det samiske museums materialet gjennom Sametinget. Tinget vil spesielt fremheve at samiske kulturgjenstander som befinner seg utenfor samiske museer må tilbakeføres.

Samiske museer

Samiske museer bidrar til å bevare samisk kulturarv for etterslektene og betyr mye for samisk identitet og kulturoppfatning. Museenes aktivitetsformer vil fortsatt kunne bidra til å revitalisere den samiske kulturarv (jf. Sametingsplanen 1993 - 1997, pkt. 5.6.3). Med dette utgangspunktet har samiske museer en sentral rolle og et vesentlig ansvar for bevaring og utvikling av samisk urfolks- og minoritetskultur.

Samiske museer er i en særstilling ved at de er en del av, men samtidig en parallell til det norske museumsvesenet. De samiske museene dokumenterer og formidler samisk kulturhistorie, og spiller en sentral rolle i samisk identitetsoppbygging.

Museumsutvalgets valg om ikke å drøfte de samiske museene separat, har resultert i at de spesielle forholdene knyttet til samisk museumsarbeid og situasjonen i de samiske museene, ikke er tilstrekkelig behandlet i utredningen. Sametinget vil i denne forbindelse vise til uttalelse fra Sámiid Vuorká-Dávvirat:

Utredningen fremhever at de fleste samiske museene er små og unge enheter. I tillegg kan samiske museer karakteriseres som små og ressursvake i forhold til det at de skal tjene og delta i en kultur som er vel så mangfoldig og kompleks som andre folkegruppers kulturer. Utvalget går ikke inn på de arbeidsområdene som samiske museer skal dekke både ut fra egne målsettinger og samfunnsmessige krav og behov, og hvordan museene er i stand til å løse sine oppgaver. Først når man beskriver den samiske museumsverden i sin helhet, har man grunnlag til å gi føringer som er konstruktive og gagnar samisk kulturvern, og også norsk minoritets- og kulturpolitikk.

Sametinget støtter dette synet.

I utredningen blir det nevnt at det finnes ni selvstendige samiske institusjoner, men ikke alle er navngitt, noe som gir grunn til forvirring. Sametinget er tilfreds med at museumsutvalget erkjenner at identifikasjon som samisk museum handler om mer enn å ha samiske gjenstander i magasinene. Hva et samisk museum er, er riktignok ikke forsøkt definert i utredningen.

Sign: SS...../.....EKN.....

Sametinget er fornøyd med at museumsutvalget foreslår å etablere et samisk kunstmuseum som del av Sámiid Vuorká-Dávvirat. Sametinget har vedtatt i sak 40/96 at det skal etableres en egen samisk kunstsamling, jf. tingets vedtak.

Sametinget konstaterer at det er behov for en nærmere gjennomgang av samisk museumsdrift på flere områder, som for eksempel museenes framtidige oppgaver og modell for funksjonsfordeling og finansiering.

Behøvet begrunnes i museumsutredningens manglende kultur- og rettighetspolitiske utgangspunkt, samt at fremtidig modell for organisering og finansiering ikke ivaretar de hensyn som følger av statens forpliktelser nevnt overfor.

Sametinget presiserer videre at det må tas utgangspunkt i samiske kulturområder, ikke bare samiske språkområder ved en gjennomgang av samisk museumsdrift.

Gjennomgangen vil være helt nødvendig før en ny ordning mht. organisering og finansiering av museumsvirksomhet i Norge vedtas og iverksettes. Sametinget vil derfor understreke viktigheten av at det ikke vedtas ordninger som går på organisering og finansiering før en fremtidig samisk museumsstruktur er utredet og behandlet av Sametinget. En slik utredning må finansieres av Kulturdepartementet.

Med bakgrunn i overstående vil Sametinget ikke gå inn på museumsutvalgets forslag til organisasjon, administrasjon og økonomi. Når det gjelder museumsutredningens øvrige forslag om museene og miljøforvaltningen og stimulerings tiltak, viser Sametinget til vedlagte uttalelse fra Samisk kulturminneråd som Sametinget støtter fullt ut.

Erkjennelse av behovet for en egen samisk utredning skal ikke være til hinder for en nødvendig og etterlengtet opprusting av flere samiske museer. Dette gjelder spesielt de nasjonale samiske kulturinstitusjonene, definert i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus. Vi viser her til Sametingets prioritering av økning i driftsfinansiering og investeringer, vedtatt i samme sak. I hht tingets vedtak må Sámiid Vuorká-Dávvirat, Saemien Sijte og Várjjat Sámi Musea (i prioritert rekkefølge) av de samiske museene sikres tilfredsstillende driftsfinansiering før nye kultursenter/ museumsprosjekter kan realiseres. Grunnlaget for økning i driftsfinansiering for disse institusjonene er godt dokumentert tidligere, også i Samlet plan for samiske kulturhus.

Sametinget vil også be om at prosessen med å overføre myndighet og forvaltningsansvar for samiske kulturinstitusjoner til Sametinget, fortsetter, og ikke må stilles i bero i påvente av en samisk museumsutredning. Foruten økning i driftsfinansiering til nevnte samiske kulturinstitusjoner, omfatter dette at nasjonale samiske kulturinstitusjoner definert i sak 23/96, tildeles driftsfinansiering av Sametinget.

Forslag 1 fra representant Mary Mikalsen Trollvik, NSR's sametingsgruppe:

Endring side 4, 1. avsnit, 4. setning:

Sametinget vil arbeide for at Sámiid Vuorká-Dávvirat, Saemien Sijte, Várjjat Sámi Musea og Julevsáme dávvervuorkka/Lulesamisk museum ved Árran, av de samiske museene sikres tilfredsstillende driftsfinansiering før nye kultursentra/museumsprosjekter kan realiseres.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Forslag 1 ble enstemmig vedtatt.
2. Sametingrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS / EKN

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall	
2.	Mary Mikalsen Trollvik	
3.	Amund Eriksen	
4.	Per Solli	
5.	Olav Magnar Dikkanen	
6.	Mary Mikalsen Trollvik	
7.	Ing-Lill Pavall	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Innledning

Museumsutvalget har med NOU 1996:7 Museum - mangfold, minne, møtestad, gjort et grundig arbeid som tar utgangspunkt i et moderne syn på museumsarbeid, og som gir god oversikt over den norske museumsverdenens status og de utfordringer den står overfor. Målsettingen om en bedre utnytting av samlede ressurser gjennom samordning mellom museer, og mellom museer og miljøforvaltning, samt en bedre fordeling av ansvar og oppgaver gjennom tydeligere definering av museumskategorier og forvaltningsnivå, er i prinsippet godt. Sametinget vil likevel påpeke noen forhold som går spesielt på de samiske museene.

Utgangspunkt

Museumsutvalgets utredning behandler museumsvesenet under ett, og går i liten grad inn på de samiske museene spesielt. Den overveiende delen av de forslagene som stilles har som utgangspunkt at hoveddelen av de samiske museene skal underlegges de samme administrative og organisatoriske betingelsene som de øvrige museene i Norge, og ikke behandles særskilt. Dette synet begrunnes ikke utfra de spesielle faglige og kulturpolitiske utfordringene de samiske museene står overfor, og heller ikke i en påvisning av at det samiske museumsarbeidet har oppnådd et tilfredsstillende nivå sammenlignet med den øvrige museumsvirksomheten. Statens forpliktelser overfor samene som urbefolkning, og de kultur- og rettighetspolitiske føringer som ligger i grunnlov og konvensjoner, gjøres heller ikke relevante for de forslag som stilles. Dette kan ha som resultat at det på et sentralt område som museumsvirksomhet, gis små muligheter til å gjennomføre en rimelig grad av resultatlikhet for den samiske minoritets kulturutøvelse i forhold til det øvrige samfunnet.

Sametingets prinsipielle standpunkt

Museumsutvalgets utredning står her i motsetning til de grunnleggende synspunkter Sametinget har, vi viser her til Sametingsplanen for 1993 - 1997 pkt. 4.5 og til sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus, innledning:

Reelle muligheter og frihet til kulturytringer er en selvsagt rettighet for enhver nasjon og for ethvert folk. Kulturvernet har høy status i alt inter-nasjonalt arbeid. Utviklingen av en samisk kultur er som for andre kulturer avhengig av at den utvikles på egne premisser. Det er samene selv som må stå for utøvelsen og utviklingen. Myndighetenes forpliktelse er å legge forholdene til rette for kulturutøvelsen. ....

Sign: SS...../..... EKN.....

..Etablering av samiske kulturinstitusjoner/kultursentra er også et viktig skritt i retningen av å oppfylle intensjonene som er nedfelt i sameloven og grunnlovsparagrafen om samiske rettigheter"

Sametinget presiserer at reelle muligheter og frihet for kulturytringer også innebærer retten til egen historie, kulturminner, kulturgjenstander, kulturverdier og formidling av disse. Dette må tilkjennegis ved samisk styringsrett over det samiske museums materialet gjennom Sametinget. Tinget vil spesielt fremheve at samiske kulturgjenstander som befinner seg utenfor samiske museer må tilbakeføres.

Samiske museer

Samiske museer bidrar til å bevare samisk kulturarv for etterslektene og betyr mye for samisk identitet og kulturoppfatning. Museenes aktivitetsformer vil fortsatt kunne bidra til å revitalisere den samiske kulturarv (jf. Sametingsplanen 1993 - 1997, pkt. 5.6.3). Med dette utgangspunktet har samiske museer en sentral rolle og et vesentlig ansvar for bevaring og utvikling av samisk urfolks- og minoritetskultur.

Samiske museer er i en særstilling ved at de er en del av, men samtidig en parallell til det norske museumsvesenet. De samiske museene dokumenterer og formidler samisk kulturhistorie, og spiller en sentral rolle i samisk identitetsoppbygging.

Museumsutvalgets valg om ikke å drøfte de samiske museene separat, har resultert i at de spesielle forholdene knyttet til samisk museumsarbeid og situasjonen i de samiske museene, ikke er tilstrekkelig behandlet i utredningen. Sametinget vil i denne forbindelse vise til uttalelse fra Sámiid Vuorká-Dávvirat:

Utredningen fremhever at de fleste samiske museene er små og unge enheter. I tillegg kan samiske museer karakteriseres som små og ressursvake i forhold til det at de skal tjene og delta i en kultur som er vel så mangfoldig og kompleks som andre folkegruppers kulturer. Utvalget går ikke inn på de arbeidsområdene som samiske museer skal dekke både ut fra egne målsettinger og samfunnsmessige krav og behov, og hvordan museene er i stand til å løse sine oppgaver. Først når man beskriver den samiske museumsverden i sin helhet, har man grunnlag til å gi føringer som er konstruktive og gagnar samisk kulturvern, og også norsk minoritets- og kulturpolitikk.

Sametinget støtter dette synet.

I utredningen blir det nevnt at det finnes ni selvstendige samiske institusjoner, men ikke alle er navngitt, noe som gir grunn til forvirring. Sametinget er tilfreds med at museumsutvalget erkjenner at identifikasjon som samisk museum handler om mer enn å ha samiske gjenstander i magasinene. Hva et samisk museum er, er riktignok ikke forsøkt definert i utredningen.

Sametinget er fornøyd med at museumsutvalget foreslår å etablere et samisk kunstmuseum som del av Sámiid Vuorká-Dávvirat. Sametinget har vedtatt i sak 40/96 at det skal etableres en egen samisk kunstsamling, jf. tingets vedtak.

Sametinget konstaterer at det er behov for en nærmere gjennomgang av samisk museumsdrift på flere områder, som for eksempel museenes framtidige oppgaver og modell for funksjonsfordeling og finansiering.

Behovet begrunnes i museumsutredningens manglende kultur- og rettighetspolitiske utgangspunkt, samt at fremtidig modell for organisering og finansiering ikke ivaretar de hensyn som følger av statens forpliktelser nevnt overfor.

Sign: SS...../.....EKN.....

Sametinget presiserer videre at det må tas utgangspunkt i samiske kulturområder, ikke bare samiske språkområder ved en gjennomgang av samisk museumsdrift.

Gjennomgangen vil være helt nødvendig før en ny ordning mht. organisering og finansiering av museumsvirksomhet i Norge vedtas og iverksettes. Sametinget vil derfor understreke viktigheten av at det ikke vedtas ordninger som går på organisering og finansiering før en fremtidig samisk museumsstruktur er utredet og behandlet av Sametinget. En slik utredning må finansieres av Kulturdepartementet.

Med bakgrunn i overstående vil Sametinget ikke gå inn på museumsutvalgets forslag til organisasjon, administrasjon og økonomi. Når det gjelder museumsutredningens øvrige forslag om museene og miljøforvaltningen og stimuleringstiltak, viser Sametinget til vedlagte uttalelse fra Samisk kulturminneråd som Sametinget støtter fullt ut.

Erkjennelse av behovet for en egen samisk utredning skal ikke være til hinder for en nødvendig og etterlengtet opprusting av flere samiske museer. Dette gjelder spesielt de nasjonale samiske kulturinstitusjonene, definert i sak 23/96 Samlet plan for samiske kulturhus. Vi viser her til Sametingets prioritering av økning i driftsfinansiering og investeringer, vedtatt i samme sak. Sametinget vil arbeide for at Sámiid Vuorká-Dávvirat, Saemien Sijte, Várjjat Sámi Musea og Julevsáme dávvervuorkka/Lulesamisk museum ved Árran, av de samiske museene sikres tilfredsstillende driftsfinansiering før nye kultur-sentra/museumsprosjekter kan realiseres.

Sametinget vil også be om at prosessen med å overføre myndighet og forvaltningsansvar for samiske kulturinstitusjoner til Sametinget, fortsetter, og ikke må stilles i bero i påvente av en samisk museumsutredning. Foruten økning i driftsfinansiering til nevnte samiske kulturinstitusjoner, omfatter dette at nasjonale samiske kulturinstitusjoner definert i sak 23/96, tildeles driftsfinansiering av Sametinget.

Saken avsluttet 28. november 1996 kl. 18.40.

Sign: SS...../EKN.....

Sak 56/96 Konfliktråd i reinbeiteområde

Saken påbegynt 29. november 1996 kl. 09.00.

I. Dokumenter

– Brev av 25.09.96 fra Landbruksdepartementet ad. konfliktråd i reinbeiteområde

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Forslaget om et konfliktråd mellom reindriftsnæringen og private rettighetshavere er kommet som et resultat av debatten rundt endringene i reindriftsloven. Som alternativ til stadige rettssaker kan konfliktrådet være et konstruktivt bidrag til å oppnå utenomrettslige løsninger. Hvorvidt dette vil lykkes, er i stor grad avhengig av hvordan reindriften gis mulighet til å ivareta sine interesser i konfliktrådet.

Sametinget vil understreke at reindriften som rettighetshaver bruker arealer som berører mange grunneiere og kommuner. Å fremme en sak og følge saken opp i konfliktrådet medfører bruk av betydelige menneskelige ressurser. Reindriften vil risikere å måtte bruke svært mye tid og krefter på å fremme sine interesser. Konfliktrådets utforming og funksjon tilsier at det settes sammen fra sak til sak, med partsrepresentasjon i forhold til de konkrete saker, *punkt 1 i retningslinjene*. Dette innebærer at reindriftens representanter må møte i alle saker i sitt reinbeitedistrikt, mens de ulike grunneierinteressene kun møter i enkeltsaker i det samme distriktet.

Når det gjelder hvem som kan anses som part i konflikter, må det derfor vurderes å se på sammenhengende områder under ett. Det er ikke hensiktsmessig at enkeltstående grunneiere hver for seg kan reise saker for konfliktrådet. De enkeltes synspunkter kan under alle omstendigheter ivaretas i den foreslåtte høringsrunden etter oppnådd anbefaling i konfliktrådet. I retningslinjene må det derfor stilles et visst minimumskrav til størrelse på områdene som skal vurderes. I forhold til private rettighetshavere må det kunne stilles krav om at et flertall av disse ønsker en sak reist for konfliktrådet før saken behandles.

Når det gjelder oppnevning av fagkyndige i konfliktrådet, må det være mulig for partene å influere på oppnevningen for at disse skal kunne nyte gjensidig respekt hos partene. Det er reindriften som har sterkest behov for faglig assistanse idet reindriftens driftsform, behov og historie ikke har den samme posisjon i den allmenne utdanning og rettspleie som grunn-eiendom og jordbruksinteresser.

Sametinget vil foreslå at de fagkyndige oppnevnes på fast basis, og at det må kunne lages en prosedyre for dette som forutsetter gjensidig godkjenning av disse. Videre er det viktig å sikre at de fagkyndige har nødvendig distanse til de enkelte konfliktene, for å unngå lojalitetsproblemer og kryssende interesser knyttet til de små lokalmiljøer dette ofte dreier seg om.

I høringsbrevet fremkommer det at behandlingen i konfliktrådet ikke vil få rettslige konsekvenser i forhold til en eventuell senere domstolsbehandling. Sametinget ber departementet innarbeide dette i retningslinjene.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Sign: SS...../.....EKN.....

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Jarle Jonassen, saksordfører	
2.	Inger A. Skum	
3.	Anders Oskal	
4.	Eilif O. Larsen	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Forslaget om et konfliktråd mellom reindriftsnæringen og private rettighetshavere er kommet som et resultat av debatten rundt endringene i reindriftsloven. Som alternativ til stadige rettssaker kan konfliktrådet være et konstruktivt bidrag til å oppnå utenomrettslige løsninger. Hvorvidt dette vil lykkes, er i stor grad avhengig av hvordan reindriften gis mulighet til å ivareta sine interesser i konfliktrådet.

Sametinget vil understreke at reindriften som rettighetshaver bruker arealer som berører mange grunneiere og kommuner. Å fremme en sak og følge saken opp i konfliktrådet medfører bruk av betydelige menneskelige ressurser. Reindriften vil risikere å måtte bruke svært mye tid og krefter på å fremme sine interesser. Konfliktrådets utforming og funksjon tilsier at det settes sammen fra sak til sak, med partsrepresentasjon i forhold til de konkrete saker, *punkt 1 i retningslinjene*. Dette innebærer at reindriftens representanter må møte i alle saker i sitt reinbeitedistrikt, mens de ulike grunneierinteressene kun møter i enkeltsaker i det samme distriktet.

Når det gjelder hvem som kan anses som part i konflikter, må det derfor vurderes å se på sammenhengende områder under ett. Det er ikke hensiktsmessig at enkeltstående grunneiere hver for seg kan reise saker for konfliktrådet. De enkeltes synspunkter kan under alle omstendigheter ivaretas i den foreslåtte høringsrunden etter oppnådd anbefaling i konfliktrådet. I retningslinjene må det derfor stilles et visst minimumskrav til størrelse på områdene som skal vurderes. I forhold til private rettighetshavere må det kunne stilles krav om at et flertall av disse ønsker en sak reist for konfliktrådet før saken behandles.

Når det gjelder oppnevning av fagkyndige i konfliktrådet, må det være mulig for partene å influere på oppnevningen for at disse skal kunne nyte gjensidig respekt hos partene. Det er reindriften som har sterkest behov for faglig assistanse idet reindriftens driftsform, behov og historie ikke har den samme posisjon i den allmenne utdanning og rettspleie som grunneiendom og jordbruksinteresser.

Sametinget vil foreslå at de fagkyndige oppnevnes på fast basis, og at det må kunne lages en prosedyre for dette som forutsetter gjensidig godkjenning av disse. Videre er det viktig å sikre at de fagkyndige har nødvendig distanse til de enkelte konfliktene, for å unngå lojalitetsproblemer og kryssende interesser knyttet til de små lokalmiljøer dette ofte dreier seg om.

I høringsbrevet fremkommer det at behandlingen i konfliktrådet ikke vil få rettslige konsekvenser i forhold til en eventuell senere domstolsbehandling. Sametinget ber departementet innarbeide dette i retningslinjene.

Saken avsluttet 29. november 1996 kl. 09.15.

Sign: SS / EKN

Sak 57/96 Statutter for Sámi Instituhtta

Saken påbegynt 29. november 1996 kl. 09.15.

I. Dokumenter

- Brev fra Nordisk Ministerråd av 09.10.96
- Forslag til statutter fra Sámi Instituhtta, styrebehandlet 03.10.96
- Sametingets vedtak i sak R 35/96 - NSI - forslag til omorganisering - høring

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Som Sametinget tidligere har påpekt (jf.sak R 35/96) er samisk forskning av avgjørende betydning for utviklingen av det samiske samfunn. Det er derfor et mål å utvikle sterke og dynamiske samiske forsknings- og fagmiljø og institusjoner som forsker i samiske forhold. I denne sammenheng ser Sametinget Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt å være en helt sentral aktør i fremtiden.

Det er viktig at Sámi Instituhtta formes til å ivareta nye forskningspolitiske utfordringer i det samiske samfunn. Målsettingen med Sámi Instituhtta må være å styrke instituttets virksomhet i sin helhet. Det er derfor avgjørende at de økonomiske rammene for instituttet ikke svekkes. Det er også viktig at instituttets styre har full kontroll og hand om de midler som stilles til disposisjon for instituttet.

Sametinget har på grunnlag av dette følgende kommentarer til forslaget til statutter for Sámi Instituhtta:

§ 1 Målsetting

Sametingets forslag:

“Sámi Instituhttas formål er gjennom forskning å bidra til å styrke og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.”

§ 2 Virksomhet og arbeidsoppgaver

Sametingets forslag:

“Sámi Instituhtta skal drive forskning og forskningsformidling innenfor de rammer som styret legger til grunn i tråd med instituttets målsetting.”

§ 3 Styret

I. Rolle

1. ledd strykes.

2. ledd: endres til: *“Styret har ansvaret for den langsiktige planleggingen ut i fra instituttets målsetting og de forskningsbehov som til enhver tid eksisterer i det samiske samfunn. Styret har ansvaret for instituttets organisasjon, økonomi og budsjett.”*

II. Sammensetting

1. ledd - merknad: Sametinget i Sverige, Finland og Norge oppnevner tre av instituttets fem medlemmer. Forøvrig ingen merknader.

2. - 7.ledd: Ingen merknader.

III. Arbeidsformer

Ingen merknader.

Sign: SS...../.....EKN.....

§ 4. Administrasjon

1. ledd: Ingen merknad
2. ledd: utgår
3. - 6. ledd: Ingen merknad

§ 5 Finansiering og økonomi

1. og 2. ledd: Ingen merknader
3. ledd - tillegg: "Instituttets årsberetning oversendes Sametinget i Finland, Sverige og Norge."

§ 6 Offentlighet

Ingen merknader

§ 7 Øvrig

Ingen merknader

Forslag 1 fra representant Roger Pedersen:

Følgende avsnitt strykes:

! 3 pkt. II Sammensetting, 2. avsnitt, som begynner med: En representant fra Samerådet.

III. Votering

Av 39 representanter var 38 tilstede.

– Forslag 1 ble trukket tilbake.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Alf E. Nystad, saksordfører	
2.	Roger Pedersen	
3.	Egil Olli	
4.	Anders Oskal	Amund Eriksen
5.	Ragnhild Nystad	Geir Tommy Pedersen
6.	Måret Guhttor	
7.	Ole Henrik Magga	
8.	Hartvik Hansen	Olav Magnar Dikkanen Hartvik Hansen
9.	Sven-Roald Nystø	
10.	Roger Pedersen	
11.	Alf Edvard Nystad	

Sign: SS / EKN

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Som Sametinget tidligere har påpekt (jf.sak R 35/96) er samisk forskning av avgjørende betydning for utviklingen av det samiske samfunn. Det er derfor et mål å utvikle sterke og dynamiske samiske forsknings- og fagmiljø og institusjoner som forsker i samiske forhold. I denne sammenheng ser Sametinget Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt å være en helt sentral aktør i fremtiden.

Det er viktig at Sámi Instituhtta formes til å ivareta nye forskningspolitiske utfordringer i det samiske samfunn. Målsettingen med Sámi Instituhtta må være å styrke instituttets virksomhet i sin helhet. Det er derfor avgjørende at de økonomiske rammene for instituttet ikke svekkes. Det er også viktig at instituttets styre innehar fullt ut kontroll og hand om de midler som stilles til disposisjon for instituttet.

Sametinget har på grunnlag av dette følgende kommentarer til forslaget til statutter for Sámi Instituhtta:

§ 1 Målsetting

Sametingets forslag:

“Sámi Instituhttas formål er gjennom forskning å bidra til å styrke og utvikle samisk språk, kultur og samfunnsliv.”

§ 2 Virksomhet og arbeidsoppgaver

Sametingets forslag:

“Sámi Instituhtta skal drive forskning og forskningsformidling innenfor de rammer som styret legger til grunn i tråd med instituttets målsetting.”

§ 3 Styret

I. Rolle

1. ledd strykes.

2. ledd: endres til: *“Styret har ansvaret for den langsiktige planleggingen ut i fra instituttets målsetting og de forskningsbehov som til enhver tid eksisterer i det samiske samfunn. Styret har ansvaret for instituttets organisasjon, økonomi og budsjett.”*

II. Sammensetting

1. ledd - merknad: Sametinget i Sverige; Finland og Norge oppnevner tre av instituttets fem medlemmer. Forøvrig ingen merknader.

2. - 7. ledd: Ingen merknader.

III. Arbeidsformer

Ingen merknader.

§ 4. Administrasjon

1. ledd: Ingen merknad

2. ledd: utgår

3. - 6. ledd: Ingen merknad

§ 5 Finansiering og økonomi

1. og 2. ledd: Ingen merknader

3. ledd - tillegg: *“Instituttets årsberetning oversendes Sametinget i Finland, Sverige og Norge.”*

Sign: SS...../.....EKN.....

§ 6 Offentlighet

Ingen merknader

§ 7 Øvrig

Ingen merknader

Saken avsluttet 29. november 1996 kl. 10.15.

Sign: SS / EKN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 101

Sak 58/96 Forsknings- og utredningsprosjekt vedrørende samiske sedvaner og rettsoppfatninger

Saken påbegynt 29. november 1996 kl. 10.17.

I. Dokumenter

- Brev fra Justisdepartementet datert 3. mai 1995
- Brev av 12. november fra leder i styringsgruppen, Tom G. Svensson, med forslag til mandat og budsjett

II. Innleverte forslag

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget har fått forelagt forslag til mandat fra styringsgruppen for prosjekt om samiske sedvaner og rettsoppfatninger til godkjenning.

Sametinget godkjenner med dette styringsgruppens forslag til mandat.

III. Votering

Av 39 representanter var 37 tilstede.

Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

1. Sametingsrådets innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV. Protokolltilførsel

Det ble ikke fremmet protokolltilførsel i denne sak.

V. Talerliste og replikkordskifte

	Taler	Replikk
1.	Ing-Lill Pavall, saksordfører	
2.	Steinar Pedersen	Geir Tommy Pedersen Steinar Pedersen
3.	Hartvik Hansen	Steinar Pedersen Hartvik Hansen
4.	Ingar Eira	
5.	Ole Henrik Magga	Steinar Pedersen Eilif O. Larsen Ole Henrik Magga
6.	Ragnhild Nystad	
7.	Geir Tommy Pedersen	
8.	Ing-Lill Pavall	

VI. Sametingets vedtak etter voteringen er følgende:

Sametinget har fått forelagt forslag til mandat fra styringsgruppen for prosjekt om samiske sedvaner og rettsoppfatninger til godkjenning.

Sametinget godkjenner med dette styringsgruppens forslag til mandat.

Saken avsluttet 29. november 1996 kl. 11.55.

Sign: SS / EKN

Undertegnede har lest gjennom møteboken, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 29.11.96

Møtelederskapet

Egil Olli

Mary Mikalsen Trollvik

Heaika Skum

Sign: SS / ERN

Møteboksekretærer: Synnøve Solbakk og Elli Kirsti Nystad

Møteboken består totalt av 101